

Seçim Bitti, Konuşma Sırası Seçmende: "GİTTİK, SEÇTİK, GELDİK!"

Görsel Tasarım: Memed Hoca, Uygulama: Selcan Kula

Bizim kararımızla belirlenen ve bizim yaşadığımız hayatın yönetilmesi için çalışacak meclisi oluşturmak adına yine ve yeniden bir seçim yaşadık. Her seçim gibi, ama içinden geçtiğimiz zamanın özgün koşulları ve barışa ihtiyacımızın etkisiyle biraz daha önem taşıyan bir seçimdi.

Sahi, neden bizim için çalışacak meclis üyesi vekiller/vekil adayları, bize kendilerini beğendirmek, seçilmek için, bizim paramızla, bu kadar hoyratça, tüketici ve yorucu bir seçim çalışması yaparlar!..

Her seçim öncesi ve sonrası, sürekli değerlendirmeler, açık oturumlar, yorumlar arasına sıkışır kalırız. Ancak bizim politik karar ve yaklaşımlarımızda; sebeplerimiz, bize etkisi, yaklaşımımız, siyasete bakışımız, politikaya katılımımız, parti programlarını değerlendirmemiz çok da öne çıkmaz, bilinmez, dert edilmez.

Biz de oturduk ve "Kentin gayriresmi gazetesi olarak, seçim üzerine ne yapmalıyız, nasıl yapmalıyız" diyerek düşündük, tartıştık ve ulaşabildiğimiz ölçüde kentten insanlara "seçim sonrası" sorular yönelttik.
Solfasol >> s.2-5

Uçan Süpürge Kadın Filmleri
Rüştünü İspat Etti

Sema Alpan Atamer >> s. 6

Yüksel Caddesinde ve İnternette Gezerken

Akın Atauz >> s. 6

Gezgin Periler

Serdar Koç >> s. 7

Şehirdeki Doğa ve Kentsel
Dönüşümle Mücadelesi

Okan Ürker >> s. 8

Ankara'nın Ölüdoğası

Özlem Mengilibörü >> s. 12-13

AsiKeçi ve Duvar Hakkında Yazılar

>> s. 14-15-16-17

Sansür, Sistemsizlik ve Bizim Çocuklar

Aslı Alpar >> s. 20

Klasik Sinema Kuşağından
Modern Times

Günseli Bilgen >> s. 22

Ağrımıza Giden bir Hikaye

Nefin Pera >> s. 23

Sevan Gölü'nde
Dört Gün:

**Ermenistan'dan
İnsan Manzaraları**

Tanıştığımız gün Hranush Kharatyan, Sevan Gölü çevresinde iki gün sonra çıkacakları bir araştırma gezisine katılmamı teklif etti. Hiç hesapta yokken, 16-19 Mayıs günlerini birlikte geçirmek üzere dört kişilik gruplarına eklendim. Hranush Kharatyan, Ulusal Bilimler Akademisi'ne bağlı Etnografya ve Arkeoloji Enstitüsü'nde çalışan, pek çok araştırması kitaplaşmış, çeşitli kurumlarda yönetici olarak çalışmış, hükümette de görev almış, siyasi duruşu ve aktivizmiyle öne çıkan bir etnograf.

Emine Onaran İncirlioğlu >> s.21

Sivil Mimari Bellek
Yazıları - III

Mimarlık ve Rock 'n' Roll:

Şerafettin Şahistan ve Turgut Reis 59
Son aylarda Ankara'da bir dönemin konut yapılarının acımasızca yıkılışına tanıklık ediyoruz. Kentsel dönüşüm adı altında, özellikle Bahçelievler, Emek, Tandoğan, Anıttepe, Maltepe gibi mahallelerde bulunan ve çoğunluğu 1940-1970 tarih aralığında inşa edilmiş apartman yapıları hızla yok oluyor/ediliyor...

Umut Şumnu >> s.18-19

**Falih Rıfkı Atay'ın
Kaleminden
Cumhuriyetin İlk
Yıllarında Ankara (2)**

Atay'ın Hamamönu taraflarındaki kiralık kerpiç evi paylaştığı arkadaşı Yakup Kadri, 1934'te yayımlanan "Ankara" romanında, dönemin Ankara çarşısı' hakkında benzer görüşte satırlar kaleme almıştır:
Onder Şenyapılı >> s.10-11

Seçim 2015 Üzerine Seçmenlerin Görüşleri Gittik, Seçtik, Geldik!

Bizim kararımızla belirlenen ve bizim yaşadığımız hayatın yönetilmesi için çalışacak meclisi oluşturmak adına yine bir seçim yaşadık. Her seçim gibi, ama içinden geçtiğimiz zamanın özgün koşulları ve barışa ihtiyacımızın etkisiyle biraz daha önem taşıyan bir seçimdi.

Sahi, neden bizim için çalışacak vekil adayları, bize kendilerini beğendirmek, seçilmek için, bizim paramızla, bu kadar hoyratça, tüketici ve yorucu bir seçim çalışması yaparlar?!

Her seçim öncesi ve sonrası, sürekli değerlendirmeler, açık oturumlar, yorumlar arasına sıkışır kalırız. Ancak bizim politik karar ve yaklaşımlarımızda; sebeplerimiz, bize etkisi, yaklaşımımız, siyasete bakışımız, politikaya katılımımız, parti programlarını değerlendirmemiz çok da öne çıkmaz, bilinmez, dert edilmez. Sadece sonuca bakılır.

Biz de oturduk ve Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi olarak, seçim üzerine ne yapmalıyız, nasıl yapmalıyız, düşündük, tartıştık ve ulaşabildiğimiz ölçüde seçmene yandaki soruları yöneltmeye karar verdik.

Mitat Anıl Bütüner

- Hiçbir Cumhurbaşkanı bu derece partili, taraflı görünmemiştir. Doğrudan taraf tutan, anayasayı bile bile ve üstüne bastıra bastıra çiğneyen bir Cumhurbaşkanı'na tanık olduk, dünya olarak.
- HDP'nin resmi ağızdan bağımsızlık isteyecek olması çok üzücü; ama insanların istedikleri buysa silahsız bir şekilde söylemelerinin bir sakıncası yok. Bize düşen daha çok çalışıp vatana sahip çıkmak olacaktır. Diğer yandan haksızlıkların, yolsuzlukların hesabı sorulmadıkça benim açımdan sonuçların bir önemi olmayacak.
- Gülmekten katılıyorum... Cumhurbaşkanı 'hamamböceği var, misafir ağırlayamam' düşüncesinden yola çıkıp milyarlarca TL'ye yeni saray yaptırmış. Raid ve Sheltox'un sponsorluğunda yaptırsaydı bari.
- Siyasete geç yaşlarda katılmak için ya sağlam bir kariyer gerekiyor ya da sağlam bir tanınmış çevresi, gibi geliyor bana; sonradan katılanların pek fazla söz sahibi olabilecekleri kanısında değilim. Belki bir önyargıdır bu... Yine de itiraf etmek gerekirse siyasette aktif olarak yer almak isterim.

"... iktidarı zorlayabilecek bir parti olsun düşüncesiyle CHP'ye oy verdim ..."

- Hayır.
- Gerilimli Deniz BAYKAL döneminde asla CHP'ye oy vermeyeceğimi söylemiştim. Tarafsız bakmak gerekirse AKP'nin bugünkü kininde BAYKAL'ın çok önemli rol oynadığı kanısındayım: Başörtüsü üzerinden siyasetle oy almaya çalıştı; başörtülülere karşı ATATÜRK'ü kullanarak onları ATATÜRK'e düşman ettiğini düşünüyor. Önceki seçimde temel sosyal görüşlerime yakın bulduğum için ve tabii ki mecliste yer alabilmesi için MHP'yi desteklemiştim; bu seçimlerde mecliste yer almak gibi bir sıkıntı çekmeyeceği için biraz daha iktidara yakın, iktidarı zorlayabilecek bir parti olsun düşüncesiyle CHP'ye oy verdim; ama beklediğim gibi çıkmadı.
- CHP. Sorulmamış bir soruya yanıt vereyim: Hiçbir siyasi görüşme, manevra olmadan, sadece seçim sonuçlarına göre hemen bu hafta tekrar seçime gidilse MHP'ye oy veririm.
- Olumlu buluyorum. Belki proje bağlamında daha somut projeler ortaya konulabilirdi. Üslup olarak çok beğendim.

Mehmet Hacıpaşaoğlu

- HDP'nin barajı aşması, tiranın hükümdarlığının sarsılması....
- Hayır.
- Katılmıyorum.
- Benim becerebileceğim bir alan değil.
- Hayır.
- Motivasyonum düştü diyebilirim. Oy verdiğim partiyi değiştirmedim.
- Çoğu kez olduğu gibi malesef CHP!
- Yol haritası ve programlarının olduğunu sanmıyorum.
- Valla buna cevap vereceğim. Selahattin Demirtaş kadınları cezbettil!

"HDP'nin Anadolu halklarını kucaklayıcı olduğunu ve olacağını düşünüyorum"

İşıl Eylem Bakır

- Bu seçimin diğerlerine göre en önemli yanı HDP'nin ilk kez parti olarak seçime girmesiydi. Çünkü bu AKP'nin tek parti iktidarına son verecek tek alternatifti.
- Evet. Özellikle de önümüzdeki süreçte... HDP'nin Mecliste olması benim için bu değişimin en önemli dinamiği.
- Oy vermek (bazen) ve düşünmek dışında şu anda siyasete pek katıldığımı söyleyemem.
- Bu minvalde, katılmaya devam edeceğim. :)
- Genel seçimlerde oy kullanmayı çok da tercih etmem. Siyasete bakışında bir değişim olmadı ama bu yanıyla katılım şeklim değişmiş oluyor tabii ki.
- Daha önceki genel seçimde oy kullanmadım. Oy kullanma motivasyonumu tek etkileyen şey de başta da söylediğim gibi HDP'nin parti olarak seçime giriyor olması oldu.
- Buraya kadar verdiğim cevaplardan anlaşılmıştır sanırım :)
- Özellikle üslubunu çok yerinde buluyorum. Kısa ve uzun vadede de hedeflerinin Anadolu halklarını kucaklayıcı olduğunu ve olacağını düşünüyorum. Programı ise gayet başarılı bence.
- Oy verdiğim partinin özellikle kadın cinayetlerine yaklaşımı önemli benim için. Ama kadın olmam bu yöndeki tercihimde belirleyici değil.

Yönelttiğimiz ortak sorular ise şöyle:

- Bu seçimin sizin için öncekilerden farklı/yeni yanları var mıydı?
- Seçimlerin yaşamınızı gerçekten etkileyecek bir değişim yarattığını / yaratacağını düşünüyor musunuz?
- Siyasete nasıl katılıyorsunuz?
- Seçim sonrasında siyasete katılımınızı sürdüreceksiniz?
- Bu seçim süreci siyasete bakışınızda / katılım şeklinizde değişime sebep oldu mu?
- Önceki seçimlerden bu seçime oy verme motivasyonunuzu etkileyen bir şey var mıydı?
- Kime oy verdiniz?
- Oy verdiğiniz siyasi partinin hedeflerini, programını, üslubunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- (Sadece kadın seçmenler için!) Kadın olmanız tercihinizi belirlemede etkili oldu mu? Nasıl?

Halil Altunpolat

34 yaşında, erkek, diplomalı işsiz

- Elbette ki vardı. 13 yıldır süren AKP iktidarının ülkede yarattığı tahribat ortada. Bir yandan neo-liberal politikalarla emekçi kesimlerin hakları gasp ediliyor ki bu zaten bundan önceki iktidarlardan döneminden devralınan bir politika. Ancak AKP iktidarı bununla birlikte demokratik kazanımların hepsini birer birer tırpanlayarak kendinden olmayan her kesimi yok saymaya başlayınca

"Ya RTE'yi ve AKP'yi geriletecektik ya da koşa koşa padişahlık düzenine gidecektik"

- ve hatta "% 50'yi üzerinize bir salarsam görürsünüz" söylemine sarılınca durum iyice ciddileşti. Üzerine yolsuzluğun, hırsızlığın, ötekileştirmenin normalleştirilme çabası da cabasıydı. Bu şartlar altında RTE'yi ve AKP'yi ya geriletecektik ya da padişahlık düzenine koşa koşa gidecektik. Şu an ez azından bu yolsuzlar ve hırsızlar çetesinin önüne hatırı sayılır bir büyüklükte taş koymuş olduk. Ancak arabayı daha devirmiş sayılmayız. Mücadeleye devam...
- Gerçek anlamda bir değişimin olması için iktidarı almış olmamız gerekiyor. Ancak AKP iktidarının faşizan ve dinci gerici politikalarını büyük ölçüde durdurmuş

Ahmet Melih Yılmaz

- Ameliyatlı olmama rağmen seçim için Ankara'ya gidip oy vermeme vesile olmuştur. Benim gibi bir sürü insan var eminim.
- Her şeyin tek elden yürüdüğü bir sistem içinde tek bir oyu dahi boşa çıkarmamak kocaman bir umuttur. Ve bu umudun adı Selahattin Demirtaş'tır.
- Örgütlü değilim ama bulunduğum çevre ve Ankara'nın etkisi büyük. Ama Her gün haksız bir sürü dava haberi okuyan herhangi birini bile harekete geçirecek bir ortamdayız. "Gel de katılma"Yaptığımız her şeyin suç sayıldığı yasaklara son! Edi bese!
- Demirtaş siyaset denen şeyin bu zamana kadarki soğuk ve sokaktan uzak mesafesini öyle güzel kırdı ki, neler yapacağını mutlaka takip edeceğim.
- İlginc şeyler oluyor. Çevremdeki yakınlarımı

Özdal İrmak

- Aslında yoktu, çünkü üç dönemdir olduğu gibi bu dönemde oy verdiğim partinin tek başına hükümeti kurmasını bekliyorum.
- Düşünüyorum. Şayet koalisyonlu / kuvvetsiz bir hükümet ortaya çıkarsa inşaat ve hizmet sektörlerinde çalıştığım için bu durumların piyasayı ve beni olumsuz etkileyeceğini inanıyorum.
- Seçimlerde ve referandumlarda oy vererek katılıyorum.
- AKP'nin tek başına iktidara geldiği durumda parti içinde aktif rol almayı

"... yolsuzluk ve rüşvet iddialarının açıklığa kavuşturulmasını istiyorum"

- olmamız küçümsenecek bir başarı değil. Muhalefet edebilme olanaklarımızın artmış olması bile oldukça önemli.
- Aktif olarak katılıyorum. Emekçi Hareket Partisi üyesiyim.
  - Siyaset salt seçimlere indirgenmemeli kesinlikle. Bundan önce olduğu gibi üyesi olduğum siyasi parti ile çalışmalarımı sürdüreceğim.
  - Seçim süreci değil ama Gezi Direnişi sanırım hepimizde bakış ya da katılım anlamında değişikliğe neden oldu. HDP'nin başarısında büyük rolü olduğunu düşünüyorum.
  - Yukarıda anlatmaya çalıştığım ülkenin içine sürüklenmeye çalışıldığı siyasi ve toplumsal düzenin motivasyonumu artırdığını söyleyebilirim. Oy verdiğim parti genel seçimlere iki dönem sonra ilk defa parti olarak girdi. Daha önce bağımsız adayları desteklemiştim.
  - Halkların Demokratik Partisi
  - Genel hatları ile olumlu buluyorum. Ancak elbette ki eleştirel yaklaştığım konular da var ki zaten bu nedenle başka bir siyasi partide çalışma yürütüyorum. Sadece şunu söyleyebilirim; zaman zaman bazı vekillerin söylemleri kendilerine destek olan insanlar üzerinde dahi olumsuz etki yaratabiliyor. Örneğin Altan Tan'ın söylemleri sosyalistler açısından olumsuz karşılanıyor, keza seçimden sonra söylediği sözlerle Alevi vatandaşları da kızdırdığını görüyoruz. Bu anlamda üslup konusunda daha dikkatli olunması gerektiğini düşünüyorum.

da etkilemek gibi: annemin fikrini değiştirdim. Onunla bir anlaşma yapmıştık ben kendime iyi bakacaktım o da HDP'ye mühür basacaktı. Ama bunu kimse bilmeyecekti. Sonra sonra arkadaşlarına da kime oy vereceğini söylemeye başladı. Sözlü anlaşmamızın yerini annemin "Demirtaş çok iyi konuşuyor" lafı aldı. Babamla belki de ilk defa düzgün bir diyalog yaşadım. Bizim evden üç HDP çıkarsa ne mutlu!

-
- Yaşasın HDP!
- HDP artık tabanını Kürtlerden alan bir Türkiye partisi oldu. Bunu yavaş yavaş ve inandırarak yaptı. Vaatleri olmadı. Haklı istekleriyle hakkımızı savundu. Sanki siyaset yapmıyorlar gibi. Sokağa kulak verdiler ve veriyorlar... "Artık bu zindan seslerine paydos!"

- planlıyorum.
- İlk soruda cevapladığım gibi oy verdiğim partinin tek başına iktidara olacağını düşündüğüm için herhangi bir değişime sebep olmadı.
  - Oy verdiğim partiyi değiştirmedim ancak başbakan adayı önceki seçimlerden farklı olduğunu istediğimde düşüklük oldu.
  - Adalet ve Kalkınma Partisi
  - 12 yılı göz önünde bulundurarak partimin yol haritasını ve programını destekliyorum. Ancak yolsuzluk ve rüşvet iddialarının açıklığa kavuşturulmasını, daha şeffaf bir siyasi ortama sahip olmayı istiyorum. Partimin 2023 hedeflerine ulaşmasını gönülden destekliyorum.

Tuba Olcay Ölmez

1. Bu seçimin öncekilerden aslında pek bir farkı yoktu. Özgürlüğü kısıtlanmış, milli değerlerine zarar verilmiş, kendinden olmadığını düşünen bir başbakan / cumhurbaşkanının insanlarını ötekileştirdiği diktatör bir rejimin uygulanışına baş kaldırış vardı. Bu 13 sene önce başlayan ve her geçen gün baskısını artıran bir süreçti. Değişen tek şey bu hükümetin yıkımı için farklı stratejiler belirlemektir. Bundan dolayı da oylar tek bir partide toplandı. Tek farklılık sonuç odaklı partinin değiştirilmesiydi.
2. Seçim benim gibi çevremdeki insanların da hayatında sadece çok yarattı. Terör örgütünün partisi olarak nitelendirdiğimiz ve bu söylemleri ve eylemleriyle bilinen bir partinin meclise 80 milletvekiliyle girişi oldu. Türkiye'de karanlık bir tablo var. AKP 13 yıllık iktidarıyla terör belasını başımıza sarmış, açılımlarıyla desteğini sürdürmüş şimdi de yarattığı kabusun içine düşmüş, bizleri de düşürmüştür. Değişen tek şey insanların düne kadar lanetlediği terör partisinin bugün barış ve

Sevgi Bölücek Altun

1. HDP'nin ilk kez parti olarak girmesi önemliydi benim için. 13 yıldır yaşadığımız baskı, zulüm, yoksullaşma karşısında HDP umut oldu.
2. Evet, AKP'nin tek parti iktidarının sona ermesinin ülkede her anlamda bir rahatlama sağlayacağını, nefes alabilceğimizi düşünüyorum. Hırsızlığın yolsuzluğun bu kadar yoğun olmayacağını düşünüyorum.
3. Siyasete sadece seçmen olarak katılıyordum.
4. 40 yaşındayım, bu güne kadar genel seçimlerde oy dahi kullanmadım. Sadece yerel yönetim seçimlerinde oy kullandım. Bu seçimde oy kullanmanın yanı sıra oyum çalınmasın diye muşahitlik görevi de aldım. Bundan sonra da verdiğim oyun takipçisi olarak parlamento siyasetini izlemeye devam edeceğim.
5. Dördüncü sorunun yanıtı bunu da içeriyor aslında.
6. Daha önce de söylediğim gibi, 13 yıldır yaşadığımız zulüm, yoksulluk ve şiddet önemli etkendi bu seçimde sandığa gitmemde. Ama bir önemli etken de ülkem için ilk kez bir seçimden bu kadar umutlu olmamdı. HDP'nin parti olarak seçime girmesi

Serpil Kırçuval

1. Evet, vardı.
2. ---
3. Sadece oy kullanarak.
4. Evet. Oy kullanmanın yanı sıra sivil toplum kuruluşlarında çalışarak devam etmeyi düşünüyorum.
5. Bu seçimler, belirttiğim gibi bundan sonra sivil toplum kuruluşlarında aktif olarak çalışma isteği uyandırdı.
6. Bu seçimde oy verme motivasyonumu

Haydar Özdemir

1. Bu seçimin farklı yanı çoğunluk bir kesimle farklı görüşlerde olsak da ortak bir paydada buluşmamızdı. Gerek geleceğimiz gerek inancımız gerekse özgürlüğümüz adına.
2. Bazen, çocuklarımızın geleceği nasıl olacak, onları ileride nasıl zor zamanlar bekliyor diye düşünmekten kendimi alamıyordum. Şu an bu seçimle beraber kaygılarım tam gitmiş olmasa da içimde bir umut yeşerdi, nefes aldım diyebilirim.
3. Siyasete çok katılmak istemiyorum. İnancımla savunduğum görüş arasında fark var. Bu yüzden kendimi anlatmakta zorlandığım oluyor. Bu durum bende bıkkınlık yarattığından üstüme düşeni yapıp sadece oyumu kullanıyorum.
4. Siyasete katılmak istemesem de mecbur bazen dahil oluyorum ama katılmadan ve konuşmadan bu kadar eğlendiğimi hatırlamıyorum. Daha önce dediğim dedik olanların şimdi gereksiz savunmalarını istemeyerek de olsa dinlemek, geri adım atmalarını izlemek güzel...
5. Öncesi ve sonrasına baktığımda öncesindekiler ve sonrasındakiler hala var :)
6. Partimi değiştirmedim ama sonuçları beklerken çok heyecanlandım. Sonuçta ortak paydada buluştuğumuz %60 ile aynı sevinci

- huzuru getirecek bir başkanla bize kabul ettirilmeye çalışılmasıdır. Bunun tek çaresi AKP illetinden kurtulmaktır.
3. Üniversiteden mezun olduktan sonra ideolojime yakın olan partilerde gençlik kollarında sosyal işler başkanlığı görevlerinde bulunmuştum ancak AKP iktidarından sonra hiç bir partiye inancım kalmadı. Şimdi sosyal medya aracılığıyla katılmaya, fikirlerimi, okuduklarımı gördüklerimi paylaşmaya çalışıyorum.
4. Kendime uygun bir partim var aslında. Çalışmalarımı orada sürdürmek istiyorum. İçinde çok değerli yazarların, gazetecilerin, Silivri ve Balyoz davaları mahkumlarının, askerlerin olduğu, Atatürk milliyetçisi bir parti. Tabi bunun yanında teknolojinin nimeti olan sosyal medyayı da kullanmak çok kişiye ulaşmak daha kolay bir yol.
5. Ailenizi seçme şansınız yok ancak çevrenizi oluştururken tercihlerinizi ön plana çıkarabiliyorsunuz. Ben hem aile hem çevre açısından çok güzel değerlerle büyüdüm,

"Meclise sosyalistlerin girecek olması çok önemliydi"

- ve Meclise sosyalistlerin girecek olması çok önemliydi.
7. AKePe! Şaka şaka, HDP'ye oy verdim :)
8. Büyük insanlık bildirisini okuyunca sandığa gitme konusunda tüm tereddütletim yok oldu zaten.
9. Elbette oldu, kadın vekil adaylarının sayısal fazlalığı çok umut vericiydi. Ayrıca 14 yıllık AKP iktidarı döneminde işlenen kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddetin adeta devlet destekli sürdürülmesi de parti seçiminde önemliydi.

artıran birden çok etken vardı: Başkanlık sistemine karşı olmam, AKP'nin milletvekili sayısının azalmasını, HDP'nin barajı

aşmasını ve mecliste kadın milletvekili sayısının artışı istiyor olmam bu etkenlerden en başta gelenleri. Oy verdiğim partiyi değiştirdim. "Emanet oy" kullandığımı söyleyebilirim.

7. HDP'ye.
8. Bu dönem onları mecliste daha dikkatli izleyeceğim. Benimsemediğim yönleri de var.

"bu seçimle beraber kaygılarım tam gitmiş olmasa da içimde bir umut yeşerdi, nefes aldım diyebilirim"

- paylaştık, her birimiz ayrı şeylere sevinsek de güzeldi.
7. CHP
8. En güçlü iktidar adayı olduğundan tereddütsüz oyumu verebiliyorum ve artık dayatılan yakıştırmaları hak eden bir parti olmadığını ispatlaması açısından ciddi bir revizyon geçirmesi gerektiğine inanıyorum.

- bu her dönemde hemen hemen aynıydı çok uç siyasi görüşlerim olmadı. O yüzden bu seçimde de istikrarımı korudum :)
6. Oy verdiğim partiyi değiştirdim. Türkiye'de Tayyip Erdoğan zulümüyle başlayan AKP dönemi beni farklı düşüncelere yöneltmedi. Sadece mevcut olan düşüncelerimi daha sert söylemlerle anlatmama, dillendirmeme sebep oldu. Bu kadar sahtekara, düzenbaza karşı doğruluğuna inandığım, meclise giremeyeceğini bildiğim halde oyumu verdiğim bir partim var çok şükür.
7. Vatan Partisine oy verdim. Denize düşüp yılanla sarılma tercihini anlayabilmiş değilim. AKP'den kurtulmak için HDP'ye oy vermek, sarıldığınız yılanın sizi sokacağını bilerek yanlışın içinde olmaktır. Olası AKP - HDP koalisyonu ile birlikte bu birleşimin Türk halkına ne kadar zarar vereceğini düşünmek bile istemiyorum.
8. Vatan'ın yol haritası Kuvay-i Milliye'dir, yeniden doğuştur. İnandığınız yola inandığınız insanlarla çıkacaksınız. Vatan

Ahmet Kayhan Onaran
1991 doğumlu, üniversite mezunu, bekâr.

1. Evet, vardı, Üniversite (Siyaset Bilimi Bölümü) mezunu olarak güncel süreçleri daha objektif ve etki altında kalmadan değerlendirerek özgür irademle oy verdiğim bir seçim oldu.
2. Kısa vadede olmasa dahi uzun vadede, özellikle ekonomik değişimlerin yaşamımı etkileyecek sonuçları olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla istikrarın gerekliliğine, ancak mevcut hükümetle değil, inanıyorum.
3. Bugüne kadar siyasete, 18 yaşımı doldurduğum her seçimde oy vererek katıldım.
4. Seçim sonrası siyasete herhangi bir katılım düşüncem şu an için yok. Tam anlamıyla beni temsil ettiğine inandığım ve bu sebeplerle çalışmalarına katkı sağlayabileceğime inandığım bir siyasi hareket yok.
5. Daha önce oy vermemi etkileyen sebeplerden uzakta bir süreç geçirdim. Önceki seçimlerde (genel seçimler) oyumu daha az akılcı bir şekilde kullandığımı,

Nevzat Aksoy**79 yaşında, kamu emeklisi**

1. Var tabii ki, bir parti hep başta olunca şımarıyor. O yüzden değişmesini istiyorum ve muhalefetin daha güçlenmesini istiyorum.
2. Üç partinin de CHP, MHP ve HDP'nin oyları artarsa bir değişim olur.

Pelin Şahin Tekinalp

1. Gençlerin katılımının yoğun olması ve oylara sahip çıkma organizasyonundaki başarı açısından yeniydi. Ayrıca olasılıkla kadın dernekleri ya da seçmen tabanındaki baskılar sebebiyle kadın adayların görünür olması ve medyanın da bu görünürlükteki payı dikkat çekiciydi.
2. Erk sahibi kişilerin yetki ve sorumluluk alanına çekilip anlamsız konuşmalar yapmaması, hitabet açısından olması gereken
- üsluba dönüş öncelikle ilk anda hissedilen değişimler. Ancak kalıcı bir değişim yaşanıp yaşanmadığını zaman gösterecek. Ama yine de toplumdaki umutsuzluk hissini yerini umut almaya başladı bile.
3. Takip etmeye çalışıyorum. Bazı sivil toplum örgütlerini destekliyorum.
4. Okumak, dinlemek, doğruyu bulmaya çalışmak, sorunların, çevrenin farkında olmak da siyasete katkı demek bana göre. Bu anlamda en azından çevremdeki insanlarla, geleceğimizi emanet edeceğimiz gençlerimizle birlikte düşünerek, ilkeli olarak, yaşam hakkına saygı ve vicdanlı olmak başlıkları altında bir araya gelerek farkındalık yaratmaya çalışarak....

"... toplumdaki umutsuzluk hissini yerini umut almaya başladı bile"

- partisinde tam bağımsız Türkiye var, Amerika'ya, mandaya karşı olmak var, milliyetçilik var, vatan ve bayrak var, şehitlerimiz var, örf ve adetler var, mevcut düzenin yanlışlarını ihanetlerini gören güzel gözler var. O yüzden yolumuz Atatürk'ün yolu, Atatürk'ün ilkeleri ve inkılaplarının yolu ve bu yolda tek ve doğru tercih Vatan partisinde birleşmektir.
9. Hayır etkili olmadı. Türk kadını her dönem onuruyla, şerefiyle yaşamış kadındır. AKP'nin kanunlarını yok saydım ve yok sayıyorum. Türk kadını Atatürk'ün kendisine kanunlarla vermiş olduğu hakları korumak durumundadır, benim içinde durum bu. Bir partide kadının çok olması (AKP'nin her seçim öncesinde açıklaması budur) o partinin kadına verdiği değerin göstergesi değildir. Benim için insana verilen değerdir doğru gösterge. Kadını eve mahkum eden, çalışmasını engelleyen, damızlık olarak görüp üresin yeter diyen, çarşafı sarmalayan, sosyal varlık olmaktan çıkarıp hayvanlaştıran bir zihniyet tüm partiyi kadınlardan oluştursa da zihin oyunları kaldığı yerden devam edecektir.

bu seçimde parti programlarını ve seçim haritalarını daha kapsamlı bir şekilde inceleme ve duygulardan uzak, akılcı bir biçimde değerlendirme imkanı bulduğumu düşünüyorum.

6. Mevcut iktidara karşı yürütülen propaganda içerisinde olmak isteği oy verme motivasyonumu etkiledi. Oy verdiğim parti değişti, önceki seçimde mevcut iktidar için oy kullanmıştım. Bu hareketimin yanlış olduğunu geçtiğimiz 5 sene içerisinde yaşanan olaylar ile gayet iyi bir şekilde anladım.
7. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)
8. Oy verdiğim parti sosyal ve ekonomik anlamda makul ve akılcı hedefler sunduğu için olumlu değerlendiriyorum. Programlarına muhalefette kalsalar dahi sadık olmaları en büyük isteğim. Bu seçim propagandasında bazı zamanlar sert, bazı zamanlar yumuşak bazı zamanlar ise esprili bir üslup vardı, bunu tadında ve ölçülü olarak değerlendiriyorum. Ancak hitap etme noktasında diğer partilerden geride kaldığını düşünüyorum.

3. Oy kullanıyorum.
4. ---
5. Ben eskiden beri demokrat bir insanım.
6. İktidarın geliri adaletsiz dağıttığına inanıyorum. Kendilerine her şey bedava, emekliye % 2,3.
7. Eskiden beri İsmet Paşa'nın partisi olduğu için CHP'ye veririm.

5. Hayır, önceden neyse şimdi de o!
6. Her zaman oy kullandım. Bu ülkede küsmeye lüksümüz olmadığına inanıyorum. Her zaman bir oy bir oydu diye düşündüm.
7. Bu kişiye özel bir durum.
8. Genç, genç kalan ve dinamik isimlerle gittikçe düzeldiğini görüyorum elbette her şey tam istediğimiz gibi değil ama bütüne bakmak gerek sanırım. Ya da bazı olmazsa olmazlarda buluşmak şimdilik yeterli.
9. Bu sanırım kaçınılmaz. Algının seçiciliğini bir kenara bırakmak pek olası değil. Ama bilinc, vicdan,

eşitlik, adalet duygusu, ahlaklı olmak çevre bilinci gibi değerler benim çevremde ortak değerler, kadın, erkek fark etmiyor. Oy verirken de yaşamın her alanında olduğu gibi kadın sorunlarının çok önemli olduğunun farkındayım elbette ama Türkiye'nin genel durumunu düşünerek oy verdim. Çok uzun süredir oyların boşa gitmesi gibi bir lüksümüz olmadığını düşünüyorum. Sadece kadın olduğu için birine oy vermem. Anlamlı, bilgili, çalışkan adaylar seçim sürecinde kendini gösterdi ve ön plana çıktı. Diğerleri ise partilerin yasak savma adaylarıydı. Ama seçim bölgemdeki kadın adayları takip ettim, aynı şekilde Türkiye genelindekileri de öyle.

Yönelttiğimiz ortak sorular:

1. Bu seçimin sizin için öncekilerden farklı/yeni yanları var mıydı?
2. Seçimlerin yaşamınızı gerçekten etkileyecek bir değişim yarattığını / yaratacağını düşünüyor musunuz?
3. Siyasete nasıl katılıyorsunuz?
4. Seçim sonrasında siyasete katılımınızı sürdüreceksiniz mi?
5. Bu seçim süreci siyasete bakışınızda / katılım şeklinizde değişime sebep oldu mu?
6. Önceki seçimlerden bu seçime oy verme motivasyonunuzu etkileyen bir şey var mıydı?
7. Kime oy verdiniz?
8. Oy verdiğiniz siyasi partinin hedeflerini, programını, üslubunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
9. (Sadece kadın seçmenler için!) Kadın olmanız tercihinizi belirlemede etkili oldu mu? Nasıl?

İsimsiz / 26 yaşında kadın Bekar, Uluslararası İlişkiler Uzmanı

1. Evet, CHP, HDP ve MHP seçim stratejilerini, propaganda kanallarını ve halkın anlayabileceği biçimde siyasi ideolojilerini açıklamayı öğrenmiş diye düşündüm. Yenilikçi görsel dizaynlar ve doğru noktalara odaklanan mesajlar duydum. AKP'nin seçim standartlarıyla yarıştılar resmen. Ama, artık şu bir gerçek, gerek günümüz üslubu gerek siyasi üslup inanılmaz derecede laçkalaşmış ve mide bulandırıcı bir hal almıştır. Yetişkin ve akıllı insanlar yapmıyor bu işi. Gezi dönemindeki espritüel zekayı taklit etmeye çalıştıklarında gerçekten korkutucuydu mesela.
2. Bu seçim aslında beni oldukça ediseleniriyor. Evet Cumhuriyet ve demokrasi adına inanılmaz bir adımdı, fakat HDP'nin hala İmralı ve PKK ile bağlantıları olması, durumu kritik bir düzleme taşıyor. AKP'nin her durumda kendini kurtarma yeteneği olması ve Kürt toplumunun artık siyasi temsil ile bazı hassas konularda hala aynı ısrarcı tavrı sergiliyor olması endişe verici bir şey. Bir yandan evet artık toplum, AKP siyasetinin ne kadar tehlikeli olduğunu fark etti, buna karşı önyargılarını yıkıp MHP-CHP bir koalisyona zaten yakınlaşmaktaydı, ama HDP'nin de dahiliyeti artık Türk Milletinin AKP'den ne kadar yaka silkitiğini kanıttı. Benim ilgimi en çok çeken, MHP ve CHP'nin koalisyon için ortaya koyduğu kırmızı çizgiler, MEB, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı vb. bakanlıklarda CHP'nin kendi vekillerini koymak istemesi ve her ne olursa olsun asgari ücreti 1,500 TL'ye çıkartma sözü vermesi, artı emeklilik ve intibakla bana "artık doğru adımlar atılıyor mu acaba?" dedirtti. Bir de, MHP'nin yolsuzlukları araştırmayı istemesi. Evet, bunlar doğru adımlar. Herkes iyi yapacağı işle uğraşsın. Bu arada HDP ne olacak gerçekten bilemiyorum. Vekilleri dakika bir gol bir PKK propagandası yapmaya başladı. Biri çıktı "Türkçe bilmiyorum Kürtçe yemin edeceğim" dedi, diğeri "Muş'ta koruculara biz o keleşleri size çevirmeyi çok iyi biliriz". Şimdi evet Selahattin Demirtaş var ortada ama bunları da görmezden gelemezsiniz. Bunlar yapılmayacak, bu iş çok hassas, bu iş bir ip üstünde üç cambaz. Böyle söylemler kesinlikle ama kesinlikle işi kolaylaştırmaz. Zaten herkes diken üstünde ve kararlarını sorguluyor. Kör göze parmak sokar gibi tahrik etmemek lazım.
3. Oy vererek ve sosyal medyadan atıp tutarak... Çünkü bu ülkede benim yaşımda bir kadının gerçek anlamda siyasete, gençlik kolları, kadın kolları vesaire, katılımında hiç bir mantıklı yan göremiyorum. Etimden sütümden faydalanıp, gazın copun ortasında kalıp sonra da hayatımı boşuna heba ettiğimi görmek istemiyorum. Ben bir önceki seçimde aktif katılımdan vazgeçtim. Ama tabi bu da CHP psikolojisi, aslında daha çok direnmek lazım, dalga kıranı kırana kadar direnmek lazım. CHP'nin yaptığı

- siyasete inanmıyorum. MHP hem hayat tarzıma hem de insanlara bakış açımına aykırı. HDP sosyolojik olarak en makul hedef güden parti ama onların arka planı da bana aykırı. Bir Türkiye partisi olmaktan bahsediyorlar. CHP, HDP'den çıkan kadın vekil sayısına bakıp utanmalı bunu bile yapacak yürek yok. Ben tarihe tanıklık ettiğimi düşünüyorum. Bu günleri anlatacak birileri lazım, onlardan biri olmak istiyorum.
4. Evet sürdüreceğim, ama ne boyutta kalacağını şu anda kestiremiyorum. Siyasi dengelerin de nasıl ilerleyeceğini bilmiyorum. Şu anda HDP'ye oy veren Türk düşmanı, AKP'ye oy veren yobaz, CHP'ye oy veren homoseksüel liberal, MHP'ye oy veren ırkçı, bu önyargılar ne derece aşıldı bilemiyorum. Hala insanların tercihleri yüzünden birbirlerini suçladıklarını görebiliyorum. Ve bu ülkede siyaset yapmak neredeyse imkansız, sadece AKP dönemi için değil ondan önceki iktidarlarda da Türkiye'de hiç bir zaman özgür düşünce ve ifade özgürlüğüne yer olduğuna inanmıyorum. Gerçek fikirlerimi söyleyemeyceksem, ya da bu bir şekilde bana zarar verecekse sessiz kalmayı yeğlerim. Yıllardır da MHP ve CHP'nin en büyük sorununun bu olduğuna inanıyorum, kendilerinden olan her şey iyi güzel, onların düşüncesine aykırı bir şey varsa, aptal cahil vatan millet düşmanı. Bizi şu anda HDP'nin ellerine teslim eden de bu büyük burunluluk oldu. İlahi adalet sanırım.
  5. Siyasete bakışım evet değişti, Türkiye de kalıplaşmış bir MHP ve CHP oyu olduğunu ve sürekli olarak birbirlerini nötrlediklerini gördüm. AKP'nin "ben Aleviyim", "ben Kürdüm", "ben Ermeniyim", vs. gibi yöntemlere neden ihtiyaç duyduğunu anladım. Gerçekten bu ülkede siyaseti azınlıkların, etnik grupların yönlendirdiğine karar verdim. Fakat tarihe baktığımda gerek Şeyh Said gerek Dersim katliamı, bana hep aynı olayların tekrar edeceğini gösteriyor. Ve bu beni inanılmaz korkutuyor.
  6. Değiştirmedim, ama yıllardır verdiğim oyun bir koydaki zincirden farklı olmadığını düşünüyorum. Sadece CHP'nin kemik kitlesini korumaya yarıyor. Ne güçlendiriyor ne de etki sağlıyor. Beni değil, diğerlerini kazanması lazım CHP'nin. Ama o neredeyse benim gibileri kaybediyor.
  7. Söyleyeceğim ama gülmek yok, CHP. Bir yeni Stokholm sendromu, bizim denizdeki yılan da CHP işte ne yaparsın.
  8. İlk kez doğru akılla yapıldığını düşünüyorum. Yukarıda da bahsettim, tekrar olmasın. Ben bu kadar çeşite sahip bir ülkenin tek bir siyasi ideolojiye sahip bir hükümet tarafında yönetilemeyeceğine inanıyorum. O yüzden koalisyon daha cazip bir gündem. Tabi eğer koalisyonla koalayı karıştırmazlarsa. Güç birliğini güç savaşına çevirmeyecek liderler lazım.
  9. Adımı vermeyi gerçekten çok isterdim, ama henüz kendimi o kadar güvende hissetmiyorum.

"Adımı vermeyi gerçekten çok isterdim, ama henüz kendimi o kadar güvende hissetmiyorum"

Zülfü Ceylan Kamu Emeklisi

1. Koalisyon olmasını istemiyorum, şu anki hükümetin devam etmesini istiyorum. Benim için önemli olan bu.
2. Dediğim gibi eğer şimdiki hükümetin oyu düşerse koalisyon hükümetleri kurulabilir, daha önce de koalisyon hükümetleri gördük. O dönemlerde maaşlarımızın ödenemeyeceği korkusunu yaşadığımız aylar oldu.
3. Oy kullanarak, bazen de desteklediğim partiye gönüllü olarak çalışarak.

Vedat Toprak

29 yaşında, doktora öğrencisi, öğretim görevlisi

1. Bu kez yaşadığımız, her gece yatağımızın altında sesini duyduğumuz öcünün evimize resmen taşınıp evin reisi olup olmayacağını oyladığımız bir seçimdi. Evet, zaten korkuyorduk, zaten kabusumuz olmuştu. Fakat komple eve yerleşmesi, çoraplarını sağa sola atması, bulaşıkları yıkamaması falan kabusun gerçekleşmesi anlamına gelecekti. Korkmakla o korktuğunuz şeyin realite haline gelmesi arasında ciddi farklar vardır. Diğer taraftan bu seçimi öncekilerden farklı kılan unsurlardan biri, milliyetçi argümanlara eskisi kadar itibar edilmemesidir. Ve hatta belki abarttın diyeceksiniz fakat, özellikle muhalefet partilerinin seçim beyannamelerine ve söylemlerine bakarsanız kim daha sosyal demokrat onun yarısı verildi. Tabii ki her biri kendi tabanı ve kapasitesi elverdiğince bu çizgiye yaklaştı fakat öncekilerle kıyasladığımızda bu ciddi bir değişim ve gelişim olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, her ne kadar ilk bakışta "düşmanınımın düşmanı dostumdur" taktiği gibi görülsede muhalefet partilerinin ve özellikle seçmenlerinin dayanışması aslında bazı ilkeler üzerinde tesis edilmişti. Hukukun üstünlüğünün yeniden tesis edilmesi, yolsuzluğun önlenmesi ve yargılanması, dinin siyaseten istismar edilmemesi, çatışma ortamından uzak kalınması ve siyasette yeni bir dilin oluşması gibi ilkeler bunlardan bazılarıdır.
2. Doğru adımlar atılırsa evet, bir değişim yaratacağını daha güzel bir ülkeye uyanacağıma dair umutlarım olduğunu söyleyebilirim. Nedir bu doğru adımlar? Öncelikle "eski" iktidarın verdiği zararın tespitinin yapılması ve bir yol haritasının çıkarılmasıdır. Kaybettiğimiz hukukun üstünlüğünün yeniden tesisi en öncelikli konulardan biri. "Eski" iktidar haricindeki partilerin birbiriyle didişmeyi bırakıp hızlıca 'geç kalınmış bahar temizliği' için kolları sıvaması gerekiyor. Kimin hangi odaya yerleşeceği sonraki ve önemsiz bir mesele. Yalnız, bu temizlik yapılırken söz konusu partinin seçmenlerine de nazik davranmak gereklidir. Her ne kadar önceki dönemde bölen, ayrıştıran ve düşman eden bir dil

"Oy verdiğim partiyi değiştirmedim ama oy verdiğim parti kendisini değiştirdi"

4. Hayır.
5. ---
6. Desteklediğim partinin eğitim politikasını beğeniyorum. Eskiden okullarda 40-50 kişilik sınıflar varken, şimdi daha rahat sınıflarda eğitim alıyorlar. Her yerde okullar yapılıyor. Evet emekliyim, ben de daha fazla almak isterim. %3 zam bence de az ama huzurluyum.
7. Ak Parti
8. Şu an tek başına iktidar olabilecek parti Ak Parti. Söylediğim gibi koalisyon hükümeti istemiyorum.

- kullanılmışsa da bizler kardeşçe beraber yaşamının mümkün olduğunu göstermeliyiz. Kelebeklerin kanat çırttığı fakat o kanatların birbirine değmediği bir baharı yaşamak mümkün.
3. İstesek de istemesek de siyaset hayatımızın içinde. Alınan tüm siyasi kararlar hayatımızın bir yönünü etkilediği için hayatın kendisi politik hale geliyor. Doğal olarak, o kararların hukuksuz olanlarına ve hak ihlallerine genellikle direnerek ve isyan ederek katılıyorum siyasete. Ayrıca, her gün konuşarak ve bazen de yazarak katılıyorum.
  4. Tabii ki sürdüreceğim. İktidar el değiştirse de kim ya da kimler olursa olsun gözüm üzerlerinde. Yapılan yanlış kimin yaptığına bakmadan, yanlış olduğunu haykırmaktır bizi güzel günlere taşıyacak. Belki sürdürme biçimim değişebilir. Yeni kurulacak hükümet ve paydaşları, doğrudan iletişim kanallarını açık tutarlarsa doğrudan yazar, taleplerimi ve şikayetlerimi bizzat iletmeyi düşünebilirim.
  5. Aslında hayır. Siyasette insanı devletten daha önde bir yerde kabul ettiğim için, her zaman olması gerekeni savundum. Ülke siyasetinin de bir gün bu noktaya geleceğini umarak gittim her sandığa. Bu seçimde de aynısını yaptım.
  6. Mevcut parlamenter sistemin içinde oy vermek, kendini ifade etme biçimi ve bir gereklilik olduğundan motivasyonum hep aynıydı. Oy verdiğim partiyi değiştirmedim ama oy verdiğim parti kendisini değiştirdi. Daha çoğulcu, daha demokratik, daha renkli bir çizgiye evrilen bir parti görüntüsü çizdiğinden gönül rahatlığıyla tatava yapmadım, mührü bastım geçtim.
  7. Halkların Demokratik Partisi
  8. Barışa, renkliliğe, çoğulculuğa ve ayırt etmeksizin tüm ezilenlerin sesi olacağına dair söylemleri ve bunları dile getirirken kullandığı yeni ve sakın dil benim için önemliydi. Farklılıkları zenginlik kabul eden, betona değil doğaya, devlete değil insana değer veren, insan haklarını bahaneler üretmeden ve istisnasız öncelikli kriter kabul eden çizgileri jürimizden tam puan aldı. Şimdi söylemlerin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini hep beraber takip edeceğiz. Her ne kadar, mevcut neoliberal sistemin sınırları içinde bunları ne kadar mümkün emin olamasam da sınırları zorlayıp zorlamayacağını göreceğiz.

Tuğba Toprak Özdemir

1. Evet vardı tabi ki... Kendi ülkesinin insanına yurttaşına sömürge muamelesi yapan bir iktidarı yavaşlatmak ve yeter artık deme şansı vardı. Sonuçta biz ümmet değil, milletiz.
2. Yaşamadan bilemeyiz tabi ama, piyasalarda bir düşüş olacaktır. "Bakın koalisyon oldu böyle oldu" söylemini güçlendirmek için ama işin şu tarafı da var; biz zaten 3-4 aydır bu düşüşü yaşıyoruz. Yani yeni bir şey olmayacak. Belki özgürlükler konusunda bir rahatlama olacak, üzerimizdeki baskı kalkacak... Seçmen olarak bizimde kafamız karışık yani...
3. Oy vererek ve konuşarak. Daha önce CHP'ye üye olmak istedim fakat ilçe örgütleri o kadar iyi çalışıyorlar ki başvuruma 3 yıldır geri dönmediler.
4. Hayır. Sanırım sinirlerim bu kadar fanatizme karşı çok dayanıksız. Ben sadece oy vermeye devam ediyor olacağım. Siyaset ile uğraşmak için bir çok konuda bilgi sahibi olmanız gerekiyor. Ben sadece fikir sahibiyim.
5. Bakışımda pek bir şey değişmedi. Tipik

"Yeni seçenekler için güvene ihtiyacımız var... Bundan sonra yollarını ne şekilde çizdikleri ve vaatlerini ne şekilde korudukları veya yerine getirdikleri çok önemli"

- güvensiz şüpheli bakış açımız devam etti. Çevremde her zamankinden farklı bir seçim heyecanı hatta coşkusu vardı. Bu ister istemez bize de yansıdı. Daha heyecanlı ve umutluyduk açıkçası. Bir de sandıklara sahip çıkmak ve nöbetler bizi çok etkiledi.
6. Değiştirmedik. Yeni seçenekler için güvene ihtiyacımız var... Yollarını ne şekilde çizdikleri ve vaatlerini ne şekilde korudukları veya yerine getirdikleri çok önemli bundan sonra bizim için.
  7. CHP
  8. Bence parti olarak hala iletişim ve örgütlenme sıkıntıları var. Ama bu seçimde hiç değilse birbirine saldırıp laf atarak değil projelerle geldiler karşımıza, çözüm önerileri vardı. Bu bizim oyumuzu vermemizde önemli bir kriterdi.
  9. Evet tabi ki. Kadın olarak artık oyalayıcı kanunlar, göstermelik sembolik izinler ve yardımlar değil etkili çözümler istiyorum (evlilik, doğum, kreş, vb). Bu ve bunun gibi özlük haklarını özel sektöre de gerçekten hakıyla sunabilecek siyasal yapı her zaman tercih sebebim olacaktır.

İsimsiz

1. Bu seçimi öncekilerden farklı kılan, özellikle Gezi ile birlikte gelişen toplumsal muhalefetin topyekün yok edilme girişimlerine karşı topyekün bir başkaldırı ve ortaklaşma talepleri etrafındaki birleşik bir muhalefet hareketinin yaratılması ve bu birleşik muhalefet hareketinin ülkedeki gelişen anti-demokratik sürece aşağıdan yukarıya bir ket vurma girişiminin başlangıcını yaratmasıdır.
2. Evet, bir değişime başlangıç yaratmıştır. Öncelikle sol bir muhalefetin yeniden seçimlere dönük bir enerji etrafında toparlanması ve bu gücün parlamenter anlamda da olsa birçok aydın-yurtsever ve ilerici insanın mecliste olmasını sağlamıştır. Bu TİP sonrası belki de ülkedeki hem nicel, hem nitel anlamda ilk defa toplu bir temsil ve güç birikimidir. Diğer yandan moral değerler anlamında, ilk kez bu bileşenler Türkiye'de ciddi bir muhalefet hareketi yaratarak birleşik bir muhalefetin

- başarı şansını ortaya koymuştur. Bundan sonraki süreçte de bu birleşik muhalefet hareketi daha geniş bir kitle hareketine dönüştükçe, demokrasi hareketi olarak ülkede solun ve hayatın önünü aşmada oldukça etkili olacaktır.
3. Öncelikle ideolojik bir netlik ve kararlı duruşla, sonrasında ise bu politik hatta bulduğum tüm çevrelere destek sunarak katılıyorum.
4. Bu benim açımdan bir yaşama müdahale şekli olduğundan, hayat devam ettikçe siyasette yaşama müdahale etme aracımız olarak devam edecektir. Seçimler bu müdahalede daha fazla kanal açmış, daha çok umut yaratmıştır. Bu nedenle devam diyorum.
5. Bu seçim sürecinde, parlamenter siyasetin hep uzağında kalmış biri olarak, ilk kez kendimizi politik temsil edebilecek ve bir güç yaratacak bir sürecin önü açılabilir

"... bu seçimde daha kararlı ve olacağına inandığım bir değişim için oy verdim"

- diye umutlandım.
6. Bu seçim özelinde HDP halk tabanlı ve iyi organize olmuş bir aydın hareketi olması nedeniyle daha samimi bir duruş sergiledi. CHP ise ön seçim ve emek eksenli bir dille yürüttüğü seçim programı ile bu seçimde biraz daha kendi önünü açarak yeniden solla bir dirsek teması kurmayı denedi. Bu anlamda olumlu bir adım sayılır. Diğer partilerin ise pragmatizm ve klasik söylemlerin dışına çıkan bir yaklaşımı olmadı. Alışkanlıklarını sürdüren her siyaset uzun vadede halkta zamanla karşılığını ve inandırıcılığını yitirmekte tabi ki. Aslında bu ülke parlamenter siyasetinde bir programdan çok pragmatizm hakimdir. Hem popülist politikalar ve seçime kadar her şeyi "vaat etme" tarzı yıllardır uygulanan geleneksel dili HDP seçim programı ve söylem farklılığı ile bozdu. Diğer partilerin de

- zorunlu ekonomik ve siyasal olarak bir programla seçmen karşısına çıkmasına neden oldu.
7. Evet, bu seçimde daha kararlı ve olacağına inandığım bir değişim için oy verdim. Parti yine aynı kaldı.
8. Yazının genelinden bunu çıkarmışsınızdır, ama ben yine söyleyeyim; halkın adaylarına oy verdim.
9. Siyasal bir bakış açısına sahip olduğumdan, takım tutma mantığından uzak siyasal bir bakış açısıyla seçim süreçlerinde oy kullanmaktayım. Bu anlamda partilerin dünü, bugünü ve yarınına tarihsel bir bakış, söylemde tutarlılık ve yan yana durabilme ve beraber tavır alabilme çerçevesinde bir bakışla değerlendirmekteyim. Eleştirel olmak ama aynı zamanda içinde olarak eleştirmek benim için sahici sahiplenmektir. Yani yol haritası belirlenme süreçleri aynı zaman da uzaktan değil, içerden eleştirilerle daha samimi bir yaklaşımı sağlıyor.

İsimsiz / 30'lu yaşlarında, kadın Üniversite mezunu, çalışmıyor, evli, 2 küçük çocuk annesi

1. Evet, HDP ve CHP çok dinamikti çok iyi hazırlanmıştı. AKP dışında bir kazanan var: Demirtaş.
2. İsterdim ama hayır. AKP ve MHP koalisyon kuracak ve aynı sağcı sistem devam edecek.
3. Facebook'tan millete dil uzatarak.
4. Hayır. Vaktim yok. Olsa da tam anlamı ile destek olmak istediğim bir gurup yok. Olsa da beni kabul etmezler, devşirme gibi hissederim.

5. Pek değil. AKP yine birinci, yine hırsızlar birinci, yine din simsarları birinci.
6. Değiştirmek istedim. Vatan Partisine veredektim TGB hatırına vermedim. Malum baraj meselesi. Motivasyon Gezi Parkı. Anti-AKP için oy verdim.
7. CHP
8. Çok iyi. İstihdam ve ekonomi ön planda olduğu için çok iyi. Bir de tabii klasik hayatımıza karışmayan bir parti olarak gördüm.
9. Kılıçdaroğlu düzgün biri ve cinsiyet ayrımcılığı yaptığını hiç görmedim. O yüzden etkiledi diyebilirim.

İsimsiz

1. Evet vardı. Gelecek ilk defa gerçekten çok karanlık duruyordu ve ilk defa özgürlükçü bir söylemi olan bir parti siyaset hayatında yer aldı. Umud vericiydi.
2. Alternatifi Ak Parti ve Erdoğan olduğunu düşünürsek evet. Kötü gidişata dur denilmesi bile önemli. Kişisel olarak çok büyük bir değişiklik yine de beklemiyorum.
3. Siyasete aktif olarak katılmıyorum, sadece oy verdim.
4. Seçim öncesi durum devam eder ise muhtemelen HDP yanında yer alabilirim ancak HDP'li değilim.

5. Evet oldu. 52 yaşındayım. İlk defa bu Genel Seçimlerde oy kullandım.
6. Ülkenin siyasi gidişatı ve HDP'nin bunun karşısındaki tutumu, motivasyondur. Partili değilim.

"52 yaşındayım. İlk defa bu Genel Seçimde oy kullandım"

7. HDP
8. HDP'nin özellikle azınlıklar, kadınlar ve ezilenler konusundaki söyledikleri önemliydi. Saldırgan olmayan, bağırmayan, birilerinin üzerinden kendilerini tarif etmeyen, basit ve net politikaları, samimiyetleri, sahicilikleri önemli. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ayrıca çok önemli. Ekonomi konusunda neleri değiştirebilirler bilemiyorum.

İsimsiz 1963 doğumlu, kadın, anne, öğretmen

1. Cumhuriyet rejiminin elden gitme tehlikesi, dinin siyasete alet edilmesinin referandumu!
2. Düşünüyorum. Bağımsız Türkiye olma yolunda hareket eden bir cumhuriyetin vesayetten kurtulması ümidindeyim.
3. Yeri geldiğinde pasif / aktif, yeri geldiğinde interaktif.
4. Hayatın her alanında bireysel olarak bir parti, bir cemaat ya da bir gruba bağlı kalmadan özgür, omurgalı muhalifliği sürdüreceğim.
5. Bu proje hükümetin iktidar olduğu 13 yıl boyunca nasıl muhalif bir tavır takındıysam tavrımı o şekilde ve daha güçlü bir muhalif anlayış benimseyerek sürdürdüm. 13 yıldır CHP ağırlıklı ve MHP arasında giden oylarım, referanduma verdiğim "hayır" cevabımdan sonra, 2015 seçimlerinde oyumu değiştirdim. Bu değişiklik toplumu bölen taraf olma baskısı/sindiren, korkutan uygulamaların artışına eklenen hor hoyrat avaz üsluplarla kürsülerden Kur'an sallanarak bireyleri baskılamaya, her tür değerini istismar edildiği cinnet halinin devlet idaresini gölgeleyen, moral bozan,

"13 yıldır CHP ağırlıklı ve MHP arasında giden oyumu, referanduma verdiğim "hayır" cevabımdan sonra, 2015 seçimlerinde değiştirdim"

- yaptığı hizmetleri son 5 yıldır sıfırlayan, iç / dış politikada tutarsızlıklarıyla (Oslo görüşmeleri, Çözüm süreci inkârı) lüks, ihtişam, saltanat sürme gibi nefsanî hevesleri ve heveslerini korkutucu ölçüde arttıran bu iktidarın yasal yollarla ancak parlamenter sistemde oy kaybı ile düşmesinin mümkün olduğuna karar verdim. Selahattin Demirtaş'ın benim de kısmen bağlı olduğum bölgemizin 30-40 yıldır süren trajik süreci ve karşılıklı güven sorununun aşılabilmesi karşısında kullandığı sakin, hakkaniyetli retoriğine inandığım için evrensel insan hakları ve Kur'an değerleri ölçüsünde onun "şahsını ve emeğini" destekleme kararı aldım.
6. Halkların Demokratik Partisi (HDP)
7. Selahattin Demirtaş'ın doğallığına, samimiyetine ve kompleksizliğine, çekilen çilelerle geldiği olgunluğa inanarak, bu yol haritasını iç / dış provokasyonlara gelmeden tamamlamasını temenni ediyorum. Üslup, program ve hedeflerine genel ölçüde katılıyorum.
8. İnsan olarak oy verdim.

İsimsiz / Üniversite öğrencisi, 23 yaş

1. Vardır elbette ama şu an benim için ne olduğunu bilmiyorum.
2. ---
3. Sadece oyla katılıyorum ama okulda arkadaşlarla siyasi sohbetler yaptığımız bir grubumuz var.
4. ---
5. ---
6. CHP'nin gençlere yönelik söylemlerini ve genel programını, mesela emekliye çift maaş uygulamasını beğeniyorum.
7. ---
8. CHP'ye.
9. Genel programını beğeniyorum. Bir de başkanlık sisteminin gelmesini istemiyorum.

İsimsiz / Erkek, 32 yaşında, mali müşavir

1. Türkiye'nin seçim gündemi Başkanlık Sistemine giden yol için yapılan çalışmalardır. Kendini hem Cumhurbaşkanı, hem Başbakan olarak gören Sarayında Sultan olma heveslisi Recep Tayyip Erdoğan'ın bu hedeflerinin olduğunu biliyorum.
2. Başkanlık Sistemi üzerinden eyalet sistemi, seçilmiş valiler gibi faaliyetlerle Türkiye'nin bölünmesiyle benim değil bir milletin

İsimsiz / Kadın, serbest meslek, 51 yaş

1. Şu anki iktidara ders vermek için önemli bence.
2. Elbette düşünüyorum, eğer desteklediğim parti yani HDP barajı aşarsa iyi bir muhalefet bekliyorum.
3. Oyumu kullanarak.
4. ---
5. ---
6. İnsan haklarıyla ilgili konularda HDP'yi beğeniyorum ama genel program olarak CHP daha iyi.
7. ---
8. HDP
9. İnanmasam vermezdim.

"Herhangi Bir Kadın"

1. Bu seçim iki açıdan kritikti. Öncelikle AKP hegemonyasının ciddi biçimde kırılması ve Gezi direnişinin parlamentoya tercüme edilmesi bakımından tarihi bir sürecin başlangıcı. İkinci de insanların hem siyasal partiler hem de Ankara'nın Oyları gibi sivil inisiyatifler aracılığıyla seçim sürecine hile hurda karışmasını engellemek için gösterdikleri irade açısından kritik.
2. Zor soru! Düşünüyorum, buna inanmak istiyorum. Bu seçimlerde HDP'nin hem Kürt hareketini hem de solu temsil eden bir parti olarak meclise girmesi başlı başına bir değişimi işaret ediyor. Bu değişimin yönünü ilerleyen günlerde Roman, Ermeni, feminist, eşcinsel kimlikleriyle ilk kez parlamentoda var olan milletvekilleri tayin edecek. Türkiye dönüşüyor.

İsimsiz /Oy kullanmadı, 55 yaşında, erkek, mühendis, iş adamı, bekâr, 2 çocuk babası

- "Kime oy vereceğimi bilseydim... HDP'ye oy verenler cesur. Ben o vebalin altına girecek cesareti kendimde bulamadım. Çocuklarımıza teslim aldığımızdan daha küçük bir memleket bırakmasak iyiydi... Barajı aşmalarını istiyorum. Kanın durması için... Ama 'aşmazlarsa' şantajını yemek de ağır geliyor. Şantajla yapılan işten hayır gelmez, onu biliyorum... İstedğim kompozisyon: HDP %10.000, Mecliste beher HDP'liye 1.5 MHP'li düşmeli, anayasal

çoğunluk olmasa da AKP tek başına gelip istikrarı sürdürmeli. Tek oyla bunları yapamayacağıma göre niye oy vereyim!?

Solfasol: İstikrardan kastınız? "Tüm çevre ülkeler sürünüyor. Avrupa batıyor. Refah sadece Türkiye'de var. Dış göç alıyoruz doğudan, batıdan. Moskova trafiği İstanbul'dan beterdi. Şimdi hiç "traffic jam" yaşanmıyor, çünkü ekonomi kötü. Dünyada kaotik bir süreç yaşanıyor. Türkiye'nin bu süreçte güçlü olması bekası için iyi olur. İstikrar derken bunu kastediyorum."

Yüksel Caddesinde ve İnternette Gezerken...

Akın Atauz

Mayısın son günlerinden birinin akşamında, süpermarket alışverişi yapmış, elimde sebze ve deterjan dolu plastik torbalarla ve en son uğradığım kitapçıdan aldığım birçok kitabın yükü altında, Kızılay'daki otobüs durağına doğru yöneldiğimde, Karanfil sokakla Yüksel'in köşesinde, kırmızı önlükler giymiş küçük bir grup genç propagandacı ile karşılaştım.

Kocaman, dağ gibi ve enerji saçan bir delikanlı, eline aldığı bir kağıttan, bağırarak, orada yazarları okuyor ve bir yandan da, bir ileri-bir geri dolaşıyordu. Akşamın o saatinde zaten müzik dükkanlarından gelen gürültüler, kentin uğultusu ve bir şeyler satmak isteyen insanlar, konuşmalar ve mekanik seslerle o kadar gürültülüydü ki köşe başı, yüksek sesle de söylene, ne denildiğinin işitilmesi son derece zordu. Üstelik konuşmacı bir gelip, bir sırtını döndüğü için, hiçbir şey anlaşılmıyordu. Zaten bir salonun sessizliğinde oturarak dinleseniz bile, bir kağıttan okunandan, eğer çok iyi bir konuşmacı değilse, pek bir şey anlamazsınız.

Durağa doğru epey yürümüşüm ki, görünüşümdeki dezavantajları da bilerek, geri döndüm ve gidip elimi omzuna vurdum, bildirisini kağıttan okuyan delikanlının. Durmadı ve okuması bitince bana döndü. Aramızda şöyle bir konuşma oldu:

- *Hiçbir şey anlaşılmıyor söylediklerinden.*
- *Ama bu bildirinin tamamının okunması gerek.*
- *O zaman bildiriden sadece en önemli bir-iki sözü, buradan geçenlerin yüzlerine, gözlerinin içine bakarak söyle. Hiç olmazsa birkaç kişi, ne demek istediğini anlar.*

Aslında görünüşüm ve durumum, hiç böyle bir tavsiye vermeye uygun değildi, biliyordum. Ama her zaman boğuştuğumuz bir sorun bu: İnsanlarla, topluluklarla ilişki kuramamak ve meram anlatamamak. Her zaman kafamı kurcalayıp duruyor.

Benzer bir duruma, internette rastladım. Başlığı "Roma Tiyatrosu Basın Bildirisi" olan bir yazı, 2013 yılında, Ulus'ta heykelin bulunduğu meydandan başlayarak, Roma Tiyatrosuna kadar yapılmış bir yürüyüşü anlatıyor. Çok iyi bir düşünce. Amacına ve cesaretine hayran kalmamak elde değil. Haberiniz olsa, sizin de mutlaka katılmak isteyeceğiniz barışçıl bir yürüyüş. Buna karşılık, fotoğraflar, kentteki "yarılma"yı çıplak gözle algılanabilecek kadar açıkça gösteriyor. Yürüyüşçüler ve kalabalıklar, hemşehri ama, birbirine değmeyen ayrı dünyaların insanları.

Bizim Yüksel'deki Küçük grup da böyle, bayraklarıyla yürüyor ama kimse onlara aldırıyor. Küçük topluluk Ulus'taki halkla kaynaşmıyor. Roma tiyatrosu da bugünün Ankara toplumu ile kaynaşmıyor. Aslında ne böyle bir kaynaşma bekleniyor/ beklenebilir; ne de, yürüyüşü yapanların böyle bir düşüncesi var gibi...

Grup tiyatronun olduğu yere varınca yine yalnız ve katılımsız kalıyor. Kendileri konuşup, kendileri dinliyor. Değil Yenişehir tren köprüsünün öte yakasında, burada, "Ankara'nın en kurtarılmış ve siyasi" bölgesinde bile, meram anlatamamak, sadece bir iletişim sorunu değil; bunu biliyorum. Ama bunu yapamadıkça da, kentlin, insanların ve mekanların ne olacağına ve nasıl olacağına sadece devlet, belediye, bürokrasi ve "yöneticiler" karar verecek.

Yönetici olmayanlar, biz yurttaşlar ve hemşehriler, bütün protestolarımızda, karşı çıkışlarımızda, iletmek istediğimiz bir sözümüz-dileğimiz olduğunda, bağırsak bile, sesimiz çıkmayacak ya da duyulamayacak. O zaman bütün karşı çıkışlar da anlamsızlaşacak ve hiç biri istediğimiz etkiyi yaratamayacak.

Bu durumda, bizi dinlemeyenleri ve ne dediğimizi anlamayanları ya da anlamak istemeyenleri sorumlu görmek mümkün mü? Onları, duyarsız ve gündelik-küçük çıkarlarından başka bir şeyle ilgilenmeyen sorumsuzlar olarak nitelemek, ne kadar doğru? Aslında herkes, bizim dikkat çekmek istediğimiz konularla ilgilenmek zorunda değil elbet. Bugün Ankara'da yaşayan kaç kişiyi ilgilendirir Roma Tiyatrosu? Beri taraftan, Ankara'nın sahip olduğu en değerli kentsel değerlerden biridir bu tiyatro. Ve eğer bugün onunla ilgilenemezsek ve kötü bir restorasyonla değerlerini kaybederse tiyatro, bir daha hiçbir zaman Ankaralıların (kim bilir belki yüzlerce, binlerce, on binlerce Ankaralının tarihinin, kültürünün ve yerel derinliğinin) bir parçası olamayacak.

Böyle bir sorunla, iletmek istediğimiz diğer sorunlarla ve önerilerle ilgili toplumsal desteği nasıl bulacağız bu durumda? Bu çabanın, ne ümitsiz ne de olanaksız bir çaba olduğunu düşünüyorum. Ama etkili bir yol geliştirebildiğimiz de yok. Gerçekte bütün durumlar için geçerli olabilecek sihirli bir formül de yok. Her defasında bu sorun üzerinde dikkatle düşünerek bir yol-yordam, bir yaklaşım-yöntem geliştirmemiz gerekiyor. Yaptığımız işin kendisi, amacı ve eylemi kadar önemli bir konu, "nasıl yaparsak etkili olabileceğimiz?" arayışı.

Ankara'nın İftiharı Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali Rüştünü İspat Etti!

Sema Alpan Atamer

Kadın hakları alanında mücadele veren Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği tarafından her yıl düzenlenen Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali'nin 18'incisi, bu yıl 8-18 Mayıs tarihleri arasında Büyülü Fener Sineması'ndaydı. Festivalin açılış töreni ise 8 Mayıs akşamı Ankara Opera ve Balesi Binasında yapıldı.

Oyuncu Başak Daşman ve Yetkin Dikinciler'in sunduğu açılış programında, aynı gün hayatını kaybeden tiyatro ve sinema sanatçısı Zeki Alasya anıldığında gözlerimizden yaşlar geldi; ama bu kez gülmekten değil.

Onsekiz yaş; gençliğin, yetişkin olmanın ve bazı konularda ehil olmanın yaşı. O nedenle bu yılki festivalin teması, gençler ve kendisini genç hissedenerlere odaklanan "18'in Halleri" idi. Festival kapsamında "5 Dakikada 18 Kısa Film Yarışması" temalı kısa film yarışması düzenlenmişti. Ancak festivalin jürisi, yarışmaya başvuran tüm filmleri "kazanan" ilan etti ve görevden çekilme kararı aldığını açıkladı. Son dönemde film festivallerinde gösterime girememiş ve giremeyecek filmlerle dayanışmak için çekilme kararı aldığını açıklayan jüri üyeleri "Umuyoruz ki yaşanan sıkıntılar boşa gitmeyecek; engelleyici değil, destekleyici yasalarla her şeye rağmen sinema sanatı ve festivaller devam edecek" dedi. Berrin Balay, Eren Yüksel, Andreas Treske, Pelin Anılan (Genç Kurul Üyesi) ve İdil Kandil'in (Genç Kurul Üyesi) yer aldığı jürinin açıklamasında şu ifadelere yer verildi: "Daha önce bu yarışmaya başvurmuş olan filmleri ve tüm kısa film ve belgeselcileri; festivaller dışında hiçbir gösterim şansı bulamadıkları halde, hala bu ülkede film yapmaya devam ettikleri için 'kazanan' ilan ediyoruz."

Bilindiği gibi, bu yıl Nisan ayında düzenlenen 34. İstanbul Film Festivali'nde Ertuğrul Mavioğlu ile Çayan Demirel'in "Bir Gerilla Belgeseli Bakur/Kuzey" adlı belgesel filminin gösterimi, Eser İşletim Belgesi olmadığı gerekçesiyle, planlanan gösterim tarihinden bir gün önce engellenmiş; bu durum, sinemacıların filmlerini festivalden çekmesi ve yarışmaların iptal olmasıyla sonuçlanmıştı. Ardından Ankara Film Festivali, belgesel ve kısa film yarışmalarının iptal edildiğini duyurmuştu.

Festivalin her yılki danışma kuruluna ilave olarak bu yıl 18-24 yaş arası 11 gençten oluşan bir Genç Kurul oluşturulmuştu. Genç Kurulun Başkanı, oyuncu Damla Sönmez, açılış konuşmasında, festivalin bu yılki temasının "Gülmek, direnmektir" olduğunu dile getirerek, "Zeki Alasya'nın öğrettiği gibi gülmeye ve güldürmeye devam edeceğiz" dedi.

Her yıl kadınların emek verdiği, kadınlara dair filmlerin yer aldığı festivalde, bu yıl; Bilge Olgaç Başarı Ödülü'ne, kurgu dalında 2010 yılı Altın Portakal sahibi Aylin Zoi, görüntü yönetmenliği dalında Canavarlar Sofrası, Kusursuzlar ve Karışık Kaset filmlerinin kamera

arkasında yer alan Deniz Eyüpoğlu, senaryo dalında kadın kimliğine dair sorunlara eğilen Kusursuzlar filminin senaryosuyla Emine Yıldırım layık görüldü.

Tema Ödülü'nü 94 yaşındaki Prof. Dr. Nermin Abadan Unat aldı. Profesör Unat'ın 1921 yılında Viyana'da başlayan yaşam öyküsünü, 14 yaşında babasının ölümünden sonra eğitimini devam ettirebilmek için Türkiye Büyükelçiliği'ne başvurarak Türkiye'ye gelişini, ondan sonra hep yoğun bir çalışma ve sonucunda başarılarla yükselen kariyer basamaklarını ilgiyle dinledik. Unat, ödülünü aralarında Profesör Serpil Sancar, Profesör Feride Acar, Profesör Yıldız Ecevit'in de bulunduğu kadın öğrencilerinin elinden aldı ve seyirciler tarafından ayakta alkışlandı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinin ilk kadın öğretim görevlisi olarak, erkek egemenliğini kırdığını dile getiren

Unat, 18 yaşındaki ruhuyla, emekli olduktan sonra dahi herkesin "hayata tuğla koyması" gerektiğini söyledi. Öğrencilerini seyircilere kişisel özellikleri ve başarıları ile tek tek tanıtan Unat, Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali'nin mimarı Halime Güner'i de sahneye davet etmeyi ve kutlamayı unutmadı.

"Hep 18" kalabilmeye örnek bir yaşam ve sanat pratiğine sahip olmasının yanı sıra, toplumsal cinsiyet kalıplarına sıkışmayı reddederek "Adım Kadın" diyen ve müzikten sinemaya ve dizi sektörüne bir çok alanda varlığıyla akıllara kazınan sanatçı Hümeysra, Onur Ödülü'ne layık görüldü. Hümeysra, "Ödülü, sinemaya gönül vermiş, tüm zorluklarına rağmen devam eden tüm kadınlar adına alıyorum" dedi.

Şarkıcı Kalben de, kadın olma haline dair hem kendisinin yazdığı şarkıları hem de Hümeysra'nın şarkılarını gitarıyla ve duygulu sesiyle seslendirerek kalplerimize seslendi.

Açılış gecesi büyük bir şenliğin, kutlamanın, paylaşımın ve öğrenmenin başlangıcıydı. Bu yıl yine festival çok renkli geçti. "Her biri ayrı renk", "18'in Halleri", "Kuzey Işıkları", "Kameranın İki Yüzü: Ingrid Tulin", "Merhaba Komşu", "Female Eye Film Festivali Seçkisi", "Olay Yeri aile",

"Savaşın Gölgesinde", "Yüzleşme", "Kadın/Yaşam/Özgürlük", "Fotoğraf Üzerine", "Pembesiz Mavisiz: Pembe Hayat Kuirfest Seçkisi", "Türkiye'den", "American Film Showcase", "en gerçek: Belgeseller", "Kısa Olmazsa Olmaz", "Kadın-Erkek Eşitliği Hakkında Her Şey", "En Hayaletler: Canlandırmalar", "Tricky Women Uluslararası Animasyon Film Festivali Seçkisi" başlıklı bölümler altında 31 uzun metrajlı film, 47 kısa film, 39 belgesel ve 16 canlandırma olmak üzere toplam 133 film izleme fırsatı buldu Ankara'lılar...

Festival boyunca Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde yer alan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" konulu uluslararası karikatür sergisi güldürürken düşündürdü izleyenleri. Gülmenin bulaşıcı olduğunu, gülmenin direnmek olduğunu hatırlattı.

Festival kapsamında ayrıca Çiğdem Borucu'nun yürütücülüğünde düzenlenen Kadınlar için Film Müzikleri Atölyesi, Talat Ulusoy ve Asuman Susam tarafından yürütülen Yüzleşme Atölyesine yer verilmişti. Bunlara ilave olarak öyle bir atölye vardı ki tam "ilaç gibi"... "Aslında yaratıcıyım ama..." deyip de nereden başlayacağını bilemeyenler, bazen de başlayıp sonunu getiremeyenler için Gülden Treske, Berrin Balay ve Andre Treske'nin doktorluk yaptığı SineTabip atölye çalışmasında, yaratıcı fikri olduğu halde bunu bir türlü düzenleyemeyenlerin dertlerine, derman olunmaya çalışıldı. Zeynep Özbatur Atakan tarafından tasarlanan Senaryo ve Proje Geliştirme Atölyesi ise, sinemacılarla kadın hikayeleri üretmeyi, tasarlamayı ve hayata geçirmeyi hedeflemekteydi.

Festivalin sonunda ise FIBRESCI ödülüne Ronit Elkabetz, Shlomi Elkabetz'in yönetmenliğini yaptığı, İsrail'de boşanmanın zorluğunun anlatıldığı "Gett/İsrail Usulü Boşanma" filmi layık görüldü. Filmi daha önce bir festivalde izlemiştim ve minimalist anlatımına, neredeyse bir tiyatro gibi iki mekan arasına sınırlanmış, dekor ve kostümden yoksun yapısına rağmen, kadının evlilik içine sıkışmışlığını, artık sevmediği kocasından bir türlü boşanamamasını ve kurtulamamasını soluksuz izlediğim bu filmi unutamamıştım.

Genç kadın oyuncularını yüreklendirmek, onların sinema yolculuklarını destekleyerek bu alandaki üretimlerini ve Türkiye sinemasında kadınlara yönelik güçlü kadın karakterlerin yaratılmasını teşvik etmek amacıyla "Uçan Süpürge Genç Cadı Ödülü", yönetmenliğini Görkem Şarkan'ın yaptığı, Nergis Hanım filmindeki "Bahar" karakteri ile, oyuncu Begüm Akkaya'ya verildi.

Bu yıl Festival dışındaki ilginç olaylardan biri, festivale paralel olarak hemen hemen aynı tarihlerde, 10-24 Mayıs arasında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından, ailenin önemi konusunda farkındalık ve bilinç oluşturmak amacıyla aynı mahalledeki başka bir sinemada "1. Uluslararası Aile Filmleri Festivali"nin gerçekleştirilmesiydi.

Gezgin Periler

(Bir Ankara dergisi için isim önerisi)

Serdar Koç

Su perileri Ankara'yı o kadar çok gezmiş ki, halk arasında "gezgin periler" diye anılır olmuş. Neyse, biz onlara gezgin su perileri diyelim şimdilik.

Ankara'nın üçüncü belediye başkanı Asaf Bey (Şehremini Asaf Bey) tarafından, 1923-24 yılında yeni başkentin imarı ve güzelleştirilmesi çalışmaları çerçevesinde, İtalya'dan fiskiyeli bir havuz sipariş edilir. O dönem Avrupa'sının en görkemli fiskiyeli havuzlarından birini Napoli Belediyesi'nin başkentimize armağan ettiği söylenir. Güzel bir rastlantıyla Başkent ile yaşıttır bu armağan.

{ İlk geldiğinde Hacettepe Parkı'na yerleştirilmiş, sonradan Yenışehir semtinde yer tutmuş bir süre. Daha birçok yerde sergilenmiş: Kızılay Meydanı -o zamanki adıyla Tosbağa Yatağı-, Ulus -şimdiki Gençlik Parkı'nın önu-, tekrar Hacettepe Parkı, oradan da belediyenin depolarına... Ardından Tandoğan... Yine depo... Cernmodern... }

***

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin bugün bulunduğu alan, 1920'lerde Tacettin Mahallesi'nin devamı bir tepedir. Bu tepenin bir bölgesi Cumhuriyet'in ilk yıllarında park olarak düzenlendiğinde (1923-24) gönderilen perili heykel de burada yerini alır.

1925-30 yıllarında ise şimdiki Kızılay'da boş bir araziye getirilip yerleştirilir. O zamanlar buraya Kızılay denmiyordu. Ne anlama geliyorsa, 'Tosbağa Yatağı' diye biliniyor. Kent Ulus'tan bu tarafa doğru yenilerde büyümeye başlamıştı ve bundan ötürü halk arasında çoğunlukla Yenışehir diye anılıyordu. Ulus'tan ötesi yeni şehirdi çünkü. O günlere ait kartpostallarda ve fotoğraflarda genellikle Yenışehir diye yazar. 'Riyaseti Cumhur Mızıkası' havuzun çevresinde konserler verirdi ve halk, 'havuz başı' derdi buraya.

1929'da sonradan alana adını verecek olan Kızılay binasının yapılması, yeni bulvarların açılması ve 1930'da Güven Park ve içerdiği azametli heykellerin planlanmasıyla 'Havuz Başı' tarihe karışır.

***

Heykel bu kez de buradan Ulus'a taşınır. O zaman henüz Gençlik Parkı yoktur, şimdiki Ulus Kapısı'nın olduğu yerdeki çukur alana yapılan havuzu süsler su perileri. Ulus'ta konulduğu yerin o zamanki adı da Ayyıldız Parkı'dır, 2. Evkaf Apartmanı karşı. Gençlik Parkı hizmete girince, heykel Hacettepe Parkı'na geri götürülür.

1946'da kahramanımız heykel, yine Hacettepe'de, bugünkü bayrak direğinin olduğu yerdeki parktır. Ardından buralar istimlak edilip de park üniversitenin arka bahçesine dönüşünce, bahtsız heykel doğrudan belediye depolarını boylar.

1960'ların sonlarında şair ve gazeteci Halil Soyuer'in hatırlayıp da Belediye Başkanı Ekrem Barlas'a, "Su Perilerini bulun ve uygun bir yere koyun" çağrısı yapmasıyla, periler aranır ve belediyenin bir deposunda bulunur. Her ne kadar baş kısmındaki kimi parçalar kaybolmuş olsa da, armağan heykelimiz Tandoğan meydanına yaptırılan havuzun ortasına yeniden yerleştirilir.

Demem o ki, perilerin, gitmediği, daha doğrusu sürülmediği semt kalmamış Ankara'da.

(Bilgiler o kadar bölük pörçük ve tarihler öylesine karmaşık ki, sıralamada yanılıyor olabilirim.)

***

1992'de, bitmek tükenmek bilmeyen metro çalışmaları başlayınca, bir çok değerli heykel ve malzemeler gibi, 'Perilerimiz' de Ankara Belediyesi'nin depolarında çürümeye terk edilir. Yıllar sonra yine bir gazeteci, Ateş Yalazan'ın, Hürriyet Ankara'da heykelin akıbetini sorup Ankaralılardan yardım istemesi üzerine, heykel yeniden bulunur, hasar gören kısımları heykeltıraş Metin Yurdanur tarafından yapılandırılır ve 20 Aralık 2010 tarihinden itibaren, Sıhhiye'de Adliye Sarayı'nın arkasındaki Cernmodern adlı kültür merkezinin önünde kendini yeniden yaratır. Yaratır yaratmasına da, ne var ki periler 'sularını' yitirmişti artık. Nedense söz verilen havuz bir türlü yapılmaz. Yani bundan böyle onlara 'susuz su perileri' mi, 'sürgün su perileri' mi, 'sürgün ve susuz su perileri' mi, 'gezgin su perileri' mi, yoksa 'hem susuz, hem gezgin, hem sürgün su perileri' mi demeli? Adını siz koyuverin gayrı!

***

Değişik yerlerinden su püsküren çok parçalı heykel, bir havuz içinde sergilenecek şekilde tasarlanmış da, ona sebep; 'Susuz Su Perileri'...

Eller üzerinde taşınan fiskiyelerden su fışkırır, ayaklarının dibinde oynayan Eros'lar havuzu dalgalandırır... Dökme bronzdan fiskiyeyi su perileri ve eros heykelleri süslerdi...

(...)

Tevekkül...

önceliğini kabullenmekten başka bir şey gelmez elimden

aklımdan geçeni... bilmişçesine susa kaldım

dertleşme özlemi depreştiğinde

Ankara aralığında ay vakti

... uzanıp öpmek istedim sesinden

-sevecen ve iyi-

...bir ırmak aktı saatler boyu

yağmur sonrası şarap vakti

... başımda omzunun efsunu

sohbet hırkasına sarınıp hasretle-

dağlı kalbimi okumuştun

ay-seher vakti...

... turnalar katarlanmıştı ardınca

mana yarılıp sözcük çiçeklenmiş

sözün sapağında soluklanmıştık

ah! upuzun bir boşluk ötesi...

Serdar Koç
(Deliler Teknesi, edebiyat-sanat dergisi, mart nisan 2009, sayı 14) (KÜLEFİL, Kanguru Yayınları, Şubat 2015)

Şehirdeki Doğa ve Kentsel Dönüşümle Mücadelesi

Ekolog Dr. Okan Ürker

Yaklaşık on beş yıl Eryaman'ın toplu konutlarında yaşadım. Eşim de benim gibi İstanbul'un apartmanlarında büyümüştü. Evlilik zamanı gelip de Ankara'da yeni bir hayata yeni bir eve geçme sürecinde, Ankara'yı hiç tanımayan eşimle yeni yaşama alanımıza ilişkin bir değerlendirme yaptık. Ankara şehir hayatında, toplu konutlardan, trafikten, keşmekeşten uzak durabileceğimiz, yanı sıra biraz da toprakla haşır neşir olabileceğimiz, her şeye rağmen kendimizi şehirdeki doğaya ait hissedebileceğimiz bir yerler var mıydı? Kısa bir değerlendirme sürecinden sonra hayatımızın bu 'ilk' baharında bütçemizi de biraz zorlayarak en uygun yerin Gazi Mahallesi olabileceğine karar verdik. Sonradan fark ettiğimiz şekilde de evimiz Behzat Ç.'nin (Erdal Beşikçioğlu) sokağındaymış ve tesadüfen kapı komşusu oluvermişiz.

"Amacım mahalleimde yaşananlar üzerinden kentsel dönüşümün şehirdeki doğaya ne denli hasarlar verebileceğini gösterebilmek."

Son iki yıldır bu mahallede yaşıyoruz. Mahallenin köklü geçmişi, komşuluk ilişkileri, kentsel yapısı, bahçeleri, parkları, tren istasyonu, Ankara'nın göbeğinde olmasına rağmen şehrin gürültü patırtısından uzakmış hissi yaratması, Gazi Mahallesi'nin kendine has kimliğini tanımlamaya yeter de artar bile. Benim amacım bu yazıda mahalleme övmek, tanıtmak, size sevdirmek değil; bu mahallede yaşayanlar üzerinden kentsel dönüşümün şehirdeki doğaya ne denli hasarlar verebileceğini gösterebilmek.

Bir Doğa Koruma Biyologu olduğum için, işim gereği doğada gözlemler yapıp; gerçekleşen değişimlere karşı koruma önerileri geliştiriyorum. Eşimle beraber evimizin bahçesinde de yaklaşık iki yıldır çiçek ekerken; domates, biber, patlıcan ve yeşillik yetiştirirken; çeşitli gözlemler yaptık. Buna göre yaklaşık iki yüz metrekaare büyüklüğündeki bahçemizde ıhlamur, şeftali, incir, ayva gibi meyve ağaçlarından tutun da karamık, böğürtlen, kuşburnu, zakkum, biberiye, lavanta, gül gibi çalimsı bitkilere, yanı sıra zambak, sümbül, lale, siklamen, çiğdem gibi süs bitkilerine ve hatta kimsenin fark etmediği yoğurt otu, ballıbabı, hodan, sütlaç, çan çiçeği, semiz otu, yer sarmaşığı gibi yabani otlara varana dek yaklaşık 100 çeşit farklı bitki türünü kaydettik. Bu bitki çeşitliliğine paralel olarak baştankara, çıvgın, kızılgerdan, yeşil papağan, kerkenez, atmaca, kızıl şahin, çaylak, cüce karga, saksağan, ağaç serçesi, ökse ardıcı gibi birbirinden farklı karakterlere sahip yaklaşık 40 kuş türünün de bahçemizi ve yakın çevremizi kullandığını gözlemledik.

"... yaban tavşanı, tilki, kirpi, porsuk ve sansara ait çeşitli izlere rastlayınca şehirlerin de doğanın bir parçası olabileceğini fark ettik."

Yine bu iki yıl boyunca arı, kelebek, uğur böceği, karınca, kırkayak vb. gibi tanınmışları da dahil olmak üzere 200'ün üzerinde böcek türünü bahçemizden not ettik. Bu zenginliği fark etmemizin ardından mahallemizdeki envai çeşit bahçeye ve parklara da ufak ufak göz gezdirmeye başladık. Kendi bahçemizdeki kadar detaylı gözlem yapma şansımız olmadığı için daha çok meyve ağaçları, çiçekli bitkiler ve ekim-dikimi yapılan sebze-meyve türlerine yoğunlaşabildik. Yaklaşık yüz yıllık bir geçmişi olan bu mahallede yetiştirilen elma, erik, ayva, kayısı, şeftali, ceviz, badem, ıhlamur, mahlep ağaçlarının, domates, biber, fasulye, nane, maydanoz, üzüm, çilek gibi sebze meyvenin çeşitliliğini fark ettiğimizde, mahallemizdeki doğaya daha dikkatli bakılması gerektiğini anladık. Mahallenin yakınındaki Devlet Mezarlığı, Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ), Orman Genel Müdürlüğü (OGM) ve Behiçbey Orman Fidanlığı arazilerinde de zaman zaman yaban tavşanı, tilki, kirpi, porsuk ve sansara ait çeşitli izlere rastlayınca, şehirlerin de doğanın bir parçası olabileceğini; doğal varlıklar için ne denli önemli sığınaklar olabileceğini fark ettik.

"... elma, erik, ayva, kayısı, şeftali, ceviz, badem, ıhlamur, mahlep ağaçlarının, domates, biber, fasulye, nane, maydanoz, üzüm, çilek gibi sebze meyvenin çeşitliliğini fark ettiğimizde mahallemizdeki doğaya daha dikkatli bakılması gerektiğini anladık."

Fotoğraf. Gazi Mahallesi'nde yaşayan bahçelerden görünüm.

Bu önemine karşın, ülkenin her köşesinde yüksek tempoda devam eden kentsel dönüşüm hareketleri, Gazi Mahallesi'nde de özellikle son iki yılda büyük artış göstermiş. An itibarıyla neredeyse mahallenin hemen hemen her sokağında bir yıkım-dikim çalışması görmek mümkün.

Bu yıkımlardan son olarak her Ankaralı'nın kültürel kimliğinde yer etmeye başlamış olan "Behzat Ç."nin evi ve bu evin önündeki 50 yaşındaki çam ağacı da nasibini almakta.

Fotoğraf. Behzat Ç.'nin evi ve bahçesi de kentsel dönüşümün kurbanlarından...

Yıkım çalışmalarıyla birlikte sadece bir ev yıkılmakla kalmıyor; aynı zamanda o eve ait anılar, kültür, tarih de beraberinde yok olup gidiyor. Gazi Mahallesi gibi yaşam alanlarında ise mahalle kültürünün yanı sıra şehirdeki doğa ve bunun yarattığı doğa kültürü de yok oluyor, biyolojik çeşitlilik azalıyor, sonucunda binlerce yılda geliştirdiğimiz kendi kendine yeten, üreten ve sürdürülebilir bir ev / mahalle / kent, yani yerleşik yaşam düzeni de kökten çöpe atılıyor.

Fotoğraf. Gazi Mahallesi'nde yıkılan evler ve yok olan bahçelerle birlikte doğa kültürü de yok olup gidiyor.

"... bahçelere kadar girmeye başlamış çaylak, atmaca, kerkenez, kızıl şahin gibi yırtıcı türlerin varlığı ... bu büyük doğal alanların tahribi sonrasında mahalle içerisindeki park, bahçelerin ... bu türler için son bir kaçış şansı olmasına bağlıdır."

Yukarıda bahsi geçen yaban hayatı ve doğal varlık unsurlarının Gazi Mahallesi'nde çeşitlilik arz etmesinin bir diğer önemli nedeni ise mahallenin bulunduğu konumdan kaynaklanmakta. Mahallenin kuzeybatısında eskinin AOÇ'si, şimdinin Ankapark'ına ait beton ve çelik yığınları, kuzeyinde eskinin Ankara Çayı, AOÇ bahçeleri ve kavaklıkları, şimdiki Ankapark'ın teleferiği ve bir nevi beton kanalı, doğusunda Ankara Garı, güneybatısında eskinin Orman Genel Müdürlüğü fidanlıkları ve orman arazileri, şimdiki beton Cumhurbaşkanlığı Sarayı, güneyinde ise belki de günümüzde korunaklı kalabilmiş tek doğal alan olan Devlet Mezarlığı ve bu alana ait orman arazisi sıralanabilir. Mahalle içerisindeki bahçelere kadar girmeye başlamış bulunan çaylak, atmaca, kerkenez, kızıl şahin gibi yırtıcı türlerin varlığı da, yukarıda zikredilen bu büyük doğal alanların tahribi sonrasında, mahalledeki park ve bahçelerin bir nevi doğal kaynak rezervi olanağı sunmasına yani bu türler için son bir kaçış şansı olmasına bağlıdır."

Şekil. Gazi Mahallesi ve yakın çevresinin havadan görünümü.

Son yıllarda Ankara'ya yönelik Saray ve Ankapark gibi mega projelerin yanı sıra, hemen hemen her şehirde süratle görmeye başladığımız kentsel dönüşüm projelerini de üst üste eklediğimizde, Gazi Mahallesi'nin şehirdeki doğaya ne denli büyük katkılar sunduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Öte yandan bu gerçekler dikkate alındığında, artık Gazi Mahallesi'nin yanı sıra Mamak, Dikmen, Keçiören, Gaziosmanpaşa gibi Ankara'nın eski yerleşimlerinde de özellikle kentsel dönüşüm projelerine karşı şehrin son doğal alanlarının, can damarlarının mutlaka savunulması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Ah Soma! Acıları Dövülenlerin Ülkesi...

Aydın Şimşek - asimsek68@gmail.com

“Bir ülkeyi tanımak istiyorsanız,
o ülkede insanların nasıl öldüğüne bakın”

**“Ah Soma! Cehennem kapısından büyümüş
gözleriyle yeryüzüne çıktığında, ilk önce arkadaşını
soranların ülkesi..**

Ah Soma! Tütünden, incirden, zeytinden kopartılıp, yerin
yedi kat dibindeki kompartımanda, zehrin ciğerlerine
çökmesini beklerken avucunda sakladığı kâğıda, oğlum,
hakkını helal et’ yazarların ülkesi..

Ah Soma! Gediz’in suladığı çilek tarlalarında, şalvarlarına
bulaşmış gelincik kokusuyla dolaşmak yerine, ellerindeki
fotoğraflarla morg kapılarında ceset arayan bahtsız kız
kardeşlerimin ülkesi.”

Soma da yanmış cesetlerin kokusu eşliğinde
muktedirlerin aymazlığına insanlık tanıklık etti. Ağıtlar
ve gözyaşları, göçük ve mezarlara aktı. Ölüler ve kayıplar
ülkesine döndük. Artık kayıp ve ölü ülkeyiz. Nemrut ve
Nemrutlaşanların ülkesi..

Ey insanlara cenneti göstererek, bu dünyada cenneti
yaşayan Ebu Lehep’in çocukları! Kaçışınız yok. Teni eriyen
ve yüreği çekilen her insanın vebalı omuzlarındadır.

13 Mayıs 2015 günü “Soma’yı Unutmadık” Eylemi kapsamında, Halkevleri’nden 301 kişi, madenci baretleriyle, Madenci Anıtı önünden, İnsan Hakları Anıtı önüne kadar yürüdükten sonra, Soma’da katledilen madencileri hatırlatmak ve anmak için Konur Sokak’ta yanyana yere yatarak eylem yaptılar.

* Fransız yazar ve filozof Albert Camus

** Ercan Kesal ,18 Mayıs 2014, Birgün Pazar

Fotoğraf: Sema Alpan Atamer

Gezi’de, Afyon’da, Roboski’de, 17- 25 Aralık yolsuzluluğunun ifşasında, Reyhanlı’da ve Soma’da, ruhunuzun ve yüzünüzün avuçlarınızdan kayıp gitmesine engel olamadığınıza tüm dünya tanıklık etti. Yaşanan her acıda ettiğiniz kelimelerin, boş, kof ve çürümüş olduğu artık bir sır değil.

Haberiniz var mı? Soma batı yakasının Roboskisi olarak tarihe geçti bile. Roboski’ye kaçakçı, Gezi’ye terörist, Soma’ya kader demeyi seçtiniz. Bu yüzden inandırıcılığınız kalmadı. Artık toprak çatladı. Sevgili Hrant’ın deyimiyle; elbet “Su akıp yatağını bulur”. Bugüne kadar ustaca “sır”ladığınız zihin dünyanın; ölüm ve acıda, keder ve zulümde, soyunup teninden, toplumu nasıl da zehirlediğine şahit olduk. Bütün afra tafiralarınıza rağmen zihin dünyanın cömert yoksulluğuna bu toplum tanıklık etti. Ve artık “kimsesizlerin kimsesi” olduğunuz inancı, yerle yeksan oldu.

Ey kendi inancına ve kendinden olmayanlara karşı, gayrimeşru muhabbetlerle, hakkaniyete ve doğru olana sırt çevirip, iktidarın ve gücün cazibesine meyledenler! Birlikte yürüdüğünüz o yollarda “tüyü bitmemiş yetimin hakkına”da el koydunuz. Yolsuzluklarınızı “yola koyma”nın telaşına bütün dünya ve bir ülke şahitlik etti. Kurtuluşu yok; siz muktedirler, kaderinizle yüzleşmek zorundasınız!

Ey yaşadığımız bunca acının tam orta yerinde acınızın taklidini yapanlar!

Her yaşadığımız acıda yuvalandığınız çukurlarınızdan karşımıza çıkıyorsunuz. Ne çok kutsal hatıralarınız birikti, mutlu musunuz? İnsanlara çürük yanlarını göstermekte nasıl mahir olduğunuzu ve insanların acılarını ustaca nasıl da dövdüğünüze insanlık tanıklık etti!

Ey 21. Yüzyılın “Yezid”leri olarak bedduaya tutulanlar!

Ölen Berkin’in annesinin teninde sıcak gözyaşları kurumadan, aşına bir çıkar ile körpe acının, dönemin başbakanı R.T.E tarafından yuhalatılmasını bilin ki; fitratınızın arsızlığına verdi, insanlar.

“Ölen ölmüştür. Her ölen için tören mi düzenleyeceğiz. Böyle bir şey olabilir mi?” diyerek, biriktirdiğiniz ölümleri, itiraf ve istif etmenize artık şaşırmıyoruz. Fitratınıza yazıyoruz. Mazlumların ocağına ölümün ve acının faili olarak düştünüz.

Yetmezmiş gibi; Berkin’in annesini yuhalatarak; vicdansızın ve vicdansızlığın şakşakçılığını yaptırınız. Bilin ki; ölüm düşürdüğünüz her Alevi-Bektaşî ocağı, bir Kerbela’dır, şimdi!

Ey ahirette ziyana uğrayacak olanlar!

Hangi ara, kutsal kitabın “Zulmedenlere meyletmeyin; sonra size ateş dokunur” uyarısına ve inancınıza sırt çevirerek, kendinizce “makbul” olana öncelik verdiniz. Biz nereden bilirdik; bu ülkenin “makbul ölüleriyle”, “makbul olmayan ölüleri” varmış!? Bizim lügatimize bunu siz soktunuz ve bunu bize, siz öğrettiniz ve her daim insanların gözüne bakarak, kendi acınızın daha kutsal olduğunu insanlara höykürdünüz. Ağzınızı her açtığınızda kurumuş kalbinizi insanların üzerine döktüğünüzü ve ortalığa cesetlerin düştüğünü kim ve nasıl sizlere gösterecek? Bu topraklarda yüzyıllarca “öteki” konumunda olanların, şimdi güç ve iktidar tutkusuyla, nasıl da bu topraklarda yeniden “öteki” yarattıklarını görüyoruz. Cemaliniz, neden bu toplumu tedirgin ediyor hiç düşündünüz mü?

Ey zalimlerin iflah olmayacağını unutanlar!

Her ölümü “ötekileştiren” şizofren bir hazla, siyasi ve ahlaki olarak pörsümüş ve orta yerinden yırtılmışların; “Bu ülkede eşek gibi sessiz yaşayacaksınız ya da defolup gideceksiniz” diye höykürüp, aldırma kibirleriyle hükümetini, başbakanını ve devlet ricalini arsızca taklit etmesine artık şaşırmıyoruz.

Ey insanların acıları karşısında mağduriyet teolojisine sığınanlar!

Nemrut hastalığının aldırma kibiriyle, hayatımızı Nemrutlaşanlarla doldurdunuz. Acılar karşısında kutsal değerleri unutanlar, taşlaşmış kalpleriyle; insanları, kederlerini ve acılarını tekliyor, yumrukluyor ve tokatlıyor. Nemrutlaşanların “yaratılanı yaratandan ötürü sevdiklerine” dair ne bir sevgi gösterdiklerine ve ne de dil bahçelerine sevgi sözcükleri ektiklerine dair bir çabalarının olmaması ise; fitratları ile açıklanabilir.

Ey kendi cellâdına benzemekte mahir olanlar!

Muktedirlik sendromu ile her farklı düşüncüyü itibarsızlaştırıp,

* Kuran-ı Kerim (11:113)

** İlhami Yıldırım (Eski Ulaştırma ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım’ın kardeşi.)

hedef haline getirdiniz. Kötücül bir dil bahçesini meşrulaştırdınız. Size sıklıkla; Uslub-u beyan, aynıyla insandır, prensibi ile yazıldı, anlatıldı ve hatırlatıldı. Bu iyi mi kötü mü varın siz karar verin?

Ey! İktidar hastalığına tutulmuşlar!

Hangi ara cinnetinizi bizlere cennet olarak anlatmaya başladınız. Ne çabuk kötülüğün bunca sıradanlaşmasına el verdiniz? Cinayetini, katliamın oluşturduğu acıyı hangi ara sizlere fitrat olarak öğrettiler? Akıl yorulmasıyla sabuklayan kibriniz paçalarınıza bulaşmış bir cerahat gibi duruyor üstünüzde.

Ey muktedirler!

“Lamba madencinin güneşi”ymiş. O güneşin ışığında sizin yüzünüzü dünya insanları daha net gördüler. Eğer sizler hayattan yana gönül indirmiş olsaydınız; Roboski’de, Gezi’de, Afyon’da, Reyhanlı’da, Soma’da ve Soma’nın acısını, acıları bilmiş insanlar, ülkenin dört bir yanında ölür müydü?

Ey hayatın hakkı için iktidar sarhoşluğuna meyledenler!

Hangi ara mazlum durumdan zalim duruma geçtiniz? Farkında mısınız, öteki iken ne çok öteki var ettiniz? Var ettiğiniz her ötekide öterek insanlık sınavından sınıfta kaldığınızı görmek için ne olmasını bekliyorsunuz?

Ey! “Sezarların Deliği” ile bir tutulanlar!

Kalbi kurumamış ve pıhtılaşmamış her insan, (Alevi, Sunni, Kürt,Türk, Ermeni, Rum, Çerkez vb.) inanın ki, sizin vebalinizi size teslim ediyor! Makbul olma ve onaylanma psikolojisi içinde olan “makbul yazarlarınızı”, “makbul medyanızı!”, “makbul vatandaşınızı!” aranızda saf tutmuş, hepsi o kadar. Bilin ki; kibirli iktidarınız göçük altında kaldı. Ve hala her kelamınız toplumu kötücül kılıyor ve her kelamınız insanları yaralayıp, öldürüyor. Farkında değil misiniz; insanların içine soğuk bir boşluk yerleştirdiniz.

*** Germinal Filmi’nden

**** Alman WDR Radyo-Televizyonunda çalışan Elmas Topçu adlı gazeteci Batı’da Başbakan’ın “Sezarların Deliği” (Caligula) hastalığına tutulduğunun konuşulduğunu yazdı. (19 Mayıs, Taraf M. Baransu)

Falih Rifkı Atay'ın Kaleminden Cumhuriyetin İlk Yıllarında Ankara (2)

Önder Şenyapılı

1. Bölümü, Solfasol, Mayıs 2015'te

Atay'ın Hamamönü taraflarındaki kiralık kerpiç evi paylaştığı arkadaşı Yakup Kadri, 1934'te yayımlanan "Ankara" romanında, 'dönemin Ankara çarşısı' hakkında benzer görüşte satırlar kaleme almıştır:

Selma Hanım geçenlerde ev sahibi hanımlarla çarşıya gitmişti. Bir mendil bulamıyarak avdet etti. Ne Samanpazarı, ne Çıkırkılar Yokuşu, ne Balıkpazarı, ne İstanbul Caddesi, ne Karaoğlan çarşısı kaldı. Her taraf bir yangın ferdasının veya bir talan sonunun manzarasını gösteriyordu. Hangi dükkânda neye el atsalar karmakarışık bir hırdavat yığınınından başka bir şey bulmanın imkânı yoktu."

[Önemli bir ticaret merkezi olan Samanpazarı semti Kurşunlu Cami'den sonra başlıyormuş. Sonraları tamamen yıkılmış. Bugün Anafartalar Caddesi ile Talatpaşa Bulvarı'nın kesiştiği meydan, Samanpazarı adını taşıyor.

Ankara'nın çeşitli esnaf ve sanatkârlarının bulunduğu yer olarak bilinen Çıkırkılar Yokuşu, adını, başka dallarda üretim yapan iş yerleri de bulunmasına karşın bu yokuşta toplanmış yün eğirmeye yarayan çıkırık yapımcılarından almış.

Balık Pazarı [Eski Ankara'da] "Anafartalar Caddesi üzerinde bulunan Büyükşehir Belediye Binası'nın karşısındaki sokağın adıydı. Bu pazarda balıktan başka her türlü yiyecek ve giyecek dükkânları bulunuyormuş. Balıkçılar ise, Anafartalar Caddesi üzerindeymiş.]

Dönemin yazarları, Ankara'yı İstanbul ile karşılaştırarak değerlendirirler. Atay'ın Karaoğlan çarşısı ile Beyoğlu'nu karşılaştırması da bu tutumun bir başka kanıtıdır. İstanbul'dan gelenler, sürekli orayı özlerler. Ankara'da yaşarken:

"Tek avuntu, ara sıra İstanbul'a kaçmak! Trenlerde henüz yataklı vagon ve lokanta yoktu. Sabahleyin kalkar, öğle yemeğini Polatlı, akşam yemeğini Eskişehir istasyonunda yer, geceyi rahatsız kompartımanlarda geçirir, ertesi sabah Kocaeli'nin yeşil tabiatını ve körfezin mavi sularını görünce, ölmüşten dirilmiş dönerdik. Tahtakurusu yüzünden çok defa kompartımanlarda uyunmazdı. Bir gece, açık pencerenin yanında ayakta kalmıştım. Trenin hızı ile kendini tutamayan bir baykuş göğsümün üstüne çarptı. Yolda sıtma olanlar çoktu. Yine de iki gün İstanbul keyfi sürmek için bunca zahmeti göze alırdık."

Tahtakurusu, dönemin başta gelen yakınma öğelerinden biri. Örneğin, Samet Ağaoğlu, ailecek Ankara'ya gelirlerken yol üstünde bir gece orman içinde, Ecevit Han'da konakladıklarını; oradan bedenlerinde canlı anılarla ayrılıp yol boyu kaşındıklarını anlatır anılarında.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Ankara" romanın ilk bölümünde Nazif Bey'in eşi Selma Hanım, Ankara'da kiraladıkları evdeki ilk sabahı anlatırken uzun uzun tahtakurularını konu eder.

[“Karşiki evin ağır saçaklı çatısında sabah güneşinin ilk parıltıları seziliyordu. Genç kadın: “Daha çok da erken,” dedi. Yeniden uykuya

dalmak istedi. Dokuz on saatlik yekpare bir uykuya rağmen vücudunun ve kafasının henüz lâzım geldiği kadar dinlenmemiş olduğunu hissediyordu. Lakin, bu ikinci uyku tecrübesi çok uzun sürmedi. Kadın, yatağının içinde sağdan sola, soldan sağa dönmeğe başladı. Kâh ensesinde, kâh belinin ortasında, kâh baldırlarında bir takım küçük küçük yanmalar duyuyordu. İnce ve duygulu derisi, bir haftadan beri bir üzücü tesirlerin yabancısı değildi. İnebolu'dan itibaren, tahtakurularının elinden her konakta bir türlü eza ve cefa çekmişti. Onun için, bu ağır yürüyüşlü ve pis kokulu küçük mahlûkların bir insan vücuduna hücum etmek, bir insan vücudunu istila etmek hususunda kullandıkları sevkulceyş hareketlerini pek iyi biliyordu.

Ona göre, bu hücum ve istila hareketi bazı yerde teker teker veya ikişer üçer ilerleyip sokulan piştarlarla; bazen, anı ve yığın halinde bir baskınla vuku bulur. Nitekim Ankara'ya varmazdan iki konak evvel, Çankırı'da böyle olmuştu. İstanbullu hanımın, bir han peykesi üstüne serdiği ve kar gibi beyaz bir çarşafıla örttüğü yatağı, bir an içinde, irili ufaklı yüzlerce tahtakurusu ile sıvama donanmıştı. Yorgan kaldırılıp mum yakılınca baskına uğramış bir ordu halinde hepsi bir yana kaçışmaya başladı ve genç kadın, bir kale bekçisi gibi sabaha kadar mumum aydınlığına bakarak ayakta durdu.

Şimdi, içinde yattığı yatak gene o yataktı. Fakat Ankara'ya gelir gelmez ilk işi, onu, en ince, en gözle görülmez dikeş yerlerine kadar türlü usullerle temizlemek olmuştu. Buna rağmen, o mahlûklardan gene bir şeyler kalmışsa... Yüreğinde derin bir üzüntü ile doğruldu. Ünce, yastığını tetkik etti. Bir şey bulamadı. Sonra üstündeki örtüyü kaldırıp baştan başa bütün yatağı sıkı bir yoklamadan geçirdi. Tam vazgeçerek, tekrar yatacağı sırada ayak ucuna doğru iki ufakık tahtakurusunun ayrı ayrı istikametlere kaçtıklarını gördü. Bunlar, bir nokta kadar küçük idiler ve pembeye yakın renkleri kanından henüz emmiş olduklarını gösteriyordu.

Nazif Beyin haremi: 'Eyvah, ben şimdi ne yapacağım!' dedi ve gözlerini ümitsizlikle, füturla – sanki, odanın içinde esrarlı bir kuvvetten imdat istiyormuş gibi tavanlarda, duvarlarda dolaştırdı. Bir de ne görsün! Bütün tavanlar ve duvar kenarları milyonlarca tahtakurusu yuvalarıyla âdeta çiçek bozuğu bir yüz gibi benek benek, benek benektir.

Genç kadın, dehşetten donakaldı. Bu odayı ve bu evi içinde barınır bir hale getirmek için bu milyonlarca küçücük deliklerin her birini ayrı ayrı temizlemek lâzım gelecekti. Gerçi, İstanbul'dan, Ankara'yı bilenlerin tavsiyesi üzerine şişe şişe lizolla, kutu kutu tahtakurusu tozu getirmişti. Bunların her birinin ayrı bir küçük tulumbası, bir fırçası, bir iği vardı. Fakat, bütün bunlarla uğraşmak ne kadar müşkül olacaktı." (Yakup Kadri: Ankara, Hakimiyeti Milliye Matbaası, 1934.) (Sevkulceyş: askeri birliklerin hazır bulunması gereken yerleri kararlaştırıp bu birlikleri oraya sevk etme işi ve bu işi araştıran ilim, strateji (Devellioğlu). İğ: Ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış araç. Piştar: Öncü, önder.]

İstanbul özlemi, İstanbul tutkusu Ankara'nın başkent olmasını da geciktirir. Cumhuriyetin ilânına 2 ay kala henüz Ankara'nın başkentliğine karar verilememiştir. "İstanbul'a dönmek istemiyen kaç kişi idi, bilmiyorum, fakat hiç olmazsa Eskişehir'e doğru, yeşil ve sulak yerlere doğru gitmek istemiyen hemen hemen yoktu" diye anlatır Falih Rifkı Atay.

Ankara'ya rakip kentler vardır. Batıya doğru Eskişehir ve Bursa, merkeze doğru Konya belli başlılar arasındadır. Ankara susuzdur. Ağaçsızdır. Kuru ve yabanidir.

"Meclisten çıktığımız vakit hemen kapı önüne eski bir idare amirinin dikmiş olduğu çamı göstererek:

- Bakınız ağaç da pek iyi yetişiyor, diyorduk.

Vaktiyle bağlar ağaçlıkmış. Yakınlarda küçük korular varmış. Çankaya bekçisine bir gün:

- Buradaki ağaçları ne diye kestiler? diye sormuştum.

- Gölgeden başka bir şey verdikleri yoktu ki, dedi.

Bir defasında da yerli bir tanıdık bize:

- Geliniz, size bir mazılık göstereyim, dedi. Arka taraflara doğru gittik. Hayli uzaklaştık. Bir köşeden sapınca:

- Aa... dedi.

Çıplak bir dağ idi:

- Harpten önce burası mazılıktı, ne olmuş bunca ağaç? diye şaşıtı."

Onca ağaca ne olduğunun yanıtı, Ağaoğlu'nun anılarında bulunur.

Ağaoğlu'na göre, Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele sırasında hiç kimsenin başkent olacağını aklına getirmede Ankara'nın sert kışlardaki yakacağını üç günlük yoldan, Kızılcahamam'dan eşek sırtında getirilecek odunlarla sağlamak gerekir. "Bu zorluğu biraz yenmek için yazı bağlarda geçirenler, şehre göç ederken o canım ağaçları, kütükleri, kesip araba araba taşıyorlardı. Bu masum vahşete katılmayan hemen kimse yoktu. Zafer kazanılarak Ankara başkent ilan edildiği gün, eski bağlardan, ötesinde berisinde tek tük ağacın mezar taşları gibi dikildiği bir harabe kalmıştı sadece."

Falih Rifkı ile ev kirası ortağı Yakup Kadri Ankara'da geçirdikleri ilk kış mevsiminde Ruşen Eşref'in (Ünaydın) evine giderler. Kar yağar, iki gün iki gece evden dışarı çıkamaz, konuk kalırlar gittikleri evde. "Bereket kış, kuru geçirdi. Toprak donar, her yer yola dönerdi. Yazın toz kasırgaları içinde boğulur gibi olurduk."

[Ruşen Eşref Ünaydın (1892-1959), siyaset adamı ve diplomat. "Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülâkat"ın yazarı ve Atatürk'ün yakın çalışma arkadaşı.]

Ankara Belediye Başkanı'na tozdan ne zaman kurtulacaklarını sorulur. Başkan "Bunlar ne biçim adamlar, hem yol isterler, hem toz istemezler" karşılığını verir. Ankara'nın kışıyla, Ankara'daki kar yağışıyla ilgili bir başka anlatısı daha yer alır "Çankaya" kitabında:

(Atay, Belediye Başkanının adını vermiyor.

Kayıtlara göre, 1924 yılında Mehmet Ali Bey, 1924-1926 arası Ali Haydar Bey, 1926-1928 arası Asaf Bey Ankara Belediye Başkanı olarak görev yapmışlar.)

"Kurtların Yenişehir Caddesine kadar inip, Şehrinin Avrupa'dan getirttiği bronzdan kopye kız heykellerini dişledikleri söylenen bir kış gecesi, Başvekil İsmet Paşa yeni evinde elçilere bir davet vermişti. Gece kar o kadar yağmış ki, otomobiller saplanmışlar, sökülmez hâle gelmişler. İngiliz Büyükelçisi George Clarck yanında müsteşarı ile beraber davetten çıkınca, yürüyerek evine dönmekten başka çare olmadığını görür. Evi de birkaç yüz metre yukarıda. Fakat ara yer bomboş kırıktır. Biraz ilerleyince, büyükelçiye bir gülme tutmuş:

- Kurtların bizi parçalaması bir şey değil... Fakat kurtların parçaladığı insanlardan ilk defa olarak kar üstünde frak ve silindir artıkları kalacak... demiş."

Bu koşullar altındaki Ankara'ya, yabancı elçilikler uzun süre yerleşmeye yanaşmazlar. Atay:

"Ruslar devamlı otururlar, öteki yabancılar ara sıra gelir ve hemen dönerlerdi. Yerleşmeğe hiç niyetleri yok gibi idi. Fransız elçiliği, bir aralık, kale tarafında Osmanlı Bankasına taşınmış, depoyu Goblen halıları ile kabul salonuna çevirmişti." Diye özetler önce. Sonraki satırlarında ayrıntılandırır:

Kale yamacındaki ilk Osmanlı Bankası Ankara Şubesi (forum gerçek.com) Bankanın deposunu Fransa Elçiliğine dönüştüren Fransa Büyükelçisi Albert Sarraut

"Ankara'ya bir hayli zaman herkes eğreti gözü ile bakmıştı. Ne Türkler ailelerini getirdiler, ne de Ruslardan gayri ecnebler esaslı yerleşme niyeti gösterdiler. Onlar için başkent, hâlâ İstanbul idi.

Ankara'da müsteşar veya başkâtipler nöbet tutar, elçiler ara sıra gelirdi. İngilizler Çankaya'da üç beş odalı bir ahşap ev tutmuşlar, Amerikalılar Evkafın yeni yaptırdığı pek küçük evlerden birini kiralamışlardı. Fransızlar kale yamacındaki Osmanlı Bankasının deposunu bir iki büyük Goblen halısı ile kabul salonuna çevirdiler. Sonradan Fransa'da Başbakanlığa kadar çıkan Albert Sarraut ilk davetlerini bu depoda yaptı. Suareler seyrekti. Başlıca eğlence briç toplantıları idi.

Çankaya Caddesinde ilk elçilik binasını yaptıran Sovyetlerdir. Yanar-söner kasaba elektriği devrinde, büyük ve iyi döşenmiş salonları, uzun müddet, Ankara'nın tek lüksü olarak kalmıştır."

(Yukarıda) Samanpazarı civarındaki bir evde hizmete giren Sovyet elçiliği (1920); Çankaya Caddesinde (Atatürk Bulvarı) 1926 yılında yapımı tamamlanan Sovyet Büyükelçiliği yapısı.

Sovyetlerle 1920 yılında imzalanan ikili antlaşmayı izleyerek ilk Sovyet Elçiliği o yıl Ankara'da Samanpazarı civarında bir yapıda hizmete girmiş, Çankaya Caddesindeki (Atatürk Bulvarı) ilk Sovyet Büyükelçilik Yapısının yapımına 1923 yılında başlanmış, 1926 yılında tamamlanmıştır. O yıl "Ankara'daki elçiliklerin sayısı, Belçika ile birlikte, dörtten sekize yükselmiştir: Afganistan, Arnavutluk, Belçika, Çekoslovakya, Mısır, Polonya, Sovyetler Birliği ve Yunanistan elçilik ve büyükelçilikleri Ankara'dadır."

(Bilal Şimşir: Ankara... Ankara/Bir başkent in doğuşu, Bilgi, Haziran 1988, s. 340. Aynı kaynaktan, "İngiliz listesine göre, İstanbul'daki yabancı elçiliklerin sayısı ise on altıdır: Avusturya, Bulgaristan, Danimarka, Fransa, Almanya, Macaristan, İtalya, Japonya, Yugoslavya, İran, Romanya, İspanya, İsveç, İsviçre, ABD ve İngiltere." Bilgisi veriliyor.)

Dönemin İngiltere Büyükelçisi Ronald C. Lindsay (Sir Ronald Charles Lindsay, (1877 –1945), 1925-26 İngiltere'nin Türkiye, 1926-27 Almanya, 1930- 1939 ABD Büyükelçisi, 1928-1930 arasında İngiltere Dışişleri Daimi Müsteşarı) 1925 yılının Kasım ayında ülkesine yolladığı resmi raporunda, hem Ankara'nın toplumsal yaşamından, hem de Sovyet Büyükelçiliği yapısının açılışından söz ediyor. "Ankara'daki hayatın pek sıkıcı bir yanı da sosyetesidir" diyor. 19 Nisan

1926 akşamı, yeni Sovyet Büyükelçiliği binasının açılışı yapılmış, 35.000 sterline mal olmuş bu büyük binanın büyük bir balo salonu, koridorları vs. varmış. Ama bina pek kullanışlı değilmiş. Sovyet Büyükelçisi Suritz bundan yakınıyormuş ve daha şimdiden binaya eklemeler yapmak gerekiyormuş. İngiliz Büyükelçisi de o akşam resepsiyonda bulunmuş. Şöyle anlatıyor:

"Gaziden başlayarak bütün Ankara ordaydı. Önce M. Blinder bir piyano resitali verdi.

[Naoum Blinder (1889 – 1965) Rus-Amerikan keman virtüözü. 14 yaşında Odessa'daki İmparatorluk Konservatuvarını bitirdikten sonra Manchester Kraliyet Müzik Koleji'ne devam etti ve Adolph Brodsky ile çalıştı. Sonra ilk Odessa'daki Okulunda öğretmen oldu, 1920'ye değin bu görevde kaldı. 1921 yılında bir turneye çıktı. 1926 yılındaki turnesinde Türkiye'ye geldi.]

Sonra balo salonu dansa açıldı. Ben yemek odasına çekildim. Orada Gazi ile karşılaştım. Nazik ve hatta lütufkârdı. Yemek odasında kendimi İstiklal Mahkemesi yargıçları arasında buldum... M. Wedgewood Benn, bir süredir onlarla ahbap olmuş. Etrafta dolaştım. Dans edenleri seyrettim. Tevfik Rüştü [Dr. Tevfik Rüştü Aras (1883-1972), 1920-1938 yılları arasında 5 dönem milletvekilliği, 1925-1939 yılları arasında Türkiye Dışişleri Bakanlığı yaptı, öncesinde İttihat ve Terakki'nin önde gelenlerinden biri idi] neden katılmıyorum diye sitem etti. Çünkü modern Türkiye'de dans etmeyen bir kimse, tıpkı Ankara'yı sevmeyen bir kimse gibi yadırganıyor. Eski vals in modadan çekildiğinden beri hiç dans etmediğimi anlattım. Sonra kemancı M. Blinder ile karşılaştım. Manchester'da öğrenim görmüş. Benim doğum yerim Wigan'ı da iyi tanıyor... Konuşurken, kolunda bir hanımla Gazi geldi. Canla başla dans ediyor, sonra nefes alıyor, içki içiyor.'Bu dünya dertlerle, felaketlerle dolu zor bir dünya. Eğlenelim, dans edelim, mutlu olalım. Hayat bu' dedi. Sonra birdenbire niçin dans etmediğimi sordu. Tevfik Rüştü hemen araya girdi ve benim ünlü bir valsçi olduğumu söyledi. İtirazıma rağmen hemen emir verildi. Orkestra alışmadığım bir vals havasını çalmaya başladı. Titrek bir bayan kollarıma atıldı. Ve kendimi Gazi ile birlikte pistin ortasında dans ederken buldum." (Bilal Şimşir: a.g.k., s.327-328)

Ankara'ya "eğreti başkent" gözü ile bakanlar salt yabancılar değildir. Atatürk'ten başka Ankara'yı başkent olarak görmek isteyenler hemen hemen yok gibidir. "İstanbul'a dönmek istemiyen kaç kişi idi, bilmiyorum, fakat hiç olmazsa Eskişehir'e doğru, yeşil ve sulak yerlere doğru gitmek istemiyen hemen hemen yoktu. Mustafa Kemal:

- Ankara kendisi merkez olmuştur, istilâ onun kapısında durmuştur, diyordu."

Dahası Ankara halkı da başkentlik konusunda tedirgindir, tepkilidir:

"Yerli halk, devletin kalkıp gitmeyişiinden memnun da değildi. Hayat pahalılaşacaktı. Kendileri, dışarıdan akın edenler arasında eriyip gideceklerdi. Bir avuç arsası olanın, birkaç yıl içinde zengin olacağını tahmin etmiyorlardı."

Atay, "Ankara'da hayat, bir taslak olmaktan kurtulmuyordu. Şehri yapmak lâzımdı" dedikten sonra, Ankara'nın, "Atatürk'ün büyük işleri ve eserleri arasında" olduğunu belirtir ve kentin kuruluşu ile ilintili tanıklıklarından kimilerini "Cumhuriyet tarihine hatıra olarak bırakmak" üzere öyküler.

(Yazının 3. ve son bölümü, Solfasol Temmuz sayısında)

Açılış Partisi, Karum Çimleri
Eski 45'likler-Alper Fidaner
80'lere Yetişmen Lazım-Tolga Yetişmen

Kayıp Suyun İzinde, Duygu Cihanger, Tunus Caddesi
Kavaklıdere nerede? Ankara'nın dereleri nerede?

Canlı Heykeller
ATDA
Gezici performans

Sokak Kapıları
İsmail Onur Kaya
Kuğulu Park ve Karum

Selfie Standı, Alper Fidaner, Birdal Tezer
Kuğulu Park

Kayıp Kentin Hayaletleri, İdil Börtüçene
Saydam gösterisi, Kuğulu Park

Banksy'ye Hürmetle, Aydan Çelik
Kuğulu Park

Kayıp Kuğu, İdil Börtüçene
Gezici performans

Gidenler-Yitenler, Fahri Aksirt, Musafa Sarı
Fotoğraf sergisi, Kuğulu Park

Duvar Resmi, Avareler
Kuğulu Park

Origami Kuğu, Özlem Mengilibörü
Kuğulu Park

Çimen-To Park, Yeşim Paktin
Kuğulu Park

radyoradyo.biz, Aslı Olcar, Ali Öğünçer
Kukuledda programı canlı yayın, Kuğulu Park

Küçük Üçlü, Konser, Kuğulu Park

Rapunzel, ATDA, Kuğulu Park
Canlı heykel ve masal performansı

Tarih: Yılın en yağmurlu ha

Yer: Park, bahçe, sokak

Girişler: Ücretsiz

AsiKeçi Sanat ve

**ANKARA
ÖLÜMÜ**

Derleyen: Özlem

Fotoğraflar: Alper Fidaner, AsiKeçi, Fahri Aksirt, Fuat Salm

haftası! (23-30 Mayıs 2015)
(Kuğulu Park ve çevresi)
iz ve zahmetsiz

Tasarım Günleri RA'NIN OĞASI

mi Mengilibörü
ATDA, Bora Çetin, Can Mengilibörü,
an, Özlem Mengilibörü

Volume 2 Page 13, Ekin Kılıç
Tunalı Hilmi Caddesi'nde duvar resmi

Prepublic, Konser, Kuğulu İş Merkezi Terası

Elektrik Süpürmesine Çekilen Kılbacaklı Örümcekler
Gülşah Aykaç, Pelin Seven
İdil Börtücene, H. Veli Kurt, Karum

Uzam Dansı, Tetsuro Fukuhara
Butoh dans performansı, Karum

Ankara'nın Kuşları, Zafer Beşikçi
Fotoğraf sergisi, Kuğulu Park

Sırça Fanus, Vedat Gün, Orhun Bora Çetin,
Özgür Ceren Can, Fahri Aksirt, Kuğulu İş Merkezi

Kentin Son Sözleri, Esra Erturan, Görkem Öğüt
Fotoğraf-ses yerleştirme, Karum

Son Başlangıç, Açık Atölye Ankara
Karum Çimleri

Göçmen Filler Rotası, Begüm Safi, Murat Dirican,
Özgür Ceren Can, Salih Köksalan, Karum

Fotoğraf Sergisi, Deniz Ertek Karlıdağ
Karum Çimleri

Renklerle Yaşamak-Renkahenk, ATDA
Karum Çimleri, Kapanış Partisi

Kuğulu'da Ağaç Olmak
Meral Açıkgöz, Özge İdali, Kuğulu Park

SolKasol Kent Atölyesi, Fotoğraf Sergisi, Karum

Kapanış Partisi, Karum Çimleri
WE ARE the Goats
We Are-UGR, Görkem Öğüt,
Erdem a.k.a. Gande

Ağaç Etiketleme Atölyesi
Meral Açıkgöz, Özge İdali, Kuğulu Park

Keçi, İdil Börtücene, Karum Çimleri, Kapanış Partisi

Dil ve Katılık

Gülşah Aykaç

‘Ormanın en sık yerinden maceraya daldılar ve iz açılmamış yollarda deneyimin peşine düştüler.’

T.S. Eliot

Dilin kemiği yoktur atasözünü içselleştiremiyorum; çünkü bence dil bazen öyle kemikli, öyle hantal, öyle ağır, öyle sabitleştirilmiş anlamlarla yüklü olabiliyor ki, hiç de tutulamaz, özgür bir şey gibi gelmiyor. Bu yüzden yakın hissettiğim metinlerde dil ya ikinci planda kalıyor, anlam başka aralıklardan sızıyor ya da o kadar yalın kullanılıyor ki kendimi başka birinin evreninde buluveriyorum. Ancak disiplinler komşu disiplinlerle kesişim kümeleri bulunan kavram kümeleri içinde kendi kelimelerine sahipler. Örneğin kent-sel, bellek, betonlaşma, kentlilik, hegemonya, dönüşüm... Sık sık kendimi bu kelimeleri hunharca kullanırken bulduğumda bir hocamın sözlerini hatırlamaya çalışıyorum: Herşey kendini negatifi ile birlikte var eder. Birşeyin tam zıttı o şeyin var oluş biçimlerinden biridir. Öyleyse olumsuzlamakla olumlamak arasında yöntem olarak pek fark yoktur.

Kelimelerin katılığı ile farklı biçimlerde sürekli karşılaşılabiliyoruz. Örneğin ben yolumun üzerinde olmasına, hatta benim için bir kestirme yol oluşturmamasına rağmen Gezi Park'ını o kadar az kullanıyordum ki... Okuldan arkadaşlarım da nadiren kullanıyordu. Kullanılmamasının nedenleri vardı. En önemli nedenlerinden bir tanesi parkın, gece eve gitmeyenlerin ve de evsizlerin uyuma yeri olmasıydı. Bugün Abdi İpekçi Parkı nasıl bir grup mülteci ve sokaktan hayatını kazanan insanın toplanma, dağılma, ateş yakma, yemek yeme yeri ise; nasıl sokak köpeklerinin kullandığı bir sığınak bölgeyse, bir yaşam ortamıysa Gezi Parkı'nın da önemli bir bölümü uyumak için kullanılıyordu. Bir dernekteki arkadaşlarımın daveti üzerine, mezun olduktan sonra iki liraya taze yaprakla demlenmiş ada çayı içtiğimde kendimi parka ait hissetmeye başladım. Direnişten önce, parkın 'atıl' ve 'kullanılmayan' durumu -belki de parkın içinden bile geçmeden- tartışılıyor ve söz dönüp dolaşıp kelimelerin birbirini yakalayıp tuttuğu sabit cümlelere dönüşüyordu. Kentsel dönüşüm ve soylulaştırma diyince söz bitiyor ve derinliğinde bir şeyleri hissedemeden bunun üzerine konuşuluyor, yazılıyordu. Oysa dil bu kadar zalimce kemikli olduğu için Saraçoğlu mahallesi sakinleri Uçan Süpürge Forumu'nda mahallelerini dönüştürmek

için yarışma başlığı altında bir araya gelen, akslar, yollar tasarlayan çalışan mimar ve plancılara soruyordu: Neyi dönüştüreceğiz?

Kuşulupark'taki duvar tartışmalarında geçen 'kentsel bellek' sözüne her rastladığımda tıpkı mimarlık okurken sık sık önümüze kelimeler koyulduğundaki gibi hissettim. Kentsel bellek nasıl bir şeydir? Bellek yerine başka kelimeler koyabilir miyiz? Bellek kime/neye ait ve ne şekilde aidiyet buluyor? Bu soruya cevaplar üretmek yerine, yazıyı -sürecin bir kısmını buraya olduğu gibi not etmek için- farklı insanlarla aramızda geçen konuşmaları dökerek sonlandırmak istiyorum.

DUVAR DİYALOGLARINDAN ALINTILAR

7.

X: Ne oldu duvar konusu haberin var mı?

W: Bilmiyorum ki, iş yüzünden takip edemedim, ne oldu?

X: Sadece karanlıkta görünen bir boya varmış ama galiba boyanın görünmesi için zifiri karanlık olması gerekiyormuş...

6.

U: Bence duvarın bu hali çok beğenilebilir, ya da hiç beğenilmeyebilir, siyah olabilir, olmayabilir, ama bence önemli olan AsiKeçi'nin tavrıdır. Bence nötr kalmalıydı, tartışmalara girmemeliydi.

Y: Anlıyorum, ama anlattığım gibi, daha ortada hiç bir şey yokken verilen tepki o kadar kötü bir dile sahipti ki, zaten tartışmak, sorgulamak için değil, saldırmak için gibiydi... Ben de duvarın boyanmasının bazı insanları üzdüğünü görüyorum. Ve bunu önemsiyorum. Belki süreç daha farklı ilerleyebilirdi. Son haftalarda geniş katılım sağlanamadı. Belki tartışılır ve uzlaşıldı.

5.

V: Ama böyle bir konuda uzlaşma olamaz ki... Bir taraf başka bir şey hayal ediyor diğer taraf buna karşı çıkıyor. Ve olmayan bir şey üzerine garip bir tartışma geçiyor. Zaten tüm tartışmaların bir sonuca ulaşma çabası oluyor; oysa bir sonuç yok, olmamalı...

Z: Evet belki de haklısın. Bana bu bellek kelimesi çok tehlikeli görünüyor. Bellek demek geçmiş demek değil. Şimdi var olan 'geçmiş' yani geçmişini senin geri çağırma

şeklin bellek belki de... Avareler de resimde bunu hayal ettiler: Şimdi var olan duyguyu resmettiler. Ve resmi boşluklarla kurguladılar.

4.

K: Kentsel hafıza sözünü garipsiyorum; bir şey bir kez olur, Gezi bir kez oldu, duvar bir kez boyanır, ikinci boyama başka bir şeydir. Doğum günleri, yıl dönümleri bunlar garip şeyler... Ama duvarın yeni hali bana iyi hissettirmede; peşinden yazılanlardan dolayı belki.

L: Vandal kelimesi kullanılsa iyi olacaktı. Karşırı suçlamak yerine sadece olanı biteni anlatmak yeterliydi...

3.

M: Açıkçası şöyle oldu: Trollendik... Ve insanlar bunun rüzgarına kapıldı. Duvarı eski haliyle hatırlıyorlardı, oysaki duvar başka bir haldeydi...

2.

N: ... Mesela direnişte en kritik noktada kalan Kızılayda'ki duvarın bu üçüncü resmi ve Kuşulu'daki duvar da böyle bir hayalle boyandı.

O: Ben de o duvarın ne zaman konuşulduğunu, neden o duvar olduğunu hatırlamıyorum. Ama hiçbirimizin 'aa o duvar evet gezi duvarı' demediğini biliyorum, o duvar oluşuna şaşırmadığımızı... Keşke buna karşı çıkanlar forumlarda katılım sağlayıp, yapılacak işe tepki gösterebilirlerdi.

1.

P: Ben siyahı da tasarımı da sevdim, zaten birinin işine karışmak juri olmak çok garip bir durum...

R: Bence sorun rengi ya da eski duvarın ne kadar ve nasıl kapatıldığından çok birdenbire temiz bir yüzey görmek; ama onun kirlenmek için oluşturulduğunu görmemek... Açıkçası yazılanlar üzerinde duvarı ilk gördüğümde garip hissettim ama kirlenince çok sevdim.

0.

S: Dış göz olmak da önemli, çünkü kabul etmeliyiz kendi kendimizin bile dış gözüyüz sürekli... İnternet öyle bir yer...

T: Bu noktada benim bakış açımı etkileyen şey birşeyin içinde yer almak ve hareket etmek... AsiKeçi ile tanışıp sokakta iş üretmeye girişmeseydim, Kuşulupark'ta bunları tartışmasaydım Ankara başka bir yer olurdu.

Anılarımızda Yaşamayacak

Orhun Bora Çetin

Asikeçi hareketini anlamak için Gezi Direnişi'nin temelinde yatan dinamikleri iyi okumak gerekiyor. Sokaktaydık, birlikteydik, beraber üretiyorduk; daha güzel bir dünya için omuz omuza hayal kuruyorduk. Yaşadığımız ülkedeki en büyük halk ayaklanmasının filizleriydik.

Peki Gezi bir devrim miydi?

Bunu her düşündüğümde vardığım nokta, kesinlikle devrim olduğu yönündeydi. Bireysel bir devrim. Sınırlarımızdan, kalıplarımızdan, geçmiş yaşamımızın kodlarından sıyrıldığımız; bir büyük bireysel devrim.

Amacım kimseye bildiği şeyleri tekrar etmek değil. Ama Gezi'yi bir devrim olarak niteleyebiliyorsak, bunun yaşamdaki izlerini de takip etmek gerekiyor. Çünkü devrim, bir organizma gibidir. Onu geliştirmek, beslemek ve üzerinde çabalamak gerekir. Gezi oldu ve ondan kalanlar öylece kalsın demek; devrimci ruhu anlayamamak ve statükoya bir yaşam alanı sunmak demektir. (Bknz. Atatürk Devrimleri) Duvar mevzusuna buradan bakınca; Gezi'nin 2013 Haziran'ında olmuş bitmiş bir şey değil; yaşayan, her an her yerde olan, gerçek bir devrim olduğunu ve Asikeçi'nin bu ruhu inatla ve kararlılıkla taşıdığını göreceksiniz. Bunu şimdi göremiyorsanız, zamanla göreceksiniz.

Solfasol, yaşamlarını sivil topluma adanmış bireylerin güç birliğiyle yaşayan bir yapı. Sadece Solfasol de değil;

Asikeçi hareketinin içinde yer alan pek çok bağımsız kişi ve yapı var, Gezi ruhunu hayatın içerisinde deneyimleyen. Asikeçi'yi bu organik yapıların içerisinde, Haziran gelirken açan bir çiçek gibi görebilirsiniz. Çünkü sanat, ruhun gidasıdır. Çünkü sanat, boyutlar arasındır.

Asikeçi Sanat ve Tasarım Günleri'ni ilk konuşmaya başladığımız zamanlarda; sürdürülebilirlik ve modelleme üzerine kafa yorduk. İlk aldığımız eleştiriler genelde 'neden Tunalı?' üzerine oldu. Bu eleştiriler devam ederken, Akün ve Şinasi sahnelerinin satışı çoktan onaylanmıştı. Bir grup duyarlı esnaf, her temasımızda bizi şaşırtan genç ve dinamik belediye çalışanları ve sivil inisiyatifler olarak; sokağa dokunacağımıza ve kapitalizmin karanlık döngüsüne bir renk katacağımıza inandık.

Öncelikle, ülkemizde belki de sanatın en çok uğraması gereken fakülteye girdik: Ankara Hukuk Fakültesi. Orada kendimizi sınadık, ekip ruhunu ilk orada üretirken deneyimledik. Hatta kendimizi biraz geri çekerek; geleceğin hakimlerine, savcılara, avukatlarına üretme fırsatı verdik.

Şimdi çok daha güçlenmiş bir şekilde, Seyranbağları İlkokulu'na götürüyoruz sanatımızı. Hep beraber üreteceğimiz resimlere bakarak büyüyecek, minik yürekler. Her sabah kolektif bir esere bakarak girecek öğretmenler derslerine.

Asikeçi'nin Tunalı Hilmi caddesinde yarattığı etkiyi, Tunalı Yeniden İnisiyatifi devam ettirecek. Kim bilir gelecek senelerde, başka şehirler, başka belediyeler, başka sivil toplum hareketleriyle etkileşim içine gireriz. Onları beraber üretmeye teşvik ederiz. Neden olmasın?

Başlangıç olarak, duvar meselesi yüzünden pek çok eleştiriyle karşılaştık. Hatta bu eleştiriler; kariyerlerinin başında, direniş kültürü ve sokak sanatı için çok önemli genç sanatçı arkadaşları; Avareler ve Solfasol gibi önemli bir yapıyı karalama kampanyasına dönüştü ne yazık ki... Sarsıldık, ama devrilmedik. Tam tersine birbirimize kenetlendik. Yaptığımız işin ruhuna inandık ve arkasında durduk. Çünkü bir kültürü yaşatmak; aynı anda, herkesin ortak anlayabileceği bir şey değildi. (Bknz. Kürt Hareketi) Biz üretimimize ve inandıklarımıza odaklandık. Ve ortaya çok güzel bir sonuç çıktı.

Gezi ruhunu, sadece ve sadece protesto etmek, polise taş atmak vb. gibi algılayanlardan ziyade; 'eylem' yapmak, üretmek olarak algılayan böyle nadide bir ekibin üyesi olduğum için; kendimle ve arkadaşlarımla onur duyuyorum.

Unutulmaması gereken bir şey var: Yıkamak için gereken cesaretle, yapmak için gereken cesaret aynı değildir, farklı şeylerden beslenirler.

Yeniden Tunalı

İsa Çapanoğlu

Yirminci yaşına basan Kavaklıderem Derneği; Son yıllarda kan kaybeden Tunalı Hilmi caddesi için geniş katımlı bir çalışma grubu oluşturmayı düşledi.

“Tunalı Yeniden” Kavaklıderem Derneği’nin öncülüğünde, sanat inisiyatifleri, dernekler, vakıflar, işyeri sahipleri, esnaflar, sanatçılar, mimarlar, mühendisler ve tüm semtlilerimize duyuru yaparak güçlü bir örgütlenme için çağrı yaptı. Her gün yaşam alanlarımızın kısıtlanmaması için akıl, sanat ve birlik paydasında birleşilmesi ortak paydamız oldu.

27.12.2014’de bu çağrımıza cevap verenler ile biraraya gelerek ilk toplantımızı gerçekleştirdik ve neler yapabileceğimizi tartıştık. Bu toplantıda, Asi Keçi Sanat ve

Tasarım Günleri fikri ortaya çıktı. Ve bu fikrin ilk uygulaması “Ankara’nın Ölü Doğası” temalı proje idi. Asi Keçi’nin fitili ateşlemesi ile çıkan bu fikir doğrultusunda Tunalı Yeniden ve Asi Keçi ilk işbirliklerini gerçekleştirmiş oldu.

2015 Mayıs ayının sonuna kadar her 15 günde bir toplanarak sanat gruplarının ve sanatçıların eser ve performanslarının sunumları planlandı. 23 Mayıs - 31 Mayıs 2015 tarihleri arasında, Karum, Kuğulu Park, Kuğulu Pasajı, Tunalı Hilmi ve Tunus caddelerinde sanatçılar dışavurumlarını gerçekleştirdi.

Bundan sonraki adımlarda Tunalı Yeniden daha önceki çalışmalardan aldığı enerji ve izleyicilerinden aldığı sinerji ile, öncelikle Tunalı Hilmi caddesi ve sonrasında Arjantin ve Esat caddelerinde daha yaşanılabilir bir Çankaya’nın, daraltılmak istenilen yaşam alanlarına izin vermeyeceğimizi, bunun için mücadele edeceğimizi Ankara’lılara duyuruyoruz.

Kültür, Sanat ve Akıl çağının aydınlatması gereken bu sokaklarda birlikte yaşamayı içtenlikle istiyoruz.

Sokak Sanatı, Etik ve Teori

Can Özmen

AsiKeçi Sanat ve Tasarım Günleri açılış gününde Avareler tarafından Kuğulu Park’taki istinat duvarında Gezi Direnişi sırasında oluşturulan duvar yazıları ve barış işareti yeniden düzenlenmesi sonucunda direniş sırasında ölenlerin adının yazılarak anıldığı ve ölümsüzleştirildiği, pek çok kişi tarafından Gezi Direnişi ile özdeşleştirilen ve bu bireylerin duygusal bir bağ kurduğu, kaotik, anonim ve spontane yapısının verdiği bir rahatsızlığı da estetik açıdan yansıtan alan yerini görece minimalist, simgesel ve sanatsal açıdan yetkin bir kompozisyona bırakmış.

Sokak sanatı konusunda etik ve teori tartışmaları, mimari ve diğer yüzey sanatlarındaki kadar gelişmemiş ve belirsiz olsa da, genelde boş duvar üzerine ve otorite ya da sanat organizasyonlarının dahil olmadığı bir süreç ile gerçekleştirildiğinden böyle bir tartışmanın odağında olmamaktadır.

Söz konusu işte estetik değerinden ziyade anı ve tarihsel değeri ile öne çıkan, kent ve toplumsal bellek ile ilişkilendirilebilecek bir alanda -ki mevcut eleştiri ve tepkiler göz önüne alındığında buranın tanımlı bir alan olduğu açık- yapılan yeniden düzenleme, kent ve toplum belleğini silerek, ortaya duvarın üzerindeki işletme, belediye, temsil ettiği değerler ve anısından rahatsız olanları memnun edebilecek bir yanlış uygulama, soylulaştırma/mutenalaştırma ve tutarsızlık örneği olmuş.

Düzenlediğiniz etkinlik kapsamında kamusal alandaki bir duvarın boyanması için büyük ihtimalle etkinliğinize destek olan yerel otoriteden izin alınmış ve yer gösterilmiştir. Bu durum ikinci bir tartışmayı da beraberinde getirmekte. Yurt dışında örneğin Londra’da yerel otorite destekli sokak sanatı tartışılıyor. Sokak sanatı doğası gereği, akademik sanata, sanat piyasasının elitizmine karşı bir duruş sergiler, toplumu ilgilendiren konularda kendini otorite ve piyasanın karşısında konumlandırır ve genellikle otorite tarafından vandalizm olarak tanımlanarak yok edilmeye yatkındır. Kenti yerel otorite vesayeti altında güzelleştirerek soylulaştırma ve sokak sanatını kanuni olarak belirli alanlara sınırlandırılmaya çalışılması pek çok sanatçı tarafından reddedilmektedir.

Yapılan açıklamalarda Avareler tarafından yapılan işin tahrip edilmesi olarak nitelendirilen, öte yandan dönüşüm olarak kutlanan tepki, tüm süreç boyunca süregelen tutarsızlığın ifadesi olarak kabul edilebilir. Yine Alper Fidaner’in şahsını bağladığını belirttiği AsiKeçi sayfasında da paylaşılan açıklamada duvarın mülkiyeti üzerinden sunulan “bugüne kadar mülkiyet iddia eden çıkmamıştı” argümanı, etkinlik çerçevesinde yapılan bir işin altına atılan tag ve tahrip edildi açıklaması ile birlikte ele alındığında mülkiyet iddiasının nesnesi haline getirilmiştir. Aynı açıklamadaki terörist benzetmesi, yeniçeriler gibi ifadelerin Gezi Direnişi sırasında siyasi otoritenin yaptığı açıklamalar ile paralellik göstermesi en masumane tabir ile haddini aşan, talihsiz ifadeler olmuş.

Yer seçimi yanlış olsa da önceki katman belirli noktalarda korunarak, farklı bir uygulamayla mevcut durumdan rahatsız olanları da tatmin edecek bir uygulama ortaya konabilirdi. Bu hassasiyet ve uzlaşma sağlanmadan yapılan iş ve sonrasında yapılan açıklamalar, yine eleştiriler ve tepkilerden de takip edebileceğiniz üzere bir üst akıl dayatması olarak algılanmaktadır.

Son olarak Ankara’nın sanat dünyasına hareket getirmesini temenni ettiğim AsiKeçi ve bugüne kadar yaptıkları işlerle, başkaldırıcı selamlayarak bizleri şaşırtarak etkileyen Avareler’in iyi niyetine inancım ve yapılan hatanın kabulü ile, mevcut durumu biraz bilgisizlik ya da düşüncesizlikle aceleye getirilmiş ve estetik açıdan tolere edilebilir bir yeniden düzenleme arzusundan doğmuş, ders çıkartacakları bir iş kazası olarak görmekten yanayım. Ayrıca tartışmanın zaman içinde olgunlaşarak sokak sanatı etiğinin gelişmesi açısından bir nirengi noktası yaratacağını düşünüyorum.

Asıl Mesele Konuşamayacak Hale Gelmek

Ulaş Akyol

buradan bakınca:

* (ilk toplantı öncesi) asi keçi’nin toplantısı varmış, gidek belki bir faydamız olur...

* (ilk toplantı sonrası) ben dediklerinin yarısını anlamadım, sakız çiğner gibi konuşuyor bazıları... yüksek sanat şeysi galiba... kim oluyorlar da benim eserimi değerlendirecekler... ben festival gibi bişi anladım... bienal?.. o iki senede bir oluyor galiba... kafalar karışık...

* aklımda bişi var ama zamanım yok.

* aklımda bişi var ama zamanım yok.

* aklımda bişi kalmadı, gider izleriz artık.

* avareler kuğuludaki duvarı boyayacakmış.

* nolur yapmasınlar ya... tarih orası... millet duyarsa arbede çıkar, uyandırılım, halktan çok kopuklar... hakkatten çok feci, tamir olmaz mı... s.çarım sanatınıza... öyle demeyeydin iyiydi... orada nöbet beklemeye ve çatışmaya hazırız yoldaşlar... boyarlarsa gider üzerini boyarız... bak parmağımı sallıyorum haaaa...

* buldozerle gelmişler yıkıyorlarmış gibi, ama buldozerin şoförü bizden, böyle bir saçmalık var mı ya?

* şimdiye kadar duvar mı düşündünüz... sanatımıza s.çtırtmayız... orası yaşayan bişi, kimseden izin almayız... keçiyyiz, inat bizim fitratımızda var...

* avareler kötü iş çıkarmaz bence... belki de vazgeçerler ya, du bakalım... gezinin yıldönümünde beraber boyasak ya duvarı...

* (bir sabah twitterda) avareler duvarı gece operasyonu ile boyamış

* b.kum gibi olmuş işte... akşam arbede çıkar engel olmak gerek... akşam karum çimlerinde 45liklerle eğleniyoruz...

* (akşam kuğulu) bilinçli olarak siyahla eski olan kapatılmış, üstüne çizilen de yapay kalmış... kapı işi iyiymiş... fahri hoca epey emek harcamış, fotolar güzel... alo, seyrandan .!ci çocuklar oraya geliyormuş, bekle... abi ozalitle önce karuma gideceğiz... saçmalamayın, senin derdin duvar, etkinliğin geneli iyi... tebeşir işe yarayabilir...

* ankara halkı duvarına yapılan müdahaleye tepki gösterdi... hep

pba örgütledi bunları, bizim başımıza sardılar... biz ne yapmışız la, haberini bile ilk tepkiden sonra yaptık... diliniz şiddet içeriyor... eyleminiz buldozer içeriyor... vandallar!... halktan kopuk sanatçı bozuntuları!... ya bi durun, hepimiz oradaydık... forum yapalım, konuşalım çözelim... ne konuşacam ulan... artık onlar benim yoldaşım değil... ben haklıyım, özür falan dilemiyorum... asıl en çok haklı benim...

yazıp yazıp sildim arkadaşlar, böyle kopuk kopuk bir şeyler yazdım sonunda. kim nasıl algılamış olayı, ipuçları... tartışmaların, argümanların canı cehenneme, onları münazaraseverlere emanet ediyorum.

asıl mesele konuşamayacak hale gelmek. duvar gezinin kazanımı idi, birbirimizle konuşabilmek, tam anlaşamamak da birarada durabilmek, dayanışabilmek o duvardan çok daha önemli bir gezi kazanımıydı. o kazanım da bozulmuş iki senedir, üzerine bir sürü salak şey çizmişler, üstten pis sular dökülmüş, belediye de üzerini sıvayacakmış. belki o kazanımı yeniden boyamaya çalışmamızın -ama hep birlikte- vakti gelmiştir.

Alçaklar, Cahiller, Vandallar, Narsisistler * Bunlardan Bizi Kim Kurtaracak?

Erdem Türközü

Bir Kentsel Dönüşüm Projesi olarak Gezi Duvarını Yok Etme’yi birileri tasarladı, yaptı ve kendilerine karşı çıkanları da “muhafazakâr” olarak damgaladı. Otoriter zihniyetin nasıl kök saldığıнын şahane örneği... TOKİ’nin “bizden önce burası hep, terör örgütlerinin, eşcinsellerin, ayyaşların yuvasıydı” söylemini devreye sokmak ve biz burasını yaşanır bir yer kıldık demek; “Gezi’nin saflarında yer alanlar” için olsa olsa alçakça bir edimdir.

Keremeti kendinden menkul bir grup (Avareler ve AsiKeçi) kendisini kahraman

rolüne atamış, iyi güzel de bunlardan bizi kim kurtaracak? İktidarın ve TOKİ’nin tüm söylemsel araçlarını devreye sokarak -Alper Fidaner’in ifadesiyle “bizden önce burası çöplüktü” ve “yeniçeriler”- duvarı soylulaştırmışlar ve “sanat” yapmışlar. Bırakın da yaptığının sanat olup olmadığını başkası karar versin, ben yaptım demekle olmuyor ve yaptığınız naif bir taklitçilik. Ayrıca duvarın önceki halinin sanat tarihinde yeri ve adı var: “palimpsest”. Tek tek bireylerin yaptığı katkının kolektif bir nesneye dönüşmesinin bir örneğini “çöp” olarak nitelendirmek

olsa olsa narsistik bir bozukluktur. Cehalet zincirlerinden boşandığında vandalizmden ötesine geçemez.

Karar alma süreçleri herkese açık demek de “gelin mecliste sorunları çözelim” demekle bir ve aynı şey. Sizin dışınızda kurumsallaşmış yapılar var ve siz kendinizinkini kurup, sizden öncekileri yok saymanız sadece iktidarın pratiklerini ne güzel ezberlediğinizi gösteriyor ve çoktan biat etmişsiniz.

* Yazı başlıksız olarak paylaşılmıştır. Yazının başlığı editör tarafından önerilmiştir.

HAZİRAN 2013

DUVAR ya da Bir Zihin Yanılgısı

Kuşluköy Park'taki duvar, 2013 yılında Gezi eylemleri sırasında yazılarla doldurulmuş, genç bir sanatçının üzerine çizdiği barış sembolü ile o dönem simge haline gelmişti. Geçen iki yıl içinde üst üste biriken katmanlarıyla bambaşka bir kimliğe büründü. Eski güzel halini sevenler, bu bozulmayı görmedi; görenler görmezden geldi. Duvarın önünden geçerken kimse başını kaldırmıyordu. Baksalar, bu duvarın artık o duvar olmadığını görebileceklerdi.

21 MAYIS 2015

Duvara eski kişiliğini yeniden kazandırmak niyetiyle AsiKeçi sanat etkinliği çerçevesinde yapılan çalışma, birkaç kişilik bir topluluğun kişisel nefreti ve hırsına kurban gitti. Bu topluluğun küçük ama etkili sosyal medya çalışması, iyi niyetlerinden kuşku duymadığımız arkadaşlarımızı da kendine katarak toplu bir tepki ortaya çıkarttı. Duvar resmini yapan Avarerler'e ve etkinliği düzenleyen AsiKeçi'ye karşı bir linç hareketi başladı. Doğal sürecinde zaten bozulacağını öngördüğümüz resim, bir gün içerisinde saldırıya uğradı, tahrip edildi. Ezberlenmiş birkaç kırık slogan ve öldürülen çocukların isimlerini kullanarak gündelik siyaset yürütme anlayışı ile, duvarın üzerinde yeni bir katman oluşturuldu.

22 MAYIS 2015

23 MAYIS 2015

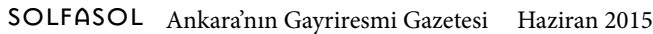
Kuşların, kalemlerin üzerine çarpı atmak, insan figürlerinin gözlerini oymaya çalışmak, bütün bu tehdit, hakaret ve küfürler nasıl bir dünya görüşünün davranış biçimidir, bilmiyorum. Bunları yapanlar ne yaptıklarının farkında olmayabilir. Ancak, onların rüzgarına kapılıp yanlarında yer alan kalabalığın içinde, durup bir daha düşünebilecek akliselim sahibi birileri olmalı. Ve mutlaka ki, aklıbaşında eleştirilerin tüm bunların dışında, başımızın üzerinde yeri var. Zihinlerimizde yanılmasına izin vermeyelim. Hafızamız iki yıla da, iki günle de sınırlı değil. Hatıra silmekse, sadece filmlere konu olabiliyor. Eski duvarı hepimiz özleyeceğiz, ama o çoktan yok olup gitmişti.

ALPER FIDANER

Mayıs 2015 Kuşluköy Park, Ankara

Graffitiyi güzel yapanlardan biri de budur. Orada ne kadar zaman kalacağını kimse bilemez. Ephēmerón (εφημερόν) “bir günlük ömrü olan mayıs böceği” anlamına gelirmiş. Graffiti kelimesiye en eski çabalarımıza, yazmaya, çizmeye, iz bırakmaya işaret ediyor. Kırılan bir böceğin zarıflığıyla sonsuza kadar dikilmek isteyen duvarın kibrinin karışıklığı. Keşke mümkün olsa da sözlerimiz havada asılı kalsa, çizgi romanlardaki konuşma balonları gibi. Keşke graffitiler de hiç silinmese, hep orada kalsalar...

Önce, Kuşulu Park'ta, Gezi'den başlayarak üzerinde biriken graffitilerle tanınan duvar tartışma konusu oldu. AsiKeçi'nin "Ankara'nın Ölüdoğası" etkinlikleri sırasında Avareler'in performansı gergin tartışmaların, protestoların, tehditlerin ortaya çıkmasına neden oldu. Buradaki durum, özellikle sosyal medyada çok tanınan bir mekandaki bir yüzey üzerinde yer alan imgelerin aniden başka imgelerle örtülmesi.

Kuğulu Park'taki duvarın üzerindeki imgeler yığını hiçbir zaman sonlanmamış, bütünlüğe ulaşmış değildi. Zaten olamaz da. Berivan'ın da dediği gibi zaman içinde üst üste katmanlar halinde binen imgelerin fotoğraflanarak sosyal medyada paylaşımlarından ortaya “fragmente” bir imgeler yığınıyla temsil edilen duvar imgesi çıktı. O duvarla herhangi bir biçimde hemhal olmuş herkesin hem kendine ait belleği, hem de sosyal medyada diğerlerinin ürettiği imgelerle oluşturduğu bir “bellek bricolage”. Bunların hepsi internetin, spesifik olarak sosyal medyanın sayesinde oldu. Yani gerçek fiziksel mekanda yer alan bir duvarın üzerine örten o bir milimetreden az boyta tabakaları değil söz konusu olan.

Acaba hiç kimse düşünmüş müdür, “Koskoca Ankara’da, neden sadece bu yüzey üzerinde bir şeyler söylemeye hakkım var?” diye. “Gene dönüp dolaşıp aynı yerde, şu yüzeyde boş kalan bir yer arıyorum, bulamazsam da kendimce değersiz olduğumu düşündüğümün üzerine yazıp çiziyorum” demiş midir?

Mozaik denilen o çok parçalı görsele yakından baktığınızda her bir parçasının kendi başına var olduğunu, uzaklaşıp da yeniden baktığınızda da yepyeni bir şey söylerken bir arada olmalarının nedenini görürsünüz. Kuşulu'nun duvarı mozaik olmaktan çoktan çıkmıştı. Ne var ki gelen ilk tepkiler o yüzeyin kutsiyetini korumaya yönelik çılgınlık ve tehditler oldu. Önüne geçip slogan attıkları o duvara boyanmadan hemen önce gelip baktıklarında ne göreceklridi acaba? O yüzeydeki renkleri, lekeleri, izleri, harfleri mi, yoksa kafalarında taşıdıkları fotoları mı?

Fotoları çeken Can'ın söylediği bir şey o fotolardaki imgelerin de yapamayacağı bir etki yaptı: "Ayakkabımı çıkarıp da geçekonduya girdiğimde çorabımın ıslandığını hissettim. Yere serdikleri örtü, kilim gibi şeyler de topraktan gelen rutubeti kesemiyordu."

Acaba Ankaralının her gün uyuşuk gözlerle baktığı Ankara natürmordunda bir punctum anını da biz mi yapsak? Suriyeli göçmenlerin fotoğraflarını binaların cephelerini kaplayacak büyüklükte projeksiyonla yansıtsak. On dakika burada, beş dakika şurada... Kentin her büyük cepheli binasında...

Herkes istediği anda, istediği biçimde kamusal alanda bir şeyler söylemeli midir?
Kendi sesi, sözü bir başkasınınkini bastırmalı mıdır? Kamusal alanda bırakılan iz kalıcı mı olmalıdır?
Kalıcılık fiziksel alana anıtsal bir şeyi saptamak mıdır?

Herkesin söz hakkı var mıdır?

Jean-Pierre Jenet'nin "Le Fabuleux Destin d'Amélie Poulain" isimli filminin sonunda, "başarısız yazar" Hipolito, sokakta yanından geçip gideceği duvarda, kendi yazdığı bir cümleyle karşılaşır ve keyifle yoluna devam eder. Kadraja güzel bir kadın girer ve duvarın dibinden yürüyerek çıkar. Ne yazık ki ne onun ne de sokaktan geçen diğer insanların bu cümle ile karşılaşmalarını filmde görmeyiz. Ama hayal ederiz ve sokağı hayal etmek bile oldukça heyecan vericidir. Öte yandan sanat kamusunun "başarısız" olarak ittiği Hipolito'nun gün yüzüne çıkması içimizi ferahlatır.

gerçevesini belirlemiştir. Etkinliğin rotası belirlenirken bir yandan da Avareler ile iletişime geçilerek, katılımcı olmaları istenmiştir. Avareler, ne özel yaşamlarındaki ne de sokaktaki etkinliklerinde uzun vadeli planlar yapmayan, kentle kurdukları ilişkiyi doğaçlama karşılaşmalar üzerinden şekillendiren, konuşmadan anlaşıp ve yapıpıtı kompleksleri olmayan bir grup olduklarından, AsiKeçi üyeleri ve diğer katılımcılar tarafından etkinlik öncesinde gerçekleştirilen forum ve toplantılara katılım sağlamamaları yadırganmamıştır. Ne yerel yönetimden, ne sivil toplum örgütlerinden ne de sivil destekçilerimizden hiç kimse, bu yerleşik gri şehrin kaçak sığınak katlarında işleyen sokak sanatçılarına “Gelin projenizi tartışalım” demek gafletinde bulunmamıştır. Etkinlik tarihinin yaklaşması ile birlikte Avareler uygulama olanaklarının değerlendirildiği son toplantılara etkin olarak dahil olmuşlardır. Kuğulupark’ta atıl durumda bulunan Gezi Duvarı’na Gezi Direnişi’ni simgeleyen işlerini yapmaları konusunda bu son toplantılarda gündeme gelmiştir. O noktada tartışmalara katılan hiç kimse duvarın “dokunulmaz” olduğu kanaatinde olmadığından hatta duvar bir “temas” noktası olarak benimsendiğinden, resmin yapılmasında bir sakınca görülmemiştir.

Avarerler'in duvara koydukları iş ve temas ederken gösterdikleri cesaret gerçekte anlamda bir sanatlı söyleyiştir aslında. Duvarı bir pentür yüzeyi olarak değerlendirmeyi seçmemiş olmaları ve onu adeta bir kara tahtaya dönüştürmeleriyle bize, "değişmekten, ilerlemekten ve inisiyatif almaktan korkmayın" demektedirler. Zaten etkinliğin tüm bileşenlerinden daha meşhur olan ancak yine de şöhrət

hevesi ile itham edilen Avareler, kolaylıkla kotarabilecekleri portreci bir pentür uygulamasıyla ana haber bültenlerine dahi çıkarabilecekken bunu yapmamışlardır. Bunun yerine geçmişte aldığımız yaraların kuru kabuklarını kaldırmayı seçmişlerdir.

Avareler'e yöneltilen bir diğer eleştiri sokak sanatçısının "belediyeden izinli" iş üretmesi meselesidir. AsiKeçi, Ankara Sanat ve Tasarım Günleri 2015 isimli etkinliğin Kuğulupark'ta gerçekleştirilecek olan kısmı için Çankaya Belediyesi'nden parkın kullanımı için gerekli olan izin, yaya trafiğinin engellenmemesi, çevreye rahatsızlık verilmemesi, parkın yapısal ve bitkisel dokusuna zarar verilmemesi ve herhangi bir ticari kazanç sağlanmaması koşulu ile alınmıştır. Destekçi olarak ise Çankaya Belediyesi bu etkinlik çerçevesinde bir üst kurum değil aksine bir bileşendir. Belediyenin etkinliğe verdiği lojistik destek de "bağış" olarak algılanmamalıdır; belediye zaten kentliye ait olan ancak kendi yönetiminde bulunan kaynakları kentli için harcamıştır. Pek çok dünya kentinde sokak sanatı uygulamalarının, belediyelerin tartışmalı kentsel projeleri için bir müdahale alanı olarak değerlendirildiği ve "mutenalaştırma graffitis'i" ya da "dönüşüm cılası" olarak eleştirildiği doğrudur. Ancak ne Çankaya Belediyesi ne de Kavaklıderem Derneği benzer örtük hedeflere sahip olmakla itham edilemez. Öncelikle Çankaya Belediyesi Avareler'e bir çağrı yapmış değildir. AsiKeçi'nin düzenlediği sanat etkinliğinde uygulanan işlerin içeriği ile ilgili hiçbir müdahalesi de olmamıştır. Kuğulupark zaten kentin "elit" diye yaftalanan bir bölgesidir. Bu bölgede Kuğulupark duvarında bir Avareler resmi olmadan da emlak değerleri yüksektir. Çankaya Belediyesi'nin bu bölgede bir dönüşüm hedefi yoktur. Tunalı Hilmi Caddesi ve dolaylarının eskiden olduğu gibi kültür ve sanat bağlamlarında bir buluşma noktası olması hayali ise tamamen sivil inisiyatife aittir.

Nitekim 23-30 Mayıs tarihlerinde sivil inisiyatif sokağa çıkmıştır. Esnaf, sivil toplum, yerel yönetim, bağımsız sanatçı ve tasarımcılar ile yoldan geçen insanlar bir araya gelmiş ve yapılan tüm işler Ankara'nın Ölüdoğası'nı tartışmaya açmak konusunda başarılı olmuşlardır. Avareler ise ölü duvarı diriltmişlerdir.

AsiKeçi Ankara Sanat İnisiyatifi üyeleri ilk kez 2014 yılında bir araya gelerek, 2015 yılında yapılması planlanan "Ankara'nın Ölüdoğası" temalı sanat etkinliğinin geniş

Sivil Mimari Bellek Yazıları – III

Mimarlık ve Rock 'n' Roll:

Şerafettin Şahistan ve Turgut Reis 59¹

Umut Şumnu²

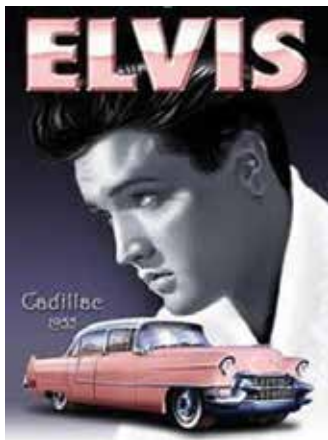
Son aylarda Ankara'da bir dönemin konut yapılarının acımasızca yıkılışına tanıklık ediyoruz. Kentsel dönüşüm adı altında, özellikle Bahçelievler, Emek, Tandoğan, Anıttepe, Maltepe gibi mahallelerde bulunan ve çoğunluğu 1940-1970 tarih aralığında inşa edilmiş apartman yapıları hızla yok oluyor/ediliyor. Özellikle Maltepe Mahallesi bu yıkımın en aktif olduğu bölgelerden bir tanesi. Geçtiğimiz günlerde, bu mahallede Turgut Reis Caddesi 59 numarada yer alan ve 1958 yılında İnşaat Mühendisi Şerafettin Şahistan tarafından tasarlanan apartman yapısı da, yanındaki yapılar gibi, yıkılmak üzere boşaltıldı (Görsel 1). Modern konut yapılarına ilişkin koruma eğilimleri düşünüldüğünde, şu an sivil, çıplak ve korumasız şekilde duran Turgut Reis 59'u yaşamda tutmak için elimizde ne yazık ki hiçbir güç yok. Belki de bu yapı için yapılabilecek tek şey, onun cismiyle olmasa da ismiyle yaşamasını sağlamak.

Görsel 1. Yıkılmış bir apartmanın enkazı ve Turgut Reis 59'un yıkılmadan önce boşaltılmış hali

Her ne kadar mimarlık, tarih yazımının kıyısında kalmış ve bu anlamda ihmal edilmiş bir yapı olsa da, Turgut Reis 59, 1950'li ve 1960'lı yılların mimari yaklaşımlarını, konut ve barınma kültürünü anlamamızda önemli bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapı, ilk bakışta Uluslararası Modern Mimarlık Akımı'nın dik açılı tekil prizmatik kütle anlayışıyla tasarlanmış gözükse de, detaylı bakıldığında, parçalı kompozisyon ve açılı geometrilerin egemen olduğu güçlü plastik bir anlayış fark edilir. Bu bakımdan Turgut Reis 59'un, Ankara bağlamında, 20. yüzyıl modernizminin 'organik mimari' anlayışına geçişteki erken dönem temsillerinden biri olduğunun ve kentin sivil mimari belleğinin önemli bir parçası olduğunun altı çizilmelidir. Apartmanının mimari özelliklerinden önce, dönemin tasarım yaklaşımını etkileyen faktörlere bakmak, yapıyı daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Turgut Reis 59'un yapıldığı 1950'li yıllar dünyada Amerika merkezli bir tasarım anlayışının etkili olduğu yıllardır. II. Dünya Savaşı'ndan, Avrupa kentleriyle karşılaştırıldığında, görece az bir hasarla ve çok güçlü bir teknolojik ve ekonomik birikimle çıkan Amerika savaş sonrasında kurulacak yeni küresel dünyanın en büyük gücü haline gelir. Amerika'nın, savaş sonrasında gücü, sadece siyasal, ekonomik ve toplumsal anlamda değil, sanat ve tasarım anlamında da kendini gösterir³. 1940'lı yılların ortasına kadar Londra, Viyana, Dessau, Paris gibi Avrupa kentlerinde merkezlenen mimarlık, sanat ve tasarım üretimi, ikinci dünya savaşının bitmesiyle Avrupa'dan Amerika kıtasına kayar. Bu süreçte Avrupa'dan Amerika'ya kaçan Theodor Adorno, Bertolt Brecht, Aldous Huxley, Thomas Mann, Arnold Schoenberg, Igor Stravinsky, Walter Gropius, Mies van der Rohe, Marcel Duchamp, Salvador Dali gibi bir çok Avrupa'lı modern sanatçı ve tasarımcının da sürece desteğiyle Amerika'da Orta-yüzyıl Moderni (Mid-century Modern) diye adlandırılan bir dönem başlar. Bu dönemin sanat ve tarım üretimleri, dönemin politikalarından⁴ ve önerilen yeni toplumsal düzenden fazlasıyla etkilenir. Erken modern dönemden farklı olarak sanat ve tasarım üretimlerinde kitle kültürünün ve toplumsalcı 'biz' duygusunun etkisi azalmış, tüketim kültürüyle şekillenen ve bireyseliği ön plana çıkaran bir anlayış egemen olmuştur. Populuxe olarak tariflenen bu tasarım anlayışı tüketiciye hem popüler hem de lüks ürünler sunmayı hedefler.

* Şerafettin Şahistan Tugut Reis 59 dışında Ankara'da Talatpaşa Bulvarı no 175 ve Çağrı Sokak No 2'de apartman projeleri üretmiştir. Bu projelerle ilgili daha fazla bilgi için bakınız: <http://www.sivilmimaribellekankara.com/>

** 1950'lerin tasarım kültürü ve bu kültüre Amerikanın etkisi için, bakınız: Richard Horn (1985) *Fifties Style, Then and Now*. New York: Beech Tree.

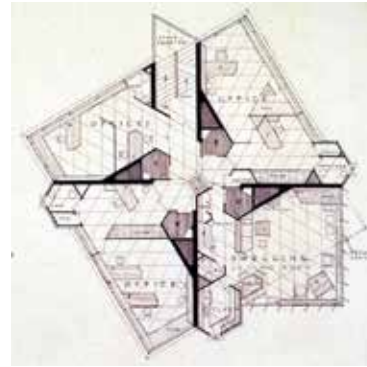
*** Bu aynı zamanda proleteryanın yerini orta-sınıfın aldığı bir süreçtir.

Görsel 2. Dönemin Rock 'n' Roll Müziği ve arabaları

Amerika'nın 'pembe dönemi' olarak tanımlanan ve geleceğe yönelik inanılmaz bir olumsuzluk ve iyimserlik duygusu taşıyan bu dönemin tasarım anlayışını tanımlamak için kullanılan diğer bir terim de Googie'dir. Googie Populuxe'a göre daha biçimsel bir terimdir. Yüzyıl ortasına özgü modern bir tasarım anlayışı olan Googie, dönemin müziğinden, araba⁵ ve jet tasarımlarından, ve yeni atom/uzay çağının estetiğinden etkilenen biçimsel bir dil sunar. Googie tasarımlarda, dönemin Rock 'n' Roll müziğinde olduğu gibi, ciddi bir hareketlenme ve dinamizm görülür; tasarımlar adeta dans etmektedir. Tasarımlarda prizmatik bir kütle anlayışının yerine, tıpkı dönemin 'kuyruklu' arabalarında, ya da Elvis'in Pembe Cadillac'ında olduğu gibi sert, keskin hatlar ve kırık açılı bir biçim yaklaşımı görülür (Görsel 2).

Googie tasarım anlayışı, organik tasarım anlayışıyla beraber, 1950'li ve 1960'lı yıllara egemen olur. Ve, 1949 yılında John Lautner tarafından tasarlanan Coffee Shop projesi ya da Frank Lloyd Wright tarafından Bartlesville Oklahoma'da tasarlanan yüksek konut yapısı Price Tower (1953-1956) gibi mimari örneklerde, Gio Ponti'nin iç mekanlarında, Jean Prouve'nin mobilyalarında, 1958 yılında tasarlanan Gibson gitarlarında, ve dönemin çeşitli endüstriyel tasarımlarında farklı ölçeklerde karşımıza çıkar (Görsel 3).

Görsel 3. Dönemin değişik ölçeklerde üretilen kırık-açılı tasarımları

**** Bu dönemde araba Amerikanlaşmanın önemli bir sembolü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentlerde araba merkezli bir düzenlemeye gidilmenin yanında, arabalı banka, arabalı sinema, arabalı restoran, arabalı market gibi bu yeni düzenin yeni tipolojileri açığa çıkmıştır. Ek olarak, dönemin case study evlerinde olduğu gibi, dönemin evlerinin mimari planlamasında mutlaka yapının arabayla olan ilişkisi düşünülmüştür.

Googie tasarım anlayışının ülkemizdeki mimari yapılarda da etkisi görülebilir. Ankara bağlamında Büyük Ankara Oteli ve Ankara Tenis Kulübü yapısı kamusal ölçekte Googie anlayışıyla inşa edilmiş önemli yapılar olarak karşımıza çıkar. Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan ve 1956-1966 yılları arasında İsviçreli mimar Marc J. Saugey ve mimar Yüksel Okan'ın ortak projesi olan Büyük Ankara Oteli (1956-1966) 1960'lı yılların öne çıkan mimari yapılarından biridir. Özellikle giriş saçakları, lobi yan cephesinde ve çatısında dönemin parçalı kompozisyon ve açılı geometrilerinin egemen olduğu mimari anlayışın izleri görülebilir****. Ankara 19 Mayıs Stadyumu içinde bulunan ve 1954 yılında Reha Ortaçlı tarafından tasarlanan Ankara Tenis Kulübü Yapısı da, Büyük Ankara Oteli gibi, dönemin nitelikli mimari yapıları arasındadır*****. Özellikle kırık düz çatısı yapının mimari karakterini veren en önemli elemandır. Çatıda görülen bu plastik anlayış, yapının giriş kanopisi, pencere açıklıklarında da devam eder*****.

Görsel 4. Büyük Ankara Oteli ve Ankara Tenis Kulübü Yapıları

Büyük Ankara Oteli ve Ankara Tenis Kulübü yapılarının taşıdığı plastik anlayış, konut-barınma ölçeğinde Turgut Reis 59'da da karşımıza çıkar. Yapı bir bodrum ve üstü dört kat olmak üzere toplam beş katlıdır. Yapının her katında yaklaşık 90 metrekare büyüklüğünde 2 oda, 1 yemek salonu, 1 oturma salonu ve banyo ve mutfaktan oluşan birer daire vardır. Yapının girişi yan cepheden ve zemin kotuna göre bir alt kottan yapılmaktadır. Bu sebeple yapı zemin kotundan geri çekilerek, önü boşaltılmış ve bodrum katının gün ışığından faydalanması sağlanmıştır.

***** Bu yapı hakkında daha fazla bilgi için, bakınız: DOCOMOMO-Türkiye adına hazırlayan: Aydan Balamir, Alev Erkmen (11.09.2006) Büyük Ankara Oteli'nin Onarımı, Değerlendirme Raporu.

***** Bu yapı hakkında daha fazla bilgi için bakınız: Lale Özgenel, Pelin Yoncacı, Ankara Tenis Kulübü Binası. "Docomomo, Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları II" (2005). Lale Özgenel, Reha Ortaçlı (1921-2010) Anısına - Ankara Tenis Kulübü. "Bülten", 80, (2010), s.36-39

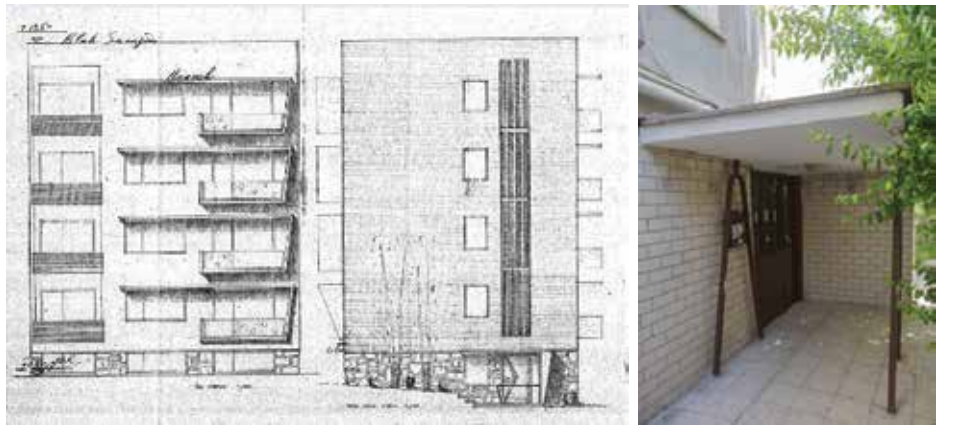
***** kütle-cephe anlayışındaki hareket her iki yapının iç mekanlarında da devam etmektedir. Bu noktada her iki yapının iç mekanlarına etki eden güçlü rampa kararları barındırması dikkat çekicidir.

Görsel 5. Turgut Reis 59'un ön cephesi

Yapının en karakteristik elemanları Turgut Reis caddesine bakan ön cephesindeki balkonlardır (Görsel 5). Bu balkonlar 1950'ler sonrası mimarlık ortamında sıklıkla görülen düz prizmatik kütleli hareketlendirme eğiliminin bir uzantısıdır. Turgut Reis No 59'da prizmatik kütleli hareketlendirilmesi eğrisel ya da organik yüzeylerle değil, kırık ve açılı yüzeylerle elde edilir. Bu anlayış, sivil mimari ölçekte Adnan Canbek tarafından tasarlanan Boylu Apartmanı, ya da Nejat Ersin tarafından tasarlanan Hava Meydanları Kooperatifi yapısının giriş saçığında da görülebilir. Turgut Reis 59'un ön cephesinde her katta toplam 3 açıklık yer alır. Bu açıklıklardan bir tanesi geriye çekilerek önüne balkon yerleştirilmiştir. Bu açıklık yatak odasına aittir. Binanın cephesindeki diğer iki açıklık dairelerin genel mekanlarıyla ilişkilidir. Açıklıklardan bir tanesi yemek salonu ile ilişki kurarken, diğeri oturma salonu ile ilişkilendirilir. Yapının genel mekan açıklıklarının üstünde yatayda giden ve gölgelik işlevi gören beton bir yüzey vardır. Bu yüzey daha sonra kırılarak, düşeyde aşağıya iner ve dairelerin zemin kotunda tekrar kırılarak balkon döşemesini oluşturur. Bu döşeme, gölgelik gibi iki açıklık boyunca gitmez ve yalnızca bir açıklıkla ilişkilendirilir. Ters "C" şeklindeki bu elemanın bir ayağının diğerine göre kısa olması yapının cephesine önemli bir hareket katar. Bu hareket değişik çaplardaki dairesel ferforje korkulukla daha da kuvvetlendirilir.

Yapının ön cephesinde, balkonlarda görülen bu hareket apartmanın giriş mekanında da devam eder. Yapının giriş saçığı, ve "V" şeklindeki taşıyıcı tıpkı balkonlarda olduğu gibi kırık-açılı yüzeylerden yapılmıştır. Bu dilin izlerini yapının giriş kapısında da görmek mümkündür.

Görsel 6. Turgut Reis 59'un giriş kanopisi ve mimari çizimleri

Yapıya girildiğinde çok küçük bir apartman holü bizi karşılar. Bu kat holünde katları birbirine bağlayan dairesel bir merdiven yer alır. Yapının girişi bodrum kattan yapıldığından, bu katta sadece apartman görevlisinin dairesi ve kazan dairesi yer alır. Metrekare olarak küçük kat hollerinden üst katlardaki dairelere girildiğinde içinde gömme bir vestiyer olan bir antre mekanı bizi karşılar. Bu mekan hem yemek salonu, hem oturma salonu hem de mutfak, lavabo gibi servis mekanlarıyla ilişkilendirilir. Antre mekanın bitiminde bizi yatak odaları ve bu mekanlara hizmet eden banyo mekanı vardır. Daha önce belirtildiği gibi, yatak odalarından bir tanesi ön cephe ile ilişki kurarken, diğer arka cephe ile ilişki kurar. Her iki odada da balkon vardır; ve odalarda o dönemin konut yapılarında sıkça görülen gömme dolaplar yapılmıştır.

Yapının kendisi gibi mimari çizimleri son derece itina ile hazırlanmıştır ve en az yapı kadar önemlidir. Özellikle cephe çizimleri son derece iyi bir anlatıma sahiptir.

Sözü geçen mimari özellikleriyle Şerafettin Şahistan tarafından tasarlanan Turgut Reis Caddesi No 59 Ankara'daki yakın zamanda kaybedeceğimiz önemli sivil mimarlık örneklerinden biridir. Yapı özgün tasarım yaklaşımı, yapıldığı dönemle ilişkili cephe kararları, mekan kavrayışı, sahip olduğu mimari detaylarla sahip çıkılması ve korunması gereken önemli bir mimari bir miras olarak karşımıza çıkmaktadır. Yakın bir zamanda moloz yığına dönüşecek bu yapı da, yıkılan diğer yapılar gibi, belleğimizden bir parça daha koparacak. Bastığın yerleri moloz diyerek geçme, tanı! altında yatan mimari mirası.

1. Bu yazı Doç.Dr. Nuray Bayraktar'ın yürütücü, Doç.Dr. Bülent Batuman, Yrd. Doç.Dr. Umut Şumnu ve Tezcan Karakuş Candan'ın araştırmacı, Ece Akay, Elif Selena Ayhan, Yeşim Uysal ve Didem Bahar'ın bursiyer olarak görev aldığı Ankara'da 1930-1980 Yılları Arasında Sivil Mimarî Kültür Mirası: Araştırma Belgeleme, ve Koruma Ölçütleri Geliştirme adlı Tübitak projesi kapsamında yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler sonucunda yazılmıştır.

2. Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Öğretim Üyesi.

Sansür, Systemsizlik ve Bizim Çocuklar

Aslı Alpar

2015 seçimi sonrası ortaya çıkan ve kimilerince kilit olmuş durum gibi sinema sektöründe de festivallerin elini kolunu bağlayan garip bir durum yaşanıyor. 26. Ankara Uluslararası Film Festivali başlamadan biraz önce 34. İstanbul Film Festivali sırasında patlayan kriz; Türkiye'nin önde gelen festivallerinin ulusal yarışma ve gösterimlerinin iptali, sansür tartışmaları ve protestoları ardından büyük bir belirsizlikle son buldu.

Bu gerçekten bir sansür girişimi mi?

"Bakur" filminin gösterimi öncesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nden İKSV'ye gönderilen yazıyla "5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması İle Desteklenmesi Hakkında Kanun ve ona bağlı yönetmeliğin 15. maddesi uyarınca festivallerde gösterilecek Türkiye'de üretilen filmlerin kayıt tescil belgesi almış olması zorunluluğu"nun hatırlatıldığı belirtildi.

Yönetmeliğin söz konusu maddesi 2004'ten o güne kadar işletilmemişti. Tam da Bakur'un gösterimi öncesinde İKSV'nin böyle bir uyarı almış olmasını nasıl açıklarsınız? Sinema Genel Müdürlüğü var olan yönetmeliğin işletilmeye çalışıldığı, aslında tüm festivallere Ocak ayında bununla ilgili bir yazı gönderildiğini – ki doğrudur – belirtirken "Bakur" filminin de PKK propagandası yaptığını vurguladı. Sansür uygulamadığını iddia eden bir kurumun filmin içeriğinden dem vurması ilginç tabii ki...

Sonuçta, bütün söz konusu kanun 'yürütme'ye geçmişin sansür kurumlarının geniş yetkilerini vermese de; gösterim engelleri oluşturabilecek yetki ve gücü veriyor.

Propaganda yapmak yasal mı?

Bazı zihniyetlerin takıldığı bu sorunun yanıtı basit aslında... Bir eserde 'suç unsuru', yargının ilgilenmesi gereken bir konudur. Yasayla tanımlanmış bir suçun kendisini göstermek, nefret suçlarını övmek, özendirmek vb. durumlar yargının konusu olur. Yasalar, yargıçlar, bilirkişiler, savunma hakları vb. çerçevesinde incelenerek karar verilir. Yoksa kimine göre bir sevişme sahnesi örf ve ananelerimizi yerle bir eder; şeyh hayatı anlatmak laik devleti yıkar, bir lgbt filmi sapıklığın, dağdaki gerillanın hayatı terörün propagandasıdır; yasaklanmalıdır!

Bu arada yasakçı zihniyet fark etmiş olmalı ki propaganda filmi denerek engellenen Bakur, daha çok ilgi çektiği gibi yaptığı primle pek çok uluslararası festivalin de baş davetlisi olacak. Olan izleyici ile buluşamayan, yarışamayan diğer filmlere oldu.

"Kayıt Tescil Belgesi" "tüü kaka" bir belge mi?

Festivallerin ulusal ayaklarını felç eden meşhur "Kayıt Tescil Belgesi" bu sektör için önemli ve gerekli bir belge aslında. Örneğin bu belgeyi almış bir filmin telif haklarının sözleşmelerle düzenlenmiş olması gerekir. Ancak bugünkü Kayıt Tescil Belgesi sayesinde günümüz filmlerinin, eski Yeşilçam filmlerinin akıbetinden kurtulmuş durumda olduğunu söyleyebiliriz. Bugün pek çok Yeşilçam filminin telif haklarındaki belirsizlik, sözleşmelerinin olmaması vb. durumlar nedeniyle TV kanalları tarafından bedeli ödenerek gösterilemiyor, DVD'leri çıkarılamıyor. Bu eserler anonimleşene ya da hak sahipleri bir şekilde tekrar bir araya gelip de hakları bir yapımcıya devredene kadar da bu problem çözülebilir gibi gözüküyor.

Kayıt Tescil Belgesi ayrıca, yapımcının filmi temsil edecek ve vergi verecek düzeyde bir tüzel kişilik kazanmasını

dolayısı ile filmin ticari dolaşıma girmesini sağlarken sinema endüstrisine dair ilkel de olsa istatistiki veri de sağlamaktadır. "Bu yıl ülkemizde şu kadar film üretildi." derken kullandığımız bu kaynak dışında 'resmi' bir veri kaynağından pek söz edilemez.

Yönetmelik bugüne kadar neden işletilmemişti?

Ticari dolaşımı hedef almayan 'sinema eserleri'; örneğin öğrenci/amatör filmler nasıl kayıt tescil belgesi alacak?

İşte yasanın neden sanatsal etkinlik ve faaliyetler için bugüne kadar işletilmediğinin yanıtı burada. Cep telefonu ile bile bütçesiz ancak sanatsal yeterlikte bir film çekmek mümkünken, ticari amaç güdülmeyen bir filmi kayıt ettirmek için şirket kurup onlarca belge toplayıp masraf yapmak anlamlı olabilir mi?

Protestolar neden bağdakini dövdü?

Krizin ilk çıktığı İFF, ilk şokun etkisiyle sarsılmakla birlikte oldukça hasarsız şekilde süreci tamamladı. Ve bütün gözler Ankara Uluslararası Film Festivali'ne çevrildi. Bakalım festival bir direnişçi gibi davranıp Bakur'u gösterebilecek mi? Bu romantik beklenti kimi sanatçılar arasında o kadar güçlüydü ki, festivali eğer Bakur'un gösterimi gerçekleşmezse jüriden çekilmekle, yarışma dışı gösterimlerden dahi filmleri çekmekle, festivali yalnız bırakmakla tehdit ettiler; yaptılar da...

Bakur'un yapımcıları ise bir o kadar hayalperestti. Filmin gösterimini gerçekleştirirse bakanlıktan aldığı kaynak ve verilecek ceza kadar parayı toplayıp festivale vermek gibi öneriler geldi. (Yönetmeliğin uygulanması halinde valilik tarafından festivallere kesilebilecek idari para cezası şu şekildedir: Belgesi olmayan 'her bir' film için 10.000 TL, ticari dolaşıma ve gösterime sunulamaz" kararı olan bir filmi gösterirlerse de 50.000 TL ... Ayrıca her filmin yapımcısı için de ayrıca 50.000 TL'lik bir ceza söz konusu...)

Festivallerin kırılgan yapısından pek çok kişinin haberdar olmadığı anlaşıldı böylece. Dernek, vakıf vb. kurumlarla yasal olarak bakanlık denetimine, maddi kaynak olarak yine bakanlık ve iktidarla ilişkisine önem veren banka gibi kurumların desteğine tabi olan festivallerden külhanbeyliği bekleyenler; festivallere saldırmanın izleyici ile buluşabilecekleri yegane organizasyonları daha da zayıflattıklarını oldukça geç anladılar...

Peki şimdi ne olacak?

Hayattan bezdiren bu soru Türkiye'de sürekli karşımıza çıkar: Peki şimdi ne olacak? Fırsat bulduğunda birbirinin kuyusunu kazan 'bizim çocuklar'; sinemacılar, sanatçılar, festivaller, meslek birlikleri... acaba 'sadece günü kurtarmayan', sistemi dönüştüren bir çözüm için ne kadar

uğraşacaklar?

Belki aşağıdaki sorular bu bezgin soruya yanıt olacak bazı noktaları aydınlatabilir:

- Yasa değişmediği sürece yapılacak her şey sadece geçici çözümler yaratmaz mı?
- Hem 5224 sayılı kanun hem de 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (Kısaca FSEK) daha pek çok sorunun çözülmesi için değiştirilmesi gereken kanunlar değil midir?
- En son, Kültür Bakanı Ertuğrul Günay zamanında bu yasaların değişmesi için çalıştaylar düzenlenmiş, taslak yasa oluşturulmuştu. Bu yasa taslağının son hali neden bakanlık tarafından kamuoyu ile paylaşılmıyor?
- Yeni yasa tasarısının çalışılması ve değişikliği ile ilgili sektör, hükümet ya da bakanlığa baskı yapabiliyor mu? Bu alanda lobi yürüten sivil toplum kuruluşları var mı?
- Sinema sanatçılarının haklarını korumaya yönelik STK'ların bakanlık ile organik ilişkileri ve kurumsal yapıları nasıl?
- Bakanlıktan kira yardımı alan, bazılarında sadece bir başkan ve bir sekreter olan, nitelikli personel çalıştırmayan meslek birlikleri bu yasanın çözümü için nasıl bir katkı sağlayabilir?
- Bakanlığın sektöre verdiği desteğin kaynağı neden şeffaf değil? Örneğin, normalde meslek birlikleri üzerinden sektöre dağıtılması gereken ama şu an bakanlık tarafından toplanan 'şahsi kopyalama harcı' yıllık olarak ne kadar toplanıyor, ne kadarı sektöre aktarılıyor?
- Pek çok konuda anlaşmazlık yaşayan sektör ve STK temsilcileri en azından bu yasa değişikliği üzerine odaklanan bir platform kuramazlar mı?
- Kayıt Tescil Belgesi, sınıflandırma vb. işlemler sektörün bağımsız kurumlarına devredilemez mi?
- Sanatçıların yoğun katılımı ile görünürlüğünü ve baskı gücünü artırma kolaylığına sahip başka bir sektör var mı?
- İzleyicilerin de dahil edileceği bir kampanya yasa değişikliğinin gündeme alınmasını sağlayacak bir baskı unsuru oluşturamaz mı?
- TV, reklam, sinema alanındaki üretimleri de düşünürsek yasa değişikliği için yapılacak bir kampanyaya sektör kendi içinde bir fon yaratamaz mı?
- Vb..

Bakur (Kuzey)

Sevan Gölünde Dört Gün: Ermenistan'dan İnsan Manzaraları

Emine Onaran İncirlioğlu

"Herşeylerini geride bırakmışlar, sadece İncil'i getirmişler."

Margo Tikin: "Kyr jan!"

Baron Vladimir: "Hayat boyu çetin eziyet oldu."

Gaya Tikin'le Azerice konuşuyoruz; ellerimi tutup, "seni sevdim" diyor.

Sevan Gölü kıyısında

Ermeni fedailerini örgütleyen Andranik Paşa'nın fotoğrafı baş köşede

Tanıştığımız gün Hranush Kharatyan, Sevan Gölü çevresinde iki gün sonra çıkacakları bir araştırma gezisine katılmamı teklif etti. Hiç hesapta yokken, 16-19 Mayıs günlerini birlikte geçirmek üzere dört kişilik gruplarına eklendim. Hranush Kharatyan, Ulusal Bilimler Akademisi'ne bağlı Etnografya ve Arkeoloji Enstitüsü'nde çalışan, pek çok araştırması kitaplaşmış, çeşitli kurumlarda yönetici olarak çalışmış, hükümette de görev almış, siyasi duruşu ve aktivizmiyle öne çıkan bir etnograf. Gruptaki diğer üç kadın, Hranush Tikin'in öğrencileri. Nasıl güzel bir ilişkileri var! Zaruhi Hambardzumyan en deneyimlileri; Gohar Stepanyan doktorasını yeni bitirmiş; Hasmik Knyazyan ise yirmili yaşlarının başında bir yüksek lisans öğrencisi. Bu seferki araştırmaları Stalin döneminde Sibiry'a sürülmüş olan Ermeniler üzerine. "Bu konuda pek az şey biliyoruz" diyorlar. Şimdiye kadar Ermenistan'ın çeşitli bölgelerinde ve Dağlık Karabağ'da o günleri kendisi ya da bir aile ferdi yaşamış olan kimselerle derinlemesine görüşmeler yapmışlar. Sıra Sevan Gölünün içinde bulunduğu Gegharkunik bölgesine gelmiş. Gidilen köylerin yönetim merkezlerindeki görevlilere danışıp; görüşülecek kişileri saptıyorlar. Sonra da 'kartopu örneklem' yöntemiyle listeyi genişletiyorlar.

Dört gün boyunca "Ermenistan'dan insan manzaraları" ile karşılaştım. Sevan Gölü Erivan'dan çok uzak değil; ama köylere gitmek, evlere girmek, yöre halkıyla tanışmak zor iş. Hele bir yabancı, hele hele bir Türk olunca belki de olanaksız. Ermenistan'da "Türk" imgesi bir felaket. Toptancılık, genellemeler, bir etnik/ulusal/dini profil çizip herkesi aynı potaya koymak çok yaygın bir yanılsama—stereotipleştirme, kolaya kaçmanın ötesinde düşmanca. Neredeyse Türkiye'deki "Ermeni" imgesi gibi diyeceğim—çok afedersiniz. Bu felaket imgeyi yargılamaktansa anlamak istiyorum.

Sevan'dan dönüşte, dört aydır Hrant Dink bursuyla bana ev sahipliği yapmakta olan CRR- Ermenistan'ın Başkanı Heghine Manasyan, "Seni Türk olarak tanıttırdı mı gittiğiniz yerlerde?" diye şaşkınlıkla sordu. Evet. Hranush Tikin, gittiğimiz her köyde, ziyaret ettiğimiz her evde, karşılaştığımız herkese Türk olduğumu; Ermenice konuşmadığımı; ama Azerice "danışabileceğimizi" söyledi. Üç ayda öğrendiğim yarım yamalak Ermenice anlaşılmamıza yetmediğinden, Azerice konuşulmayan

* Elbette, Ermenistan'daki Türk imgesini Türkiye'de anavatanlarında yaşayan T.C. vatandaşı Ermeniler hakkında çizilen tiplerle karşılaştırmak pek doğru değil. Ermenistan'da çizilen Türk imgesi başka bir ülkenin vatandaşlarına ait. Hem de görmedikleri, tanımadıkları ama on yıllardır aile büyüklerinden, öğretmenlerinden dinledikleri büyük felaketin mimarlarına ve onların torunlarına ait. Yine de benzerlik dikkat çekici.

evlerde sadece "katılımcı gözlem" yapıp; fotoğraf çektim; not tuttum.

Özellikle Sevan Gölü'nün doğusunda ve güneyinde, gittiğimiz hemen her evde Azerice konuşuluyor. Kimi köyler, örneğin Sock (eski adı Zot) ve Azat, Ermenistan Sovyeti sınırlarında ama bütün nüfusu Azeri olan köylermiş. Karabağ olayları sırasında ortalık karışınca yapılan nüfus mübadelesiyle Azerbaycan'dan gelen Ermeniler buraya, burada yaşayan Azerbaycanlılar da Ermenistan'a onların boşalttığı yerlere taşınmışlar. Gördüğümüz, ziyaret ettiğimiz kimi binalar Azerilerin yaptığı ve yaşadığı yerlermiş.**

Azerice eşittir Türkçe; eşittir Müslümanca. Daha önce de karşılaşmıştım. Kaldığımız otelin ve yanındaki marketin sahibi Baron Frunze "yahşi bilirim Müslümanca'yı" dedi. Çalışkan, üretken, markete su getirip pazarlayan, otel inşaatını geliştiren, bahçesine tavus kuşları getirmek gibi yenilikçi fikirleri, hevesleri olan bir adam. Köyde, girişimciliklerine burun kıvrıyanlar var. Anadolu köylerinde de sık karşılaştığım bir tepki. Oğlu akşam ciddi bir ifadeyle bana "soykırımdan haberin var mı?" diye sorduğunda, hemen araya girip oğlunu susturdu: "Bunlar devletlerin, hükümetlerin işleri; biz anlamayız; bize göre Azeri, Ermeni, Türk aynı" dedi Türkçe olarak, "fark yok."

Frunze Rusça bir soyadı imiş. Devrimci bir eğilimle Ermeniler arasında bir dönem çocuklara Rusça adlar, hatta soyadlar, ilk isim olarak çok sık veriliyormuş. Hatta, adı sadece Illich değil, Lenin ya da Stalin olanlar varmış. Ad verme konusunda müthiş yaratıcı köylülerle karşılaştım. Örneğin Servantes. Ama beni en şaşırtan Baron Mels. Adı Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in baş harflerinden oluşturulmuş. Üstelik çok da yaygın bir admış.

Ermenistan'da ve Ermeni kültüründe çok zorlanmadan bir genelleme yapacak olursam; din, eğitim ve milliyet kavramları ayrılmaz bir üçlü olarak kimliği oluşturuyor. Farklı ortamlarda farklı biçimlerde ve farklı düzeylerde olsa da, sık sık karşıma çıkıyor bu "sentez." Başka yerlerde olduğu gibi Gegharkunik'de de, soykırımdan kurtulma hikâyelerinde nenelerinin, dedelerinin—çoğunlukla nenelerinin—Anadolu'dan kaçışını anlatırlarken, "her şeylerini geride bırakmışlar; sadece İncil'i getirmişler" diyen pek çok kişiyle karşılaştım. Hemen kurtarılmış eski bir İncil ile bir haç getiriyorlar gururla göstermek için.

Ziyaret ettiğimiz kimi evler yoksul, kimileri varıl, ama

** Bu konuda "mekân etnografyası" ile uğraşan araştırmacılar var. Örneğin Lusine Kharatyan, nüfus mübadelesinden sonra Ermenistan'a gelenlerin Azerilerden kalan mekânları dönüştürme biçimlerini inceliyor.

hepsi toprağa bağlı; hepsinde tarımla, hayvancılıkla uğraşılıyor; hepsinin tuvaleti dışarıda. Durumlarına göre kimisi sofra döşüyor; kimisi şerbet, kahve, çikolata sunuyor; kimisi yama yama üstüne giysileri ile tek göz odasında ikramda bulunmayı bile düşünemiyor. Bir evde Margo Tikin ile birlikte fotoğraf çektiyoruz, el ele, kol kola. Bana "kyur jan" diyor, sonra, "baci can" diye tercüme ediyor, gözlerimin içine bakarak. Bir başkasında, Bakü'de yıllarca yaşamış, Ermenice, Rusça, Azerice, Ukrayna dilinde "25 kitabın müellifi," iki "kızıl kalem" ödüllü, Azeri şairlerini Ermenice'ye tercüme etmiş, 1989'da bu köye taşınmak zorunda kalmış eski komünist Baron Vladimir, Azerbaycan'da kalan "aziz" dostlarından söz ediyor; "bir aile kimi yaşamışık" diye anlatıyor; sonra "ayrı düştük" diyor dalgın dalgın, "hayat boyu çetin eziyet oldu". "Uşakların anası" diye tanıttırdığı 84 yaşındaki karısı Gaya Tikin, ellerimi tutup, "seni sevdim" diyor.

Başka birkaç evde, aynen Türkiye'de iyi niyetlerle iltifat etmeye çalışırken çam devirmeleri gibi, bende mutlaka bir Ermenilik olduğunu; çünkü Türk olamayacak kadar güzel, iyi ve candan olduğumu söylüyorlar. Biraz da şakayla karışık olduğunu düşünmek istiyorum. Gülüyorum.

Bir seferinde, birlikte fotoğraf çektiğimi önerdiğim bir kadın, "çe, çe, çe" diyerek geri kaçıyor. O sırada oğlu elinde İncil olduğunu anladığım birkaç Ermenice kitapla arka odadan gelip birini bana birini Hasmik'e uzatıyor. Hemen "Çem khosum Hayeren" diyorum. Rusça? Hayır. Ne biliyorsun? Türkçe, İngilizce. Azerbaycanlı mıyım? Hayır, Türkiyeliyim. İsa Mesih'i tanıyor musun? E tabii tanıyorum. Kitabı vermekten vazgeçiyor. Meğerse bu aile Yehova'nın Şahitleri imiş. "Nerden bulmuşlar bu dağ başındaki köyü?" diye soruyorum Hranuş'a. "Onlar bulurlar" diyor.

Elbette televizyon ekranlarından halkın aşına olduğu ve sevdiği Hranush Kharatyan sayesinde buralara gelebiliyorum; kabul görüyorum ve insanların güzel, iyi, sevecen yüzüyle tanışabiliyorum. Tıpkı Anadolu köylerinde olacağı gibi, tıpkı dünyanın her yerinde olacağı gibi, burada da bir yabancıyı, hele bir Türk'ü evlerine, köyelerine kabul etmeleri ancak artan güvendikleri biri aracılığıyla mümkün. Bir kere tanıştıktan sonra gözleri yaşartacak yakınlık, birlik duygusu kendiliğinden geliyor.

İki-üç milyonluk Ermenistan nüfusunun sık sık "homojen" bir toplum olduğu söyleniyor. Bu dört günlük gezi bile hiç de öyle olmadıklarını gösteriyor. Aynı kırsal bölgede yaşayanlar arasında bile ne çok farklılık var. Ve ne kadar da çok benziyoruz birbirimize.

Sen Büyüyünce Ne Oldun?

www.beyazyakaliisciler.org

Çoğumuz ilk önce bu soruyla karşılaşarak sistemin koynunda kendimize yerler seçtik ya da birileri tarafından yerimiz ayrılmıştı bile. Halbuki ne hayallerimiz vardı, değil mi?

Yıllarca üniversite mezunu olmak bir imtiyaz gibi dayatılmışken, mezunların vaat edilen basamakları çıkamamaları, sosyal ve sınıfsal hiyerarşi çelişisini düşündürüyor. Şöyle hayatımıza bir baktığımızda, mesela gündelik alışkanlıklarımızı düşünürsek, meslek sahibi olmak hem ailemiz için hem de sosyal çevrede kendimizi var etmek için olmazsa olmazdır. Biz bunun için eğitilmişizdir ve işte şimdi öğretilen onca bilgiyi uygulama zamanıdır. Ancak meslek sahibi olmanın anlamı artık günün 10 saatini iş yerinde 2 saatini yolda geçirmek olmuşken, iş yerinde geçirdiğimiz vakitte bizden beklenen ağır başlılık ve maksimum performanstır.

Esnek çalışma saatlerinin hüküm sürdüğü birçok sektörde, çalışanlar haklarını aramaya kalktığında baskı ve mobbinge karşılaşıyor. Kimimiz gemileri yakıp "sana mı minnet edicem!" diyerek istifayı basıyor, kimimiz ise yıllarca verdiği emek ya da çoluk çocuğu için katlanıyor sermayedar baskısına. İşsizlik kahvedeki amcadan başbakana herkesin ağzındayken,

herkes hakkında ahkâm keserken, işsize soran yok acaba ne yer, ne içer, neyi sever? Aslında ne hisseder?

Boşuna mı Okuduk?

Köle gibi çalıştırıldığımız günlerde bir pazartesi sabahını hatta bırakın pazartesi bizden çalınan haftasonlarımızı uyuyarak geçirme hayalleri kurmuşuzdur. Ofisten dışarıya çıktığımızda, sokakta hayatın devam ettiği gerçeğiyle karşılaştığımızda, gün ışığından kamaşmış gözlerimizle, o ofise, o koltuğa, o bilgisayarın başına bir daha dönmek istemeyiz.

Peki bir anda "artık işe gelme" dendiğinde ne yaparız? Tamam, ertesi sabah uyku ve güzel bir kahvaltı gözlerimizi parlatır ama sonra muhtemelen elimiz ayağımız birbirine dolaşacaktır çünkü işsizliğin artık bir pratik olduğu bu dünyada kendimizi işle var etmemiz beklenmektedir, hayatlarımız da buna göre şekillenmiştir. İşsizlikle duygu dünyamızda nasıl baş ederiz?

"Boşuna mı Okuduk?" kitabının yazarları Tanıl Bora, Aksu Bora, Necmi Erdoğan ve İlkur Üstün, Türkiye'de beyaz yakalı işsizliğin sosyal-psikolojik yanına odaklanıyorlar. Beyaz yakalı işsizleri dinleyerek onları konuşturan kitap, yaşanan sınıfsal çelişkilerin yanı sıra işsizlerin kendilerini ve yaşadıkları sorunları ifade ederken kullandıkları dil üzerine önemli tespitler yapıyor. 20 Haziran'da Elektrik Mühendisleri Odası'nda yapacağımız söyleşide, Tanıl Bora, Aksu Bora ve Onur Bakır'ın da katılımıyla kitabı ve işsizliği tartışacağız. Okuyan okumayan, zaman zaman boşuna okumuş olan herkesi bekliyoruz.

Beyaz Yakalı İşçiler

Beyaz Yakalı İşçiler, beyaz yakalıların örgütlü bir şekilde mücadele ve dayanışma ağları kurabilmesi amacıyla oluşturuldu. Bugünden yarına, bir "beyaz yakalı" mücadelesi büyütebilmek için öncelikle kendimizi tanımaya çalışıyor, toplumsal konumumuzu ve üretim ilişkileri içerisindeki yerimizi tartışıyoruz.

Bugüne kadar bir çok platformda varlık göstermeye çalıştık. En son 1 Mayıs'ta kendi pankartlarımız ve sloganlarımızla alanda yürüdük. Sevgili Ayşe Uslu'nun desteğiyle *İşçi Filmleri Festivali* için beyaz yakalı işçilerin belki de ilk kez konu edildiği ve onların sorunlarını anlatan bir kısa film çıktık. Ayşe'nin kurgusunu yaptığı, **Bu Kavgada Biz De Varız**, Ankara'daki beyaz yakalı işçilerin yazdıkları metinler ve çektikleri görüntüler üzerinden yapılmış bir video-makale çalışması. Film deyince akla gelen kurgu hikayeleri veya kişilerin kendisini bu filmde göremeyeceksiniz. Sürekli gözetim ve denetim altında olduğumuz ve işten atılma tehdidiyle çalıştığımız için ne kendimizi ne de şirketlerin adını ifşa edebildik. Kaldı ki ürettiğimiz ürün bile görünür değil. Dolayısıyla "görünmeyen ve aslında gösterilmeyen bir şeyin" filmini yapmaya çalıştık. Kendi hikayemizi anlattık aslında. 28 Mayıs'ta Tayfa Kitapkafe'de tekrar gösterimini düzenlediğimiz "Bu Kavgada Biz De Varız"ı yakın bir süreçte (torrente falan düşmeden) son bir kez daha İrene Kafe'de gösterimini yaparak, youtube'tan paylaşacağız. Paylaşılacak ve anlatılacak çok hikaye var. Ancak şunu biliyoruz ki beyaz yakalı mücadelesinin daha başındayız.

Köleliğimizin simgesi haline gelen kravatlarımızı çıkartmak, makyajlarımızı temizlemek; insan gibi yaşamak, insan gibi çalışmak istiyoruz. Bizleri ayıran turnikelere ve "her koyun kendi bacağından asılır!" masalına inat, bir araya geliyor ve "kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber, ya hiçbirimiz!" diyoruz.

Klasik Sinema Kuşağından Zamanın Kiskacında Üretmeye Programlanan İnsanın Dramı: Modern Times

Günseli Bilgen - pisinefil@gmail.com - pisinefil.blogspot.com.tr

"Konuşursam beni sadece İngilizce bilenler anlayacak, ama sessiz filmi herkes anlayabilir ve dünya yalnızca İngiltere'den ibaret değil." Sırf bu cümlelerin içinde bile kocaman bir dünya barındırır; dil, din, ırk, ulus bütün ayrımcılıklardan sıyrılmış bir büyük sinemacı Charlie Chaplin.

Çocukluğumun komik, şaşkın, dünyaya kendi penceresinden baktığı için etrafındakileri anlamakta zorlanan kocaman ayakta adamı. İnsanlığın hırslarını, filmlerinin komik sahneleri ile yüzümüze ustalıkla çarpar.

Orijinal ismi "Modern Times" olan ve ülkemizde Asri Zamanlar/Modern Zamanlar adıyla gösterilen, 1936 yapımı; senaryosu, film müziği ile birlikte yönetmenlik ve oyunculuğu da yine Charlie Chaplin'e ait olan bir sinema klasiğinden söz edelim bu ay da.

Film, dünyaya artık siyasetin değil, endüstriyel diktatörlüğün hakim olduğunu başarıyla anlatır. Giriş sahnesindeki kocaman duvar saati, insanların daha fazla üretmesi için zaman denilen makine ile yarışması ve rekabetin yaşamın merkezi haline gelmesini vurgulayan bir izlettir. Sonra koşarak ağıla sokulmaya çalışılan koyun sürüsü ile eş zamanlı olarak metro istasyonundan çıkıp fabrikaya dolaşan insan sürüsü birbirinin aynısıdır. Ak koyunların arasındaki kara koyun ise düzene uymayan, belki de uymayan kahramanımızdır.

Kocaman dev makinelerin olduğu fabrikada patron, bir ekrandan üretimi izlemekte ve hızı artırılması ile ilgili komutlar vermektedir. Bölümlerin sürekli olarak hız arttırarak çalışmasının istenmesi, insanın düşünmek ve sorgulamak için vakti olmadan, mümkünse tuvalete bile gitmeden çalışmasının beklendiği zamanların başladığını gösterir. Sistem insanın bilinçaltı ayarları ile oynayarak insanın makineleşmesini ve yemek için

bile zaman harcamasını istemez. Yemek yedirme robotunun satış sloganı "yemek için durmazsanız rakiplerinizin önüne geçersiniz"dir. Tanıtım için getirilen otomatik yemek yedirme makinesi, kahramanımızın üstünde denenir. Makine düzgün çalışmaz, kaynar çorba iki kere üstüne dökülür ve yanar; vidaları yemesi için ağzına atar, mısır yedirme aparatı ağzına hızla vurur. Kahramanımız zor durumdadır, ancak kimse onunla ilgilenmez. Makineyi satacak ve alacak adamların ilgi odağında insan yoktur. Amaçlanan robotun verimli çalışması, zamandan ve insandan tasarruf ederek daha fazla kazanç elde edilmesidir.

Sürekli arttırılan hız ile vidaları sıkımaya yetişemeyen kahramanımız, üretim bandının içine düşer. Dişlilerin arasında giden ve bant geriye sarıldığında geri gelen işçiyi gösteren sahneler, kapitalizmin bakış açısını başarıyla hicveder. İnsan üretim bandının bir parçasıdır. Daha çok üretmek için her şey mübahtır. İnsan makinelerin dişlilerinden ibarettir.

Sinirleri bozulan kahramanımızı ambulansla hastaneye gönderirler. Filmde, sisteme uyum sağlamayı reddeden ama bunu bilinçsizce yapan bir karakter vardır. Akıl hastanesinden çıkarken, doktor stres yapmamasını tavsiye eder. Ancak ülkede 1929 ekonomik krizi olmuş ve fabrikalar kapanmış, insanlar işten çıkarılmıştır. İşçiler isyandadır. Yapılan bir yürüyüşün ortasında kalan kahramanımız tesadüfen eline geçen kırmızı bayrak nedeniyle, komünist lider olarak tutuklanıp hapishaneye konulur.

Halkın durumu kötüdür. Bir genç kız, kıyıdaki teknelerden birinden muzları çalıp çocuklara dağıtmaktadır. Babası işsiz, çaresiz, annesi ölmüş ve kardeşleri aç kalmıştır. Fırından ekmek çalarken yakalanır, o sırada Şarlo ile tanışır ve adam suçu üstüne alır. Aşk kapıyı çalmıştır.

Hayalleri, tipik Amerikan küçük burjuva ailesinin simgesi güzel bir ev, gülümseyen bir eş ve birlikte yenen akşam yemeğidir. Akşam yemeğinde kızarmış kuzu budunu bulduğu anda hiçbir şey ile ilgilenmek ve sorgulamak istemeyen, küçük orta sınıf yaşamı. Çalışmak zorunda kalsam da sana bu hayatı yaşatacağım diye söz verir kahramanımız.

Çok katlı büyük bir mağazada çalışmaya başlar. Dışarıda halk aç olsa da mağaza birbirinden lüks mallara alıcı bulmakta sıkıntı çekmemektedir. Yani her zamanki gibi kriz yoksullara gelmiştir. Zenginler zamanında çalışıp kazanmışlardır ve krizden etkilenmeleri gerekmez. Dener girdiği işlerde çalışmayı ama olmaz bir türlü. Sonunda bir müzikholde ikisi de iş bulmuşken, tam her şey yoluna girecekken, kör talih yeniden devreye girer ve kızı ulusal çocuk bürosundan arayan memurlar gelir. Kaçarlar, kız artık iyice umutsuzdur. "Umudunu kaybetme başaracağız" diyerek elini tutar ve yürümeye başlamadan önce sevgilisine "smile (gülümse)" der. Müziğini Chaplin'in yapmış olduğu bu parça, sonradan üstüne söz yazılarak, ilk olarak Nat King Cole tarafından plak yapılmıştır.

Film, elbette ki Amerika'da gişe başarısı kazanmadı. Komünizm propagandası yaptığı iddia edildi ve alıcı bulamadı. Aynı nedenlerle Almanya ve İtalya'da da yasaklandı. Avrupa'nın diğer ülkelerinde ise büyük başarı kazandı. Amerikan Aleyhtarı Faaliyetler Komitesi, 1947 yılında, politik bakış açısı nedeni ile bu film başta olmak üzere Chaplin'in bazı filmlerinden dolayı, onun bir komünist olduğuna kanaat getirmişti. Chaplin bu iddiayı şiddetle reddetmiş ve çok kırılmıştı. Bundan sonra da ülkeyi terk ederek İsviçre'de yaşamaya ve bir daha asla Amerika'ya dönmemeye yemin etmişti. 1952 yılında İsviçre'ye yerleşti ve 1977'deki ölümüne kadar orada yaşadı.

Bu son sessiz filmde, insan ruhunun parayla değil, sevgi ile mutlu olacağına inanan naif gülümsemesi, sistemin dayattıkları ile ihtiyacımız olanlardan daha fazlası için çalışmaya yönlendirilişimizi vurgulaması, yaptığı çarpıcı dokunuşlar, insanın kağıt üstündeki isimlerden ibaret listelerin bir parçası olduğu yüzyılın ve kapitalizmin vahşileşme çabalarını başarı ile anlatan komik adam... Bol pantolonu, melon şapkası, büyük ayakkabıları, sürekli bastonunu çevirmesi ve sakar hareketleri ile gülünç mizansenler oluşturan bu yüzyılın hüzünlü palyaçosu "Şarlo"muz...

İçimize umutların yerleştiği bir Haziran ayı zamanındayken; Muktedirlerin hırslarının dinmeyen kanı dünyada ve ülkemde sürerken, İnsanı makineden ayıramayan zihniyet hala her yerde kol gezmekteyken, Sınırlarını korumak için harcadığı milyonları, barınmaları ve beslenmelerine ayırsa, Akdeniz'in dibine gömmeyeceği milyonlarca mülteciden ötürü hiçbir sorumluluk ve utanç duymayan bütün zenginlerin ve kazananların varlığı... Hepinize avazımız çıktığı kadar bağırarak istiyoruz: "Dünya sadece Avrupa ve Amerika'dan ibaret değil.

Ağrımıza Giden Bir Hikaye ve Tatil için Birkaç Kitap

Nefin Pera

Ceketime ve sakalıma göre, ben yalnızca bir bedenden ibaretim. Yaşadığım ilin mülki idare amirine göre, bir anarşiste denk geliyor bu. Babama göre, öğretmenden anarşist olur mu? Bu dünya ona da kalmaz; rahat etsin o vali şimdi. Öğrencilerim beni iyi bir öğretmen, güzel bir insan olarak hatırlıyormuş, var olsunlar! Çok sevdiğim bir yazar* ise, 58 yıl daha yaşamış olsaydı, benim “bu dünyaya sığmayan bir ruh” olduğumu söylerdi. Oysa bana göre ben,** bir hikaye'den daha fazla bir şey etmem.

Bir hikaye, bir merdivenin basamağı, temizlenmemiş bir oda; ekmek alınca artan bozuk para da olabilir şüphesiz. Ama en çok bir insandır bana göre. Çünkü “nesnelerin insana dokunmaması gerekir. Çünkü canlı değildir. Aralarında yaşar, onları kullanır, sonra yerlerine koyarız. Onlar sadece yararlıdır.”*** Nesneler, bir ceket gibi, bir tıraş bıçağı gibi şeylerdir ve gerçekte bizim kalbimizi kıranlar onlar değildir. Kendi'mizin de dahil olduğu bir canlı şeyler grubu; yani susan, gülen, terk eden, bekleyen ya da üretenler... Kalbimizi kıran, varolurken bizi de biraz daha canlı ya da ölü yapan tüm o yaşayan şeylerdir.

İyi hikayeler genellikle, iyi anlatılan kalp kırıklıklarına dairdir. Göze alınan, farkına varılan, başa çıkılan ve altında kalınan kalp kırıkları, birikip birikip insana tamamlar kendini. Altı üstü bir hikayeden ibaret olduğunu bir gün anlayanlar da, kalpleri kırıla kırıla tamamlanacaklarını bilerek yaşar. Kendi hikayesini yazmaya başlayan, zamanın birinde, kalbinin az ya da çok kırılacağını muhakkak hesaba katar.

Gerçeklerle yetinmeyip dünyayla başka türlü ilişkiler kurmayı merak etmek, bunun için başka türlü yaşamının yollarıyla ilgilenmek... Bunlar da ne demek!

Bunlar ne haddimize bizim, neyimize gerek!.. Ama ben, kendime göre, en çok bir 'hikaye' olabilirim; ben, bana göre, bir hikayeden ibaretim. Öyleyse neden insanlar yerine, nesnelerle münasebete girmeliyim? Çocuklarıma söyledim, öğrencilerime yani,

-en çok onları özleyeceğim-

onlara dedim ki, “Birer hikaye olarak, en azından kendi başınıza bir darbe gibi

*	Nikos Kazancakis
**	Yalova Valisi Selim Cebiroğlu'nun incelemelerde bulunmak için gittiği Termal Fen Lisesi'nde, kıyafetlerini beğenmediği için azarlayarak sınıftan kovduğu Öğretmen Halil Serkan Öz, olayın ardından düzenlenen protesto yürüyüşüne katılmasının akabinde kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdi.
***	Bulantı, Jean Paul Sartre.

Yaz için bir Okuma Listesi

Halil Serkan Öz

- Karamazov Kardeşler – Fyodor Dostoyevski
- Yeraltından Notla – Fyodor Dostoyevski
- Harp ve Sulh – Lev Tolstoy
- Kroyzer Sonat – Lev Tolstoy
- Madam Bovary – Gustave Flaubert
- Aşk Üstüne - Stendhal
- Yitik Zamanın İzinde – Marcel Proust
- Guermites Tarafı – Marcel Proust
- Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde – Marcel Proust
- Sodom ve Gomore – Marcel Proust
- Susanların Tarafı – Marcel Proust
- Albertina Kayıp – Marcel Proust
- Mahpus – Marcel Proust
- Körleşme – Elias Canneti
- Bulantı – J. Paul Sartre
- Yabancı – Albert Camus
- Sisifos Söyleni – Albert Camus
- Gazap Üzümleri – John Steinbeck
- Dava – Franz Kafka
- Şato – Franz Kafka
- Kendi Hayatının Şiirini Yazanlar – Stefan Zweig
- Böyle Buyurdu Zerdüşt – Friedrich Nietzsche
- İnce Memed – Yaşar Kemal
- Kurt Kanunu – Kemal Tahir
- Buddenbrooks Ailesi – Thomas Mann
- Nietzsche Ağladığında – Irvin Yalom

- Kolera Günlerinde Aşk – Gabriel Garcia Marquez
- Büyücü – John Fowles
- Büyülü Dağ – Thomas Mann
- Uğultulu Tepeler – Emily Bronte
- Ulysses – James Joyce
- Mrs. Dalloway – Virginia Woolf
- Niteliksiz Adam – Robert Musil
- Lolita – Vladimir Nabokov
- Zorba – Nikos Kazancakis
- Genç Werther'in Acıları – Wolfgang von Goethe
- Hikayeler – Anton Çehov
- Moby Dick – Herman Melville
- Germinal – Emile Zola
- Yukarı Mahalle – John Steinbeck
- Camdan Kent – Paul Auster
- Dövüş Kulübü – Chuck Palahniuk
- Veba – Albert Camus
- Aylak Adam – Yusuf Atılgan
- Tutunamayanlar – Oğuz Atay
- Don Kişot – Miguel de Cervantes
- Üçleme – Samuel Beckett
- Ferdydurke – Witold Gombrowicz
- Kutsal Sığınak – William Faulkner
- Pastoral Senfoni – Anthony Gide
- Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok – Erich Maria Remarque
- 1984 – George Orwell
- Biz – Yergeniy Ivanoviç Zamyatin

“Ah! Dünyaya sığamayan bir ruhtan ne kaldı! Bir başkasının dağınık, yarım yamalak birkaç dizesi, tam bir dörtlük bile değil. Dünya üzerinde gidip geliyor, sevdiklerimin çevresinde dolaşıyorum, ama kalpleri kapandı onların. Nereden gireyim? Nasıl dirileyim? Ah, sizin sıcak, canlı vücutlarınız tarafından, boğulmuş gibi yakalanmaksızın, özgürce yaşayabilseydim”

Nikos Kazancakis, Zorba

inin!” Bunu da Kafka söylemişti örneğin: Bir kitap, başımıza inen bir darbe gibi bizi sarsmıyorsa neden zahmet edip okuyalım ki?

Kafka'yı severim.

Bir hayat, başımıza inen bir darbe gibi bizi sarsmıyorsa, neden zahmet edip de yaşayalım ki?

İnsanların, aralarında, mesafelerin dışında şeylerin de olabileceğini ilk akıl ettikleri an, bana kalırsa işte o an, özgürleşmiş olmalıyız. Çünkü işte bu merakla doğmadı mı aşk, envai çeşit savaş; kendini bu soruyla yola koymadı mı? Ve insanlık tarihi diye bir şey, kocaman ciltli sonsuz bir hikaye olarak, bu ilk günahın miladıyla kayda alınmadı mı?

Çocuklarıma söyledim, en azından kendi başınıza, -lütfen- bir darbe gibi inin. Kafka'dan esinlenmiştim, Kafka'yı çok severim. Gerçi Camus daha çok bunaltır beni, onun da Veba'sını önermiştim okumaları için.

İnsanların yalnız, felaketi yaşarken kendilerini gerçeğe kaptırdıklarını söylüyor ya yazar bu hikayede; “O zaman susarlar işte.” diyor ya, bunun üzerine düşünmelerini istemiştim. Okurken benim gibi içlerinin sıkışmasını, sayfayı çevirememelerini ümit etmiştim. Kendi başlarına, bir darbe gibi insinler ve böylece -başka yolu yok-

okula gelirken ceket giymeyi ya da yüzlerinde beliren tek tük kılı da tıraş etmeyi unutsunlar diye ummuştum. Gerçeklerle yetinmedikleri noktada, dünya ile kuracakları yeni ilişki biçimleri için heyecan duymuştum.

Matematik öğretiyordum, sayıları tanıyordum. Kendime keman çalmayı, keman yapmayı öğretmiştim; notaları tanıyordum. Yaşamının yetmeyeceğini, asla yetmeyeceğini biliyordum, bu yüzden okumakla avunuyordum, kelimeleri tanıyordum.

İnsanları...

Onları daha yeni öğreniyordum. Çocuklarımla öğreniyordum. Çocuklarımlın düşlerinden ağrı öğreniyordum. Kendi hikayelerinde, yüzlerindeki genç sakallar gibi beliren ve mutlaka çirkin bulunup yolunmak istenecek yaşama ihtimallerine bakıp sevinerek, eski ezberlerimin üstünü çizerek öğreniyordum. Bununla birlikte, daha evvel de söyledim ya, ben, en nihayetinde bir hikaye'den ibaretim. Bunu anladığım gün, kalbimin az ya da çok kırılacağını -muhakkak kırılacağını- hesap etmiştim.

Çocuklarım,

-onların, her şeyi daha yaşanır kılmalarını özledim-

- Şiirler – Atilla İlhan
- Yağmur Kaçağı – Atilla İlhan
- Yasak Sevişmek – Atilla İlhan
- Elde Var Hüzün – Atilla İlhan
- Machbet, Otello – William Shakespeare
- Geceyarısı Çocukları – Salman Rüşdi
- Dilenci – Necip Mahfuz
- Taras Bulba – Nikolay Vasilyeviç Gogol
- Ölü Canlar – Nikolay Vasilyeviç Gogol
- Teneke Trampet – Günter Grass
- Huzur – Ahmet Hamdi Tanpınar
- Saatleri Ayarlama Enstitüsü – Ahmet Hamdi Tanpınar
- Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu – Italo Calvino
- Gülün Adı – Umberto Eco
- Açlık – Knut Hamsun
- Oblomov – Gonçarov
- Başkalarının Kanı – Simon de Beauvoir

SOLFASOL
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Haziran 2015
50. Sayı
Ayda Bir Yayımlanır.

Editörler

Mehmet Onur Yılmaz,

Onur Mat,

Tanju Gündüzalp

Fotoğraf Editörleri

Can Mengilibörü, Erhan Muratoğlu, Fahri

Aksırt, Özlem Mengilibörü

Redaksiyon

Aydın Bodur, Berivan Eliş, Ceylan İncoğlu,

Deniz Kaşık, Emel Demir, Özge Altınyayla,

Rengin Konuk, Sema Alpan Atamer,

Zerrin Yatağan,

Alan Editörleri:

Haber: Aydın Bodur

Kültür-Sanat: Özgür Ceren Can

Spor: Kübra Ceviz

Web Sayfası: Onur Mat, Selda Bancı,

Ufuk Altınay

Deşifre: Tuğba Dirican

Yayına Hazırlayanlar

A. Şebnem Soysal, Akın Atauz, Aktan Acar,

Alper Fidaner, Aydan Özkil, Ayhan Çelik,

Besim C. Zirh, Birol Özdemir, Burcu Cura, Buse

Kaynarkaya, Cemre Kutluay,

Deniz Gümüşel, Ebru Baysal, Elif Koca,

Emine Onaran İncirlioğlu, Emrah Kırımsoy,

Emre B. Altınok, Engin Aygün, Enver Arcak,

Ezgi Keskin, Ezgi Koman, Fatma Soylu,

Gözdem Üner Tubay, Gülistan Aydoğdu,

Hülya Demirdirek, Mehmet Öz, Mert Seymen

Renkmen, Mesut Demir, Murat Dirican,

Nermin Atıkan, Nur Yılmazlar,

Özge Akkoyunlu, Özsel Bebeli, Rengin Konuk,

Selcan Kula, Selda Tuncer, Serhat Şatır, Sibel

Durak, Sine Çelik, Sümeyra Ertürk, Ufuk Tolga

Savaş, Umut Koşan, Vedat Gün, Zeynep Alica,

Zeynep Yağmur, Zeynep Ö. Yılmaz

Katkı Verenler

A. Akın Akyol, Ahmet Çinicici, Ahmet Say,

Antonin Artaud, Arif Şentek, Aslı Alpar, Aydan

Balamir, Aydın Şimşek, Aynur Demirdirek,

Ayşegül Çelik, Burcu Ballıktas, Burcu Öztürk,

Bülent Atamer, Ceren Ergenç,

Ceyhan Temürcü, Demet Gülçiçek,

Deniz Enli, Dile Kılınç, Dilem Koçak,

Doğaç Mirza, Erhan Akça,

Faruk Şahin, Ferdan Ergut,

Funda Şenol Cantek, Gamze Güzen,

Gizem Güler, Gökçer Tahincioğlu,

Gülşah Aykaç, Günseli Bilgen, Hüsnü Öndül,

Kemal Özdil, M. Ali Çetinkaya, M. Atakan Foça,

M. İhsan Doğan, Mahir Ünsal Eriş,

Melike Kuş, Mert Anıl Eren, Mithat Sancar,

Murat Meriç, Murat Sevinç,

Murat Tangal, Nefin Pera,

Nihal Poyraz Temürcü, Nuran Talu,

Okan Ürker, Olcay Koşan,

Özge Çağlar, Özgür Cengiz, Özgür Yalçın,

Rabia Ç. Çavdar, Remzi Altunpolat,

Ruşen Ö. Özcan, Sebati Ladikli,

Selçuk Atalay, Serdar Gülsöken, Sevinç Başköy,

Sinan Yusufğlu, Şehnaz Azcan,

T. Tolga Özçelik, Ulaş Akyol,

Umut Güner, Umut Şumnu,

Yaşar Seyman, Yusuf Arslantaş,

Teşekkürler

AsiKeçi, beyazyakaliisciler.org, Can Özmen,

Frederich Lau, Halil Serkan Öz, İsa Çapanoğlu,

Önder Şenayılı, Uğur Kavas

Logo Tasarım

Aydan Çelik

Grafik Tasarım

Aktan Acar, Çağrı Ürünay, Ezgi Koman,

Gülrü Höyük, Volkan Uysal

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi

Büklüm Sokak No:44/4

06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel - Faks: 0 312 437 76 41

bilgi@gazetesolfasol.com

Abonelik için

www.gazetesolfasol.com

abone@gazetesolfasol.com

0 536 956 64 26 - 0 533 653 32 75

İstanbul Temsilcisi

Alper Şen (0 537 683 94 70)

Basım Yeri

Rehber Ofset Matbaacılık - Can Berkay Şahin

Eti Mah. Ali Suavi Sok. No:1/28

Maltepe / Ankara

Tel:0 312 3240041-71 Fax:0 312 3240071

rehberofset@hotmail.com

Basım Tarihi

15.06.2015

ISSN: 1301-8655

Yerel Süreli Yayın

4.000 Adet Basılmıştır

Ankara Uluslararası Film Festivalinden... Frederick Lau ile Söyleşi

Söyleşi: Enver Arcak

2015 Berlin Uluslararası Film Festivali'nde "Olağanüstü Sanatsal Katkı Gümüş Ayı" ve "Almanya Sanat Sinemaları Birliği" ödülleri alan Victoria filminin başrol oyuncusu, Ankara Uluslararası Film Festivali'nin konuğu Frederick Lau ile Solfasol adına Enver Arcak söyleşti

Başrolünü oynadığınız Victoria "tek plan" kesintisiz çekilmiş bir film, gerçekten zor bir iş olmalı. Seyirci için de zor olabilecek bu durumun başarıyla üstesinden gelmiş, 140 dakika heyecanla takip edilen bir film ortaya çıkarmışsınız; sizi ve tüm ekibi tebrik ediyorum!

Kesinlikle zordu! Mekanlar değişiyor, yerin altına giriyorsunuz, binanın içine giriyor üstüne çıkıyorsunuz... Tüm olanlar sürekli olduğu olan ancak farklı mekanlarda tek bir akış içinde gerçekleşiyordu. Bizim için yepyeni bir yolculuktu.

Filminiz, Türkiyeli izleyicilerin yabancılik çekmeyeceği, Fatih Akin'ın filmlerinden alışık olduğu, beğendiği yüksek bir tempoda ilerliyor. Henüz 25 yaşındasınız ve 50'den fazla filmde rol almışsınız; oyuncu olarak sizi nasıl etkiledi tek plan yüksek tempolu bu filmde başrol oynamak?

Çok özel ve yeni bir deneyim oldu. Işık değişimleri, kamera açısına uyumlu hareket etmek epey yorucu ve titizlik gerektiren detaylarla doluydu. Tek çekim pek akıllıca bir şey değil; düşünün, bir banka soygunu filmi yapıyorsunuz ve tek çekim, zor işti. Yapmayı düşünenlere tavsiyem, hiç iyi bir fikir değil; işin zorluğu açısından söylüyorum!

Filminiz için "Birdman'a Alman cevabı" yorumları yapılıyor. Hem de Birdman'deki kamera trikerleri de yapılmamış; öte yandan, hikaye klasik bir hikaye. Frank Coppola'nın "Bu Vietnam'la ilgili bir film değil, Vietnam'ın kendisi" dediği gibi; sizin film banka soygunuyla ilgili bir film değil, seyircinin parçası olduğu bir banka soygunu. Dün akşam filmi izlerken, soygunun içindeki ekipte sandım kendimi! Banka soygunu temel alınsa da filmdeki karakterler ve genelinde kaybedenlerin dayanışması öne çıkıyor diyebilir miyiz?

Karakterlerin dostluk ve arkadaşlıkları, onların hayatlarındaki sahip oldukları tek şey. Birbirlerine güvenmek dışında başka seçenekleri, çıkış noktaları yok. Kurdukları birliktelik, dostluk, onların bu dayanışmayla ortak noktaları olarak ortaya çıkıyor.

Rol aldığınız filmlerden en etkilendiğiniz, sizin için özel olanları hangileridir?

Hepsi farklı etkiler bıraktı. Şu an için burada olma

sebebim olan Victoria, kalbimde özel yeri olan farklı ve benim için önemli olan bir film. Özellikle tarzının farklı olmasından dolayı bu film benim için öne çıkıyor.

Filmin uzunluğuna dair yorumunuzu merak ediyorum, daha mı kısa olmalıydı?

Bazen hikaye o kadar görünürdür ki "hadi hadi gelsin artık, uzatmasınlar" dersiniz. Victoria'da çoğu kısım doğaçlamaydı. Bence olması gerektiği uzunluk buydu; ne eksik, ne fazla. Yönetmen, "çok düşünmeyin, hissettiğiniz gibi oynayın, tadını çıkarın" telkininde bulundu bize. Bir nevi, futbol teknik direktörü gibiydi; sahayı bize bıraktı, çok karışmadı oynarken.

Montaj (post-production) aşamasında nasıl bir etkisi vardı filmin çekim tekniğinin?

Aslında o açıdan daha kolay işiniz! Yapılacak çoğu şey bitmiş olarak geliyor montaj aşamasına. Müzikten çok faydalandık, kurguda etkileri belirlemek adına.

Yönetmeniniz Sebastian Schipper'in aynı zamanda bir aktör olması, işinizi kolaylaştıran bir durum oldu mu?

Tamamen profesyonel bir ilişkimiz vardı. Onu, benim patronum olarak gördüm; oyuncu bir arkadaşım olarak değil. Tabii onun oyunculuğunun olmasının, işin bizim tarafını hissediyor olmasının, bizi anlamasına yardımcı olduğunu fark ettim.

Başrolü paylaştığınız Lai Costa için neler söylersiniz?

Barcelona'da oyuncu ararken otelin asansöründe oynadığı anlardan beri oyunculuğuna aşık oldum ve sürekli "Aman tanrım ne oyuncu" dedim! Çok özel bir oyuncu, çok gerçek ve etkileyici; onu keşfetmiş olmaktan çok memnun oldum.

Tekrar tek plan çekim konusuna geleceğim, bu yönetmenin mi, yoksa seyircinin bir isteği midir? Eğer tek plan olmasaydı, yine de etkileyici bir filmden bahsedilebilir miydi?

Kesinlikle yine de etkileyici olurdu. Film klasik bir hikaye üzerine kurulu doğru, ancak klasik hikayede hele ki bir banka soygunu sıkıcı olabilir. Bir dolu bu tarz film var. Yanı sıra insan ilişkileri güçlü bir şekilde var, dayanışmayla ilgili ortak noktaları, bunlar öne çıkarılmış kısımlar.

Victoria'nın çekildiği, doğduğunuz ve yaşadığınız şehir Berlin'le ilgili neler söylersiniz?

Berlin özgürlüğün şehri; bu bana bir sanatçı olarak çekici gelen özelliği. Sanatın evi Berlin; bu nedenle bir dolu dansçı, şarkıcılar, oyuncular buraya gelip yaşıyor, rahat hissediyorlar kendilerini. Berlin'de yaşamamda bunların etkisi oluyor. Şehir bana özgürlüğü çağırıyor daima.

Yeni çektiğiniz film "3 Türk ve 1 Bebek"te yoksa bir Türk'ü mü oynuyorsunuz?

Yok, ben bebeği oynuyorum (!) Bir komedi filmi, benim de rolüm var; televizyon için yapılmış uzun metrajlı bir film.

Alman sinemasının durumuyla ilgili neler söylersiniz?

Kendisine daha fazla güvenmesi gerektiğini, çekingenlik yerine daha girişimci olmalı diye düşünüyorum. Yeni hikayeler anlatılmalı; cesaretle yeni şeyler denemeli, o zaman daha parlak bir gelecek bekliyor Alman sinemasını.

Kısa ziyaretinizde Ankara'yı nasıl buldunuz?

Dün otelden (Tunus Caddesi) kuğuların olduğu parka doğru yaptığım yürüyüşte çok keyif aldım. Parkın devamındaki caddeyi (Tunalı) çok beğendim. İnsanlar cana yakın, renkliydi; hoş hisler bıraktı bende, gerçekten çok beğendim.

Serhat Şatır

Serhat Şatır

Uğur Kavas

Serhat Şatır

Elif Koca